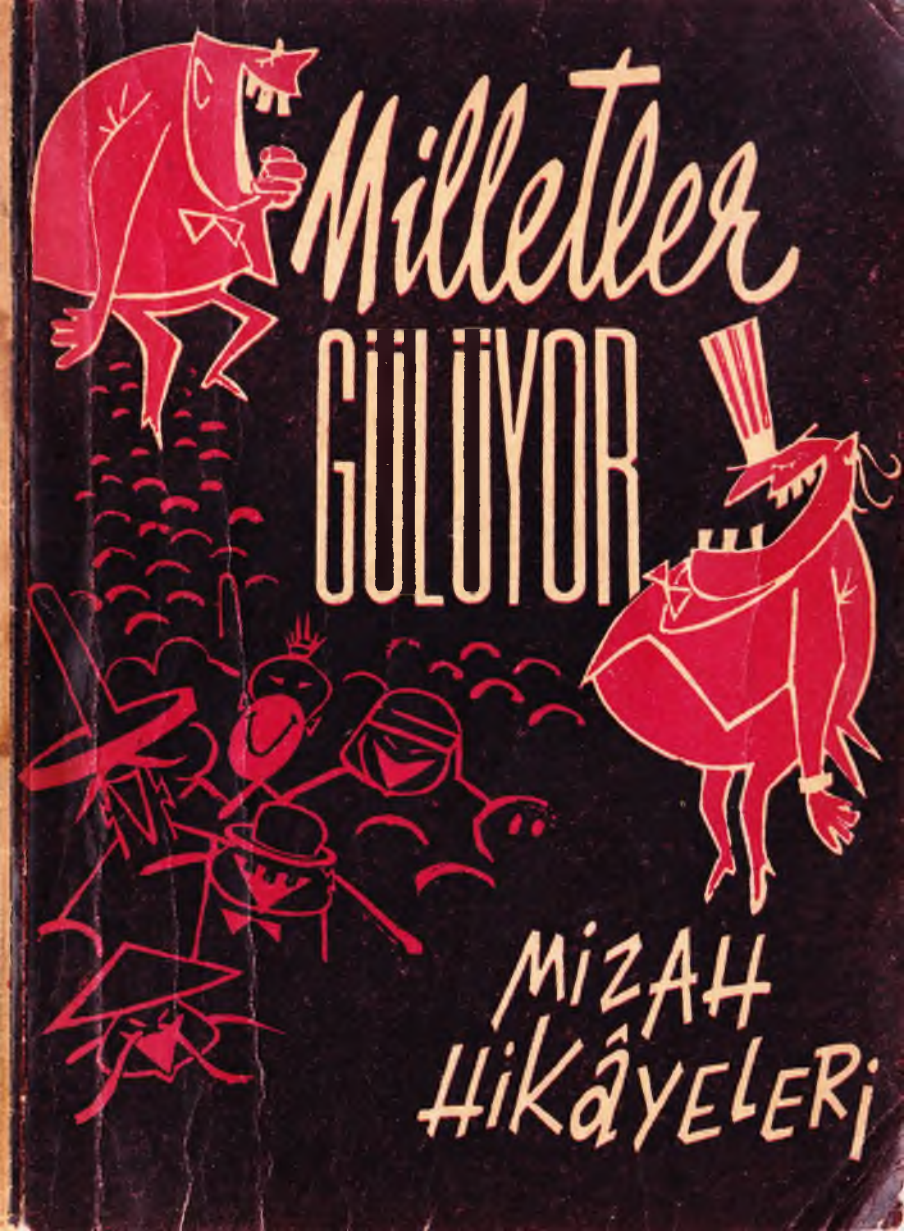
Milletler Gülüyor

Mizah Hikâyeleri

Akbaba

MİZAH YAYINLARI

Milletler Gülüyor!

Fransız, İngiliz, Rus, İtalyan,

Amerikan, Alman, Yunan

Çin mizahından seçilmiş

hikâyeler

VESİKA

Jules Flegmon'un hâtıra defterinden parçalar

10 Şubat:

Yeni tahditlere dair mahallede inanılmıyacak söylentiler dolaşmaktadır. Kıtlığı önlemek ve halkın çalışkan unsurlarından daha fazla randıman almak için, istihsale yaramıyan müstehlikler ölüme mahkûm edileceklermiş. İhtiyarlar, emekliler, irat sahipleri, işsizler ve diğer lüzumsuz insanlar bunların arasında imiş. Aslına bakılırsa, bu tedbiri yerinde buluyorum. Demin evimin önünde komşum Roquenton'a rasladım, hani geeçn yıl yirmi dört yaşında bir genç kadınla evlenen o yetmişlik ateşli ihtiyar var ya, öfkesinden kuduracak gibiydi. «Yaş da ne oluyormuş! diye bağırdı, ben cici bebeğimi mesut edebiliyorum ya» Benliğini toplum menfaatine feda edip, bundan gurur ve sevinç duymasını, ulvî bir lisanla sağlık verdim.

12 Şubat:

Ateş olmıyan yerden duman çıkmaz. Bugün Seine belediyesinde müşavir, dostum Maleffroi ile öğle yemeği yedim. Bir şişe Arbola şarabı içirdim, dili çözüldükten sonra baklayı ağzından çıkardı. Tabiî lüzumsuzları öldürmek bahis konusu değilmiş. Ancak yaşama süreleri kısalacakmış. Maleffroi bana bunların lüzumsuzluk derecelerine göre ayda şu veya bu kadar gün yaşıyabileceklerini açıkladı. Yaşama vesikaları basılmış bile. Bu fikri isabetli, üstelik de, şairane buldum. İyi hatırlıyorum, bu konuda çok hoş sözler de söy-

ledim. Herhalde şarap biraz dokunmuş olacak ki, Maleffroi yüzüme dost gözyaşları ile dolu gözlerle bakıyordu.

13 Şubat:

Rezalet! Haksızlık! Canavarlık! Kararname gazetelerde çıktı.. «Müsbet bir karşılık vermeden toplumun sırtından beslenenler» arasına sanatçıları ve yazarları da sokmuşlar! Bu tedbir ressamlar, heykeltraşlar, müzisyenler için alınsa, haydi neyse diyeceğim, fakat yazarlar için olacak şey mi? Burada çağımızın en büyük yüz karası olarak kalacak bir mânasızlık var. Yazarların topluma lüzumlu oldukları besbelli, hele benim için, tevazu hudutlarını aşmadan diyebilirim ki, bunu ispat bile etmişimdir. Böyle olunca, yaşama hakkımın ayda on beş güne indirilmesi rezalet değil de nedir?

16 Şubat:

Kararname 1 martta yürürlüğe gireceğine ve 18 şubattan itibaren kayıtlara başlanacağına göre, kısmî yaşama vesikasına sahip kimseler küllî yaşama vesikalarının sınıfına girebilmek için iş aramağa başlamışlardır. Fakat belediye 25 şubattan önce memurinde herhangi bir değişiklik yapılmasını menetmiştir.

Kırk sekiz saat içinde bana bir müze kapıcılığı veya odacılığı bulması için dostum Maleffroi'ya telefon etmeği düşündüm. Geç kalmışım. Elinde bulunan son hademe yerini bile vermiş.

— Benden iş istemek için ne diye bugüne kaldınız?

— Rica ederim, tedbirin bana da dokunacağını nerden bileyim? Beraber yemek yediğimiz gün bana bir şey söylemediniz ki.

— Müsaade edin, bu tedbirin bütün lüzumsuz vatandaşlara şâmil olacağını tasrih etmiştim.

17 Şubat:

Kapıcı kadın herhalde şimdiden beni bir yarı ölü, ahret mensubu bir hayalet, bir gölge sayıyor ki, bu sabah postayı bile getirmedi. Aşağıya inip, onu iyice haşladım. «Sizin gibi tembellerin karnını daha iyi doyurmak içindir ki, seçkin bir zümre hayatını feda etmektedir» dedim. Hem aslına bakarsanız, doğrusu da bu. Düşündükçe, bu kararın iğriliği haksızlığı daha çok belli oluyor.

Biraz evvel Roquenton ile genç karısına rasladım. Zavallı ihtiyara acıdım.. Ayda topu topu altı gün yaşamaya hakkı var, işin en hazin tarafı da şu ki, genç olduğu için Madame Roquenton on beş gün yaşıyabilecek. Bu fark ihtiyar kocayı fena halde korkutuyor. Kadına gelince, durumu daha büyük bir tevekkülle karşılıyor sanki...

Bugün kararnameden müteessir olmıyan bir çok kimselere rasladım. Fedailere karşı gösterdikleri anlayışsızlık ve nankörlük beni tiksindirdi. Bu haksızca tedbiri çok tabiî karşılamakla kalmayıp, üstelik sevinç bile duyuyorlar. İnsanların benciliği ne kadar yerilse azdır.

18 Şubat:

Yaşama vesikamı almak için on sekizinci bölgenin belediye binası önünde üç saat kuyruk bekledim. Çalışan kütlelerin karnını doyurmak için canlarını feda eden bizler iki sıraya ayrılmış iki bine yakın bahtsız insandık. Hem bu ancak ilk parti idi. İhtiyarlar yüzde elli nisbetinde idiler gibime geldi. Yüzleri üzüntüden süzülmüş, «Ölmek istemiyorum» der gibi bir ifâde takınan güzel kadınlar vardı. Aşkı meslek edinmiş kadınlar da çoktu.

Kararname, yaşama sürelerini ayda yedi güne indirmekle onlara ağır bir darbe indirmiştir. Benim önümde duran birisi, ömrünce fahişe kalmağa mahkûm edilmiş olmaktan

şikâyetçiydi, çünkü, diyordu, erkekler yedi gün içinde bir kadına bağlanmazlar. Acaba öyle mi? Ben sanmam. Sıra bekliyenler arasında heyecanla ve itiraf edeyim ki, içimden gizlice sevinç duyarak, Montmartre'da arkadaşlarım olan yazarlar ve sanatçılar da gördüm: Meselâ Céline, Gen Paul, Daragnès, Fauchois, Soupault, Tintin, d'Esparbès ve daha başkaları. Céline fena bir günündeydi. Bunun gene Yahudilerin bir manevrası olduğunu söylüyordu, fakat sanırım ki, bu noktada öfkesinden dolayı yanılıyordu. Çünkü kararnamenin metnine göre, yaş, cinsiyet ve meslek farkı gözetilmeksizin Yahudilere ayda yalnız yarım gün yaşama hakkı tanınmaktadır. Genel olarak kalabalık öfkeli ve hararetli idi. Asayişi temine memur polisler, insan süprüntüleri saydıkları bizleri, hor kullanıyorlardı. Uzun uzun beklemeden yorgun düştüğümüz anlarda, sabırsızlığımızı kıçımıza tekme atmakla giderdiler. Hakarete ses çıkarmadan, vekarla, katlandım, fakat bir jandarma onbaşısına içimden bir isyan çığlığı atarak dikkatlice baktım. Bugün dünyanın kürek mahkûmları biziz.

Yaşama vesikamı, sonunda alabildim. Her biri yirmi dört saatlik ömüre bedel olan vesikalar öyle güzel, öyle tatlı bir menekşe renginde ki, görünce gözlerim yaşardı...

24 Şubat:

Bir hafta kadar evvel yetkili makamlara özel durumumun göz önünde tutulması için dilekçe yazmıştım. Yaşama zamanımın ayda yirmi dört saat uzatılmasını elde ettim. Bu da bir şey.

5 Mart:

On gündenberi ateşli bir şekilde yaşıyorum, bu yüzden hâtıra defterimi ihmal ettim. Pek kısa olan yaşama sürem-

den bir şey kaybetmemek için geceleri bile uyumaz oldum. Bu son dört gün içinde normal hayatımın üç haftasında karalamadığım kadar kâğıt karaladım. Gene de üslûbum parlaklığından, düşüncem derinliğinden bir şey kaybetmiyor. Zevklerim için de aynı hararetle kendimi harcamaktayım.

Bütün güzel kadınların benim olmasını isterdim, ama, buna imkân yok.., Geçen saatlerden faydalanmak arzusu ve belki de bir çeşit öc alma hevesi ile karaborsaya baş vurarak hor gün iki defa tıka basa yemek yiyorum. Öğleyin üç düzine istridye, iki sahanda yumurta, bir ördek kanadı, bir dilim sığır filetosu, sebze, salata, çeşitli peynirler, çikolatalı bir pasta, bir krepfrut ile üç tane mandaline yedim. Kahvemi içerken, hazin âkibetimi düşünmekten kendimi alamadığım halde, bir çeşit saadet duymaktaydım. Tam mânasiyle filozof mu oldum yoksa?

Lokantadan çıkarken, Roquenton çifti ile karşılaştım. Adamcağız bugün mart ayının son gününü yaşıyordu. Bu gece saat on ikide altıncı bileti sona erince, yirmi beş gün için yokluğa dalacaktır.

7 Mart:

Gece yarısından beri geçici dul olan genç Madame Roquenton'un ziyaretine gittim. Beni üzüntünün daha da çekici gösterdiği bir zarafetle karşıladı. Şurdan burdan ve kocasından da söz açıldı. Yokluğa nasıl daldığını bana anlattı. İkisi de yatıyormuş, saat on ikiye bir kala Roquenton karısının elini tutarak, ona son tenbilerde bulunmuş. Tam on iki çalarken, genç kadın eşinin elinin birdenbire kendi elinde eridiğini duymuş. Yanında boş bir pijama ile yastık üstünde bir dişlikten başka bir şey kalmamış. Bunları hatırlamak bize fena dokundu. Lucette Roquenton bir kaç gözyaşı döktüğünden, ona kollarımı açtım.

12 Mart:

Dün akşam saat altıda Akademi üyesi Perruque'ün evinde bir bardak şurup içmeğe gittim. Bilindiği gibi, idare makamı Akademi üyelerinin ölmez bir üne sahip oldukları inancını sarsmamak için bu döküntülere külli yaşama hakkını tanımıştır. Perruque'ün kendini beğenmiş, içten pazarlıklı, kötü niyetli hali iğrençti. Evinde on beş kadar kişi idik, hep ayın son vesikalarını kullanan fedailer.. Yalnız Perruque'ün tam vesikası vardı. Bize karşı eksilmiş, iktidar siz insanlarmışız gibi davranıyordu. Gözleri kötülük kıvılcımları saçarak, bize acıyor, yokluğumuzda menfaatlerimizi korumağa söz veriyordu. Bir bakıma bizden üstün olmak zevkini sürüyordu. Ona çürük musmula, kanı soğumuş beygir dememek için kendimi zor tuttum. Ah! Bir gün ona halef olmak ümidini beslemeseydim!

13 Mart:

Öğle yemeğini Dumond'larda yedim. Her zamanki gibi kavga ettiler, birbirlerine sövüp saydılar bile. Aldatmıyan bir samimiyetle Dumond: «Keske yaşama biletlerimi ayın son on beş gününde kullanabilsem de. seninle aynı zamanda yaşasam!» dedi. Madame Dumond ağladı.

16 Mart:

Lucette Rocquenton bu gece yokluğa girdi. Çok korktuğu için, son demlerinde yanında bulundum. Saat dokuz buçukta odasına girdiğim zaman, yatmıştı bile. Son anda fazla üzüntü çekmesini önlemek için masa üstündeki çalar saati bir çeyrek saat kadr geriye almanın yolunu buldum. Yokluğa dalmadan beş dakika evvel bir gözyaşı buhranı geçirdi. Sonra daha yirmi dakikası kaldığını sanarak, bana epey dokunan bir güzelleşme gayreti ile üstünü başını topladı,

Geçiş ânında onu gözden kaçırmamağa dikkat ettim. Söylediğim bir söze gülmekte idi ki, birdenbire gülüşü kesildi ve ortadan kayboluverdi. Sanki bir ilüsyonist onu gözlerimizin önünden silivermişti. Vücudunun bulunduğu yer henüz sıcaktı, oraya dokundum ve ölümün varlığı karşısında duyduğumuz sessizlik içime sindi. Garip bir duygunun tesiri altındaydım. Bu sabah, şu satırları yazdığım anda korku içindeyim. Daha yaşıyacağım saatleri hesaplıyorum. Bu gece, saat on ikide sıra benim!

Aynı gün saat on ikiye çeyrek kala hâtıra defterimi bir daha açtım. Yatağıma yattım, bu geçici ölümün, beni elimde kalemim, mesleğimi icra ederken yakalasın istiyorum. Bu davranışı güzel buluyorum. Cesaretin zarif ve gürültüsüz şeklinden hoşlanırım. Fakat beni bekliyen ölüm gerçekten geçici mi, yoksa basbayağı ölüm mü? Bir daha dirileceğimize dair söz verdiler, ama bu söze pek inanmıyorum. Sakın korkunç gerçeği bizden saklamak için kurnazca düşünülmüş bir çare olmasın? On beş gün içinde fedailerin hiç biri dirilmezse, onları kim sorup araştıracak? Vârisleri değil tabiî.

Hoş sorup araştırsalar bile, ne çıkar?

Ha, şimdi aklıma geldi, fedailer hep birden gelecek ayın ilk günü toplu halde dirileceklermiş. Ama o gün 1 Nisan Güzel bir Nisan balığına vesile olabilir. Sakın... İçime büyük bir korku girdi, sakın...

1 Nisan:

Dirildim, yaşıyorum. Nisan balığı değilmiş. Zaten zamanın geçtiğini de hiç fark etmedim. Yatağımda kendime gelince, ölümden evvel duyduğum korkunun hâlâ tesiri altındaydım. Hâtıra defterim yatağın üstünde kalmıştı, başladığım cümleyi bitirmek istedim, ama dolma kalemimde mürekkep kalmamıştı. Duvar saatinin dördü on geçe durduğunun

farkına varınca, hakikati anlamağa başladım. Kol saatim de durmuştu. Maleffroi'ya telefon edip, tarihi ve saati sorayım dedim. Gece yarısı uyandırılmaktan hiç hoşlanmadığını açıkça belli etti, bir daha dirilmiş olmaktan duyduğum sevinçe pek katılmadı. Ama ben içimi dökmek ihtiyacını duyuyordum.

— Görüyorsunuz ya dedim, mekânda zaman kavramı ile yaşanan zaman arasındaki tefrik sadece filozofların bir fantezisi değilmiş. Ben bunun delüiyim. Hakikatte mutlak zaman diye birşey yoktur.

— Olabilir, ama şimdi saat yarım ve bence....

— Ümit ve teselli verici bir durum, değil mi? Yaşadığım bu on beş günü kaybolmuş zaman saymam. Elbette onları ilerde telâfi ederim.

Maleffroi:

— Başarılar ve iyi geceler, diye kesti.

Bu sabah saat dokuza doğru evden çıktım, ânî bir değişiklik olduğu intibaını edindim. Mevsim, bir hayli ilerlemiş, ağaçlar şekil değiştirmiş, hava daha hafif, sokaklar da bir başka olmuş. Kadınların kılığı kıyafeti de daha baharımsı. Elâlemin bensiz yaşayabildiği fikri beni incitti ve hâlâ da incitmekte. Bu gece dirilmiş birçok kimseler gördüm. Birbirimize intibalarımızı anlattık. Bayan Bordier beni yirmi dakika ayak üstünde tutarak, on beş gün bedeninden ayrı olarak ulvî, cennetvâri zevkler duyduğunu anlatmıştı. En komik karşılaşmam Bouchardon ile oldu. Evinden çıkıyordu. Geçici ölüm onu 15 mart gecesi yatağında yakalamış, bu günü de 16 mart sanarak, ve kötü âkibetten kurtulduğu için sevinerek, bir nikâha gitmeğe hazırlanıyordu. Nikâh on beş gün önce kıyılmıştı. Ama ben yanlışını düzeltmedim tabiî.

2 Nisan:

Roquenton'larda çay içmeğe gittim. Adamcağız çok mesut görünüyor. Bu dünyada olmayınca geçen zamanın farkına varmadığı için, arada olup bitenler kendisini hiç ilgilendirmiyor. Kendisinden ayrı olarak yaşadığı dokuz günde karısının onu aldatmış olduğu ihtimali Roquenton'a gerçekler dışında, metafizik bir ihtimal gibi görünmektedir. Onun hesabına sevindim. Lucette bana baygın gözlerle bakıp durdu. Bir üçüncü kişinin önünde gizlice yapılan bu çeşit aşk alış verişinden nefret ederim.

3 Nisan:

Bu sabahtan beri öfkemden kuduruyorum. Ölü bulunduğum günlerde Perruque, Mérimée müzesinin 18 nisanda açılması için dolaplar çevirmiş. Pis herif, iki yüzlü moruk! Bu vesileyle çok önemli bir nutuk vereceğimi, bu nutkun bana Akademi kapılarını açacağını pek âlâ biliyordu. Oysa ki, 18 nisan günü ben boşlukta yüzeceğim.

7 Nisan:

Roquenton bir daha öldü. Bu sefer âkibetine güler yüzle katlandı. Beni akşam yemeğine çağırmıştı, saat on ikide salonda şampanya içiyorduk. Yokluğa daldığı an Requenton ayakta idi, birdenbire elbiselerinin bir yığın halinde halının üstüne düştüğünü gördük. Epeyce komikti tabi', gene de Lucette'in o andaki neşe gösterileri bana yersiz göründü.

12 Nisan:

Bu sabah içimi alt üst eden bir ziyaret kabul ettim. Kırk yaşlarında fakir, mahcup, sıhhatsiz görünen bir adam, evli ve üç çocuk babası hasta bir işçi imiş, ailesini geçindirebilmek için bana yaşama vesikasını satmak istiyordu. Ka-

rısı hasta imiş, zaruret yüzünden kendisi o kadar zayıf düşmüş ki, ağır bir iş tutmağa gücü yetmiyormuş, sigortadan aldığı para da ancak ailesini ölüme yakın bir halde yaşatmağa yetiyormuş. Bana hayat biletleri satmak üzere yaptığı teklife canım sıkıldı, utandım. Hani eski zaman masallarında yoksulları haraca kesen, insan eti ile beslenen devler yok mu, onlardan biri imişim gibime geldi.

Olmaz, diye kekeledim, vesikaları almak istemedim ve adamcağıza karşılıksız olarak, bir miktar para vermek istedim...

Ama, o yapmış olduğu fedakârlığın büyüklüğünü bilerek, bundan haklı bir gurur duyuyor ve hayatının birkaç günü ile ödiyemiyeceği bir yardımı kabul etmek istemiyordu. Adamcağızı bir türlü kandıramadığım için, sonunda bir tek biletini satın aldım. Gittikten sonra biletini çekmeceye atıp kullanmamağa karar verdim. Bir hemcinsimin ömründen çalınmış bu ilâve günü yaşamak, bana azap olur.

14 Nisan:

Metroda Maleffroi'ya rasladım. Ömrün kısaltılmasına dair çıkarılan kararnamenin iyi neticeler vermeğe başladığını söyledi. Karar asıl zenginlere dokunduğundan, karaborsa birçok mahreçler kaybetmiş ve fiatları duyulu şekilde düşmeğe başlamış. Yüksek makamlar yakında karaborsa âfetini ortadan kaldırabileceklerini umuyorlarmış. Umumiyetle insanlar daha çok yiyecek bulabiliyorlarmış, Maleffroi Parislilerin daha sağlam ve neşeli göründüklerini de söyledi. Bu müşahededen tam bir sevinç duydum diyemem.

Asıl önemli cihet, bu yeni vesikaların ortadan kalkmasiyle bizim rahat ve ferah bir hava içinde yaşamamızdır, diye devam etti. Zenginlerin, işsizlerin, aydınların ve fahişelerin cemiyet için kadar zararlı olabilecekleri şimdi anla-

şıldı. Bunlar karışıklık, düzensizlik, gerçekleşmesi imkânsız bazı hayallere hasreti doğurmakla büyük bir tehlikedirler.

15 Nisan:

Beni bu akşam «can çekişmelerinde» hazır bulunmağa çağıran Cartert'lerin dâvetine gitmedim. Geçici ölümleri münasebetiyle dostlarını toplamak züppe insanlarda bir moda oldu. Duyduğuma göre bu toplantılar bazan rezaletlere yol açıyormuş. İğrenç birşey!

16 Nisan:

Bu gece ölüyorum. Hiç korkum yok.

1 Mayıs:

Dün gece hayata dönerken, bir sürprizle karşılaştım. Nisbî ölüm (bu tâbir moda olmuştur) beni ayakta olduğum bir anda yakalayıp, elbiselerim yere düştüğünden kendimi çırılçıplak buldum. Aynı mâcera ressam Randot'nun başına gelmiş, evinde hepsi nisbî ölüme aday kadınlı erkekli on kişilik bir topluluk varmış. Herhalde epey hoştu. Mayıs ayı öyle güzel olacağa benziyor ki, son on beş gününü feda etmek gücüme gidiyor.

5 Mayıs:

Son yaşma süremde küllî yaşama hakkına sahip insanlarla öbürleri arasında bir gerginliğin baş gösterdiğini fark etmiştim. Bana öyle geliyor ki, bu gerginlik gün geçtikçe artmaktadır, herhalde var olduğundan şüphe edilemez artık. İlk göze çarpan, karşılıklı bir kıskançlıktır. Vesikalı kimselerde bu kıskançlığın sebebi kolayca açıklanabilir. İmtiyazlı sınıflara karşı sağlam bir kin beslemelerine de şaşmamalı. İmtiyazlılara gelince, her an farkına varıyorum ki, bizim meçhul ve esrarlı bir dünyanın kahramanları olmamıza imreniyorlar ve aramızdaki yokluk sınırını biz duymadığımız

halde, onlar kuvvetle hissediyorlar. Nisbî ölüm onların gözünde bir çeşit tatil devresidir, bundan faydalanamadıkları için, kendilerini hayata zincirlerle bağlı görüyorlar. Umumiyetle kötümserliğe ve can sıkıcı bir aksiliğe meylettikleri besbelli. Tersine bizler her an zamanın akışını duyduğumuz, daha hızlı bir yaşama ritmi benimsemek zorunda kaldığımız için, daha canlı, daha neşeliyiz. Bugün öğleyin Maleffroi ile yemek yerken bunları düşünüyordum. Kâh müstehzi ve kötümser haller takınarak, kâh hücuma geçerek, beni ümitsizliğe düşürmeğe ve besbelli ki kendi kendini kandırmak emeliyle talihini belirtmeğe çabalıyordu. Benimle düşman bir millete mensup bir dostla konuşur gibi konuşuyordu.

8 Mayıs:

Bu sabah adamın biri bana tansi iki yüz franka yaşama biletleri satmağa geldi. Elinde elli kadar bilet vardı. Herifi dosdoğru kapı dışarı ettim. Kıçına bir tekme yemeyişini de, güçlü kuvvetli bedenine borçludur.

10 Mayıs:

Dört gündür Roquenton üçüncü defa olarak nisbî ölüme girdi. Lucette'i görmedim, ama sarışın bir delikanlı bozmasına vurulduğunu öğrendim. Hayvanın ne biçim bir şey olduğunu tasarlıyorum.

«Swing» tipinde bir zibidi herhalde. Ama bana ne? Vız gelir, tırıs gider. Hiç zevki yok bu kadıncağızın, zaten daha evvel de farkına varmıştım.

12 Mayıs:

Yaşama vesikalarının karaborsası büyük çapta kurulmağa başladı. Bazı aracı kimseler yoksulların evine gidip, onları ailelerine daha iyi geçim şartları sağlıyabilmek için ömürlerinin bir kaç gününü satmağa kandırıyorlar. Tekaüd

maaşı ile geçinen yaşlı ameleler, iş bulamıyan mahpus karıları bu aracılara yem olmaktadır. Bugün bir biletin kursu iki yüz lira iki yüz elli frank arasındadır. Daha fazla yükseleceğini ummam, çünkü zengin veya sadece vakti hali yerinde müşterilerin sayısı ne de olsa yoksullara nisbetle sayılıdır. Ayrıca insan ömrünü aşağılık bir mata gibi kullanmağa razı olmıyan birçok kimseler de var. Bana gelince, bu hususta vicdanımla hiç bir pazarlığa girişmem.

14 Mayıs:

Bayan Dumond yaşama vesikasını kaybetmiş. Çok tatsız bir şey, çünkü yenisini alabilmek için hiç değilse iki ay beklemesi lâzım. Kadıncağız kocasını suçlandırıyor, benden kurtulmak için vesikamı sakladı diyor. Dumond'un bu kadar fena kalbli olduğunu sanmıyorum. Bahar hiçbir zaman bu yılki kadar güzel değildi. Öbür gün öleceğime üzülüyorum.

16 Mayıs:

Baron Klim'in evinde yemek yedim. Misafirler arasında piskopos Delabonne tam yaşama hakkına sahip tek insandı. Biri yaşama vesikalarının karaborsasından açınca, ayıp bulduğum bu usulü yerdim. Tam mânasiyle samimî idim. Akademide birkaç rey sahibi olan piskopos üzerinde iyi tesir bırakmak da istiyordum belki. Fakat derhal soğuk bir hava esti. Piskopos din ateşi ile yanıp tutuşan genç bir papazın itiraflarını duyuyormuş gibi bana müsamaha ile gülümsedi. Başka bahse geçildi. Yemekten sonra baron hayat karaborsası konusunda benimle tartışmaya başladı, önce alçak selse konusuyordu. Benim herkesce kabul olunan büyük istidadımın, derin görüşlerimin oynamakla mükellef olduğum büyük rolün, beni vatanımın fikir alanında yükselmesine, zenginleşmesine yarıyacak hayatımı uzatmağa mecbur ettiğini söyledi. Bu sözlerden sarsıldığımı görünce de, meseleyi

bütün misafirlere açtı. Onlar da beni yersiz bir duyguculuğun prdesi altında gerçek hak yollarından alıkoyan bu düşüncelerimi yermekte sözbirliği ettiler. Bu meselede görüşünü açıklaması kendisinden rica edilince, piskopos fikrini kesin olarak bildirmedi, ama çok mânalı bir kıssa anlattı:

Çalışkan bir rençberin toprağı yokmuş, komşuları ise topraklarını işletemiyorlarmış; derken çalışkan rençber komşularından bir kaç tarla satın almış, çift sürmüş, ekin almış, böylece herkese faydası dokunmuş;

Bu aydın kişilerin sözlerine kandım ve bu sabah beş tane hayat bileti satın aldım. Edindiğim ömür fazlalığını hak etmek için, bir köye çekilip, harıl harıl kitabıma çalışacağım.

20 Mayıs:

Dört günden beri Normandiyadayım. Tek tük yürüyüşlerden gayri bütün vaktimi çalışmakla geçiriyorum. Ömür vesikası köylülere pek tatbik edilmemiş, ihtiyarlar bile ayda yirmi beş gün yaşıyabiliyorlar. Kitabımın bir bölümünü bitirmek için daha bir güne ihtiyacım olduğundan, ihtiyar bir köylüden bir bilet satın almak istedim. Kaç para vereceğimi sorunca, Paris'e beher biletin iki yüz franka satıldığını söyledim. «Alay mı ediyorsun» diye haykırdı. Bizden domuzları kaça satın aldıklarını biliyor musun ki, bir bilete iki yüz frank diyorsun». İşi bitiremedim. Yarın öğleden sonra trene binip, Parise döneceğim, akşam üstü varıp, rahat rahat evimde ölürüm.

4 Haziran:

Ne mâcera! Tren büyük bir rötar yaptığından, geçici ölüm beni Parise varmadan birkaç dakika önce yakaladı. Aynı kompartımanda kendime geldim, ama vagon Nantes'da

bir garaj hattında bulunuyordu. Tabiî çırılçıplaktım. Ne büyük dertler, sıkıntılar çektim! Hatırladıkça fena oluyorum. Allahtan ki tanıdık bir kimse ile yolculuk ediyordum, elbiselerimi alıp, evime bırakmış.

3 Haziran:

Argos'ta oynıyan artist Mélina Badin'e rasladım. Saçma bir masal anlattı. Hayranlarından bazıları ona ömür biletleri vermekte ısrar etmişler, böylece 15 mayıs günü yirmi bir tane bileti olmuş. Bu biletlerin hepsini de kullanmış güya ve bir ayda otuz oltı gün yaşamış. Şaka ettim:

— Sadece sizin için beş gün uzamağa razı olan bu ay gerçekten nâzik bir aymış! dedim.

Mélina şüpheciliğime candan üzülmüşe benziyordu. Aklını oynattığına inanasım geldi.

11 Haziran:

Roquenton'larda fâcia. Meseleyi ancak bugün öğleden sonra duydum. Geçen 15 mayıs günü Lucette o sarışın zibidiyi eve almış ve gece yarısı yokluğa dalmışlar. Hayata dönünce, yattıkları yatakta uyanmışlar, fakat yalnız değillermiş, Roquenton'un kendisi de aralarında dirilmiş. Lucette ile sarışın delikanlı birbirlerini tanımıyorlarmış gibi yapmışlar, ama Roquenton pek inanmamış!

12 Haziran:

Ömür biletleri çok yüksek fiatlara satın alınıyor. Beş yüz franktan aşağıya bilet yok. Herhalde hayat haklarını kullanmakta yoksular daha hasis, zenginlerse daha haris olmuşlardır. Ay başında tanesi iki yüz franktan on bilet satın almıştım, ertesi günü de Orléans'da bulunan amcam Antonie'dan bir mektup geldi, o da bana dokuz tane bilet gön-

deriyordu. Zavallı adamcağız romatizmadan o kadar çekiyor ki, yaşamaz hale gelip, durumunun düzelmesini beklemeğe karar vermiş. Demek ki, on dokuz tane biletim var. Bu ay otuz gün olduğuna göre, beş tanesi fazla. Ama herhalde bunlara alıcı bulurum.

15 Haziran:

Dün akşam Maleffroi bana geldi. Çok neşeliydi. Bazı kimselerin kendisi gibi tam bir ay yaşamak için çok para harcamaları ortalığı gene gül pembesi görmesine sebep oldu. Küllî yaşama vesikasına salih insanların imrenilecek, mutlu kimseler olduğuna inanması için bu kadarı yetti.

20 Haziran:

Harıl harıl çalışıyorum. Bazı söylentilere inanılırsa, Mélina Badin sandığım kadar deli değil. Bir çok kimseler geçen mayıs ayında otuz bir günden fazla yaşamış olmakla övünmektedirler. Bu durumdaki bazı kimselerle konuştum bile. Ben inanmadım, ama böyle masallara inanacak budalalar vardır elbette.

22 Haziran:

Lucette'den öcünü almak için Ruquenton karaborsadan on bin franklık yaşama bileti almış, bunları yalnız kendisi kullanacakmış. Karısı on günden beri yokluk içinde. Roquenton bu kadar sert davrandığına pişman sanıyorum. Yalnızlık ona güç geliyor. Çok değişmiş. Tanınmıyacak halde.

27 Haziran:

Mayıs ayının bazı imtiyazlı kimseler için uzamış olduğu söylentisi, gün geçtikçe tutunuyor. Güvenilir bir adam olan Laverdon, geçen mayış ayında otuz beş gün yaşadığını söylüyor. Korkarım ki, bütün bu zaman vesikaları bir çok kafaları altüst etmiştir.

28 Haziran:

Roquenton dün sabah öldü. Herhalde üzüntüden. Ölümü geçici ölüm değil, bayağı ölüm. Yarın cenazesi var. 1 temmuzda Lucette hayata dönünce, kendini dul bulacak!

32 Haziran:

Zaman dediğimiz henüz bilinmiyen bir kavram. Kafa patlatmakla ne olduğu anlaşılmıyor. Dün sabah bir dükkâna girip, gazete aldım, üstünde 31 haziran tarihi vardı.

— Bak bak, dedim, haziran ayının otuz bir günü mü var?

Yıllardan beri tanıdığım satıcı kadın yüzüme garip garip baktı. Gazetenin başlıklarına bir göz attım, bir de ne okuyayım: «Mister Churchill New-York'a 39 ile 45 haziran arasında gidecektir» deniyor.

Sokakta iki adam arasında şöyle bir konuşmaya kulak misafiri oldum:

— Ayın 37 sinde Orléans'da olmalıyım, diyordu biri.

Biraz ötede Bonrivage karşıma çıktı, gözü dalgın, dolaşıyordu. Bana ne kadar şaşırdığını anlattı. Onu avutmağa çalıştım, her şeyi oluruna bırakmalı dedim. Akşama doğru şu müşahedede bulundum! Küllî yaşama hakkına sahip kimseler zamanın akışında bir gayri tabiîlik olduğunun hiç farkında değiller. Ancak benim gibi haziran ayının uzamasından usulsüzce faydalananlar durumu garipsemektedirler. Kendisine şaşkınlığımı itiraf ettiğim Maleffroi hiç bir şey anlamadı ve beni kaçırmış sandı. Ama zamanın böylece filiz vermesinden bana ne! Dündenberi delicesine âşıkım. Ona Malffroi'nin evinde rastladım. İlk bakışta birbirimize vurulduk. Canım Elisa!

34 Haziran:

Elisa'yı dün de, bugün de gördüm. Nihayet büyük aşka kavuştum. Nişanlandık. Yarın yolculuğa çıkıyor, işgal altın-

da olmıyan bölgede üç hafta kalacakmış. Dönüşünde evlenmeye karar verdik. O kadar mesudum ki, saadetimden bu hâtıra defterinde bile bahsedemiyorum.

35 Haziran:

Elisa'yı istasyona götürdüm. Trne binmeden önce bana:

— 60 haziranından önce dönmüş olmak için, elimden geleni yapacağım, dedi.

Şimdi, iyice düşündükten sonra, bu söz beni endişeye düşürüyor. Çünkü bugün son yaşama biletimi kullanmaktayım. Yarın ayın kaçı olacak?

1 Temmuz:

35 haziran gününden kime bahsetsem, hayretle yüzüme bakıyor. Hafızalarında bu beş günün izi bile yok. Allahtan o günleri kaçamak yoluyla yaşamış olan bazı kimselere rasladım da, onlarla konuşabildim. Ama, acaip bir konuşma oldu. Bana göre dün haziran ayının 35'i idi, başkaları dünü 32'si veya 43'ü biliyorlardı. Lokantada 66 hazirana kadar yaşamış bir adama rastladım. Ne çok vesika satın almış!

2 Temmuz:

Elisa'yı yolda sanarak, onu aramadım. Derken içime bir şüphe girdi ve evine telefon ettim. Elisa beni tanımadığını, hiç görmdiğini söyledi. Farkına varmadan hayatının en tatlı günlerini benimle yaşadığını kendisine dilim döndüğü kadar anlattım. Kanmadı, ama bu sözler hoşuna gitmiş olacak ki, perşembe günü buluşmamıza peki, dedi. Fena halde korkuyorum.

4 Temmuz:

Gazeteler, sütunlar dolusu «Vesika karaborsası» nı yazıyor. Yaşama vesikalarının karaborsası mevsimin en büyük rezaletidir. Vesikaların zenginler tarafından satın alınması yüzünden, yiyecek maddelerinde yapılan tasarruf sıfıra in-

miş. Büyük bir heyecan uyandıran bazı özel vakalar da olmuş, örneğin M. Wade adlı bir milyoner 30 haziran ile 1 temmuz arasında bin dokuz yüz altmış yedi gün, yani beş yıl ve dört ay yaşamış. Biraz önce ünlü filozof Yves Mironneau'ya rastladım. Her kişinin milyarlarca yıl yaşadığı, fakat şuurumuzun bu sonsuzluk üzerine ancak kısa ve kesintili görüşleri olduğunu açıkladı. Kısacık ömrümüz de bunların yanyana gelişinden meydana gelirmiş. Daha bir çok ince bulşlar yumurtladı, ama ben fazla bir şey anlıyamadım. Şunu da söyliyeyim ki, aklım orada değildi. Yarın Elisa'yı göreceğim.

5 Temmuz:

Elisa'yı gördüm. Heyhat! Her şey mahvoldu, hiçbir ümidim kalmadı. Anlattıklarımda samimî olduğumdan şüphe etmedi. Hattâ sözlerim belki ona dokundu bile, ama içinde bir sempati, bir sevgi uyandırmadı. Anladığıma göre, Maleffroi'ya bir meyli var. Her ne ise nutuk çekmem bir işe yaramadı. 31 haziran gecesi aramızda parlıyan kıvılcım, bir tesadüf, bir an meselesiydi. Bndan sonra bana ruh akrabalığı diye dolmalar yutturmasınlar. Cehennem çekisi çekiyorum. Bu acımdan iyi satılacak bir kitap çıkarmağı umuyorum.

6 Temmuz:

Yaşama vesikaları kaldırıldı. Vız gelir!

Marcel AYME

BÜYÜK NİŞANCI!..

«Lâhanacı» Ned o devirlerde kuzey Avustralya'nın en büyük meşhur nişancısıydı. Hattâ onun nişancılıkta bütün Avustralya'da eşsiz olduğunu bile söylerler. O kadar isabetli vururdu ki yüz yarda ötede yürüyen bir salyangozun gözüne bile nişan şaşmazdı. O kadar uzaktan vururdu ki, vurduğu av kendisi yetişene kadar kokmasın diye kurşunlarını önceden tuzlardı.

Lâhanacı Ned'in en meşhur macerasından biri de nişancılıkta hemen hemen kendisi kadar namlı olan Şimşek Yüzbaşı ile karşılaşmasıdır.

Güzel bir bahar sabahı Lâhanacı Ned saf kan atı Buckamidgee'ye binmiş, başında en yeni şapkası, ayağında en şık pantalonu, sırtında en parlak renkli gömleği, boynunda en kırmızı mendili ve çenesinde her zamanki sakalıyla keyifli keyifli ilerliyordu. Derken çalıların arasından Şimşek Yüzbaşının iri şekli belirdi. Yüzbaşı da saf kan bir ata binmişti. Kıyafeti de, siyah sakalına kadar, bizim Lâhanacının kıyafetinin o kadar eşiydi ki uzun uzun tarife hacet yok sanıyorum.

Daha siz göz açıp kapamağa vakit bulamadan Lâhanacı Ned ateş etmiş ve Şimşek Yüzbaşının elindeki tabancayı yere düşürmüştü bile. Daha siz gık demeden Ned bir ikinci defa ateş etmiş ve Yüzbaşının eyer kayışını koparmıştı. Eyerin kopmasiyle Yüzbaşı tepetaklak yere, tam da biraz evvel atının kuyruğunu kaldırıp bir şeyler yaptığı yere yuvarlandı.

— Kancıklık ettin, Lâhanacı! Bana haber vermeden atışa başladın! diye bağırdı ve hemen büyük bir sakız ağacının arkasına siper aldı.

Bunun üzerine bizim Lâhanacı da atından indi ve bir başka ağacın arkasına saklandı.

Şimşek Yüzbaşı geniş kenarlı şapkasını, usulcacık ağacın kenarından çıkardı. Daha köpek kuyruğunu sallayacak vakit bulamadan Lâhanacı ateş etmişti bile. Gerçi bir tek defa ateş etmiş sanırdınız ama aslında üst üste bir çok defalar ateş etmiş ve Yüzbaşının şapkasının tepe kısmını, geniş kenarından bıçakla keser gibi ayırıp atıvermişti.

Bundan sonra işler kızıştıkça kızıştı. Daha yılanlar göz kırpmağa vakit bulamadan Yüzbaşı ateş etti ve Lâhanacının sağ bıyığını uçurdu. Yılanlar gık demeğe vakit bulamadan bir daha ateş etti ve bu sefer de Lâhanacının sol bıyığını uçurdu.

Daha siz parmaklarınızı şaklatacak vakit bulamadan Lâhanacı ateş etti. Şimşek Yüzbaşının ağacın üstündeki bir bal arısı kovanını dağıttı. Arılar dışarı uğrayınca Lâhanacı arı beyini vurdu ve öfkelenen arılar Şimşek Yüzbaşının etrafını sardılar.

Şimşek Yüzbaşı önce Lâhanacı Ned'in ağacının üstündeki bir eşek arısı yuvasına ateş etti. Eşek arıları fena halde öfkelendiler ve Lâhanacının etrafını sardılar.

Bunu memnuniyetle seyreden Yüzbaşı, bundan sonra kendi etrafını saran bal arılarını birer birer vurmağa başladı.

Lâhanacı Ned de etrafındaki eşek arılarını birer birer vurmakla meşguldü. Şimşek Yüzbaşı:

— Fena atıcı değilsin, Lâhanacı, diye bağırdı. Ama benim âyarım olabilmen için daha üç fırın ekmek yemek lâzım. Başının üstündeki dalda oturan sivrisineği görüyor musun?

— Görüyorum!

Şimşek Yüzbaşı ateş etti ve sivrisinek havalandı. Sonra gene vızıldıyarak ağacın dalına kondu. Ama bu arada

sesi bir tuhaflaşmış, âdeta kalınlaşmıştı. Lâhanacı Ned:

— Ben bu işten bir şey anlamadım! diye bağırdı.

Yüzbaşı: «Zekân kıt da ondan, iyi bak!» diye cevap verdi.

O zaman Lâhanacı tekrar baktı ve Yüzbaşının kurşuniyle sivrisineğin iğnesini koparmış olduğunu gördü. Koca Lâhanacı Ned, Şimşek Yüzbaşıya mat mı olacaktı? Asla! Ned:

— Başının üstündeki dalda oturan kuku kuşunun ötüşünü dinle! diye bağırdı.

— Dinliyorum!

O zaman bizim Lâhanacı ateş etti. Yüzbaşı kuku kuşunun havalandığını, sonra gene dala konduğunu gördü.

— Bir şey anlamıyorum! dedi.

Lâhanacı: «Zekân kıt da ondan, iyi dinle!» diye cevap verdi.

Yüzbaşı kulak verdi ve kuku kuşunun eskisi gibi kuk-u, kuk-u, kuk-u diye değil, sadece kuk- kuk- kuk diye öttüğünü hayretler içinde duydu. Lâhanacı Ned kuşun ötüşünün ikinci hecesini vurmuştu!

Nişancılık maçı bundan az sonra sona erdi. Şimşek Yüzbaşı, bizim Lâhanacının kuku kuşuna ettiği oyundan sonra galeyana gelmiş ve tüfeğinin namlusunu ağacın kenarından çıkararak Lâhanacıya nişan almıştı.

Tetiği çekti fakat hiç bir şey olmadı. Dışarıya hiç bir kurşun çıkmadı.

Evet, sevgili okuyucularım, bizim Lâhanacı Ned daha atik davranmış ve rakibi tetik çekecek vakit bulamadan ateş ederek Şimşek Yüzbaşının tüfeğinin namlusunun ta içine bir kurşun yerleştirmişti!

DAL STİVENS

Avustralya'nın büyük «atıcı» larından

PERİLİ ODA

Marius'ü tanımayan var mıdır? Marius canım; hani şu sevimli palavracı... Gayet neşeli, hiç yüzü gülmez bir adam ciddî anlatır ki, sahi zannedersiniz.

Marius evlidir ve zavallı karısının ondan çekmediği yoktur. Çünkü tanrının günü sayısı değişen ve kendi rivayetine göre artan metreslerine dair haberler vere vere kadıncağızı hanideyse verem edecektir kıskançlıktan. Bunu neden yaptığını sorsanız, size muhakkak şu tarzda cevap verir:

— Ben daima kadınlar tarafından kıskanılagelmiş bir sülâlenin evlâdıyım. Yedi göbek önceki ceddim uğruna on dokuz kadın kendini Loire nehrine attı. Büyük dedem için beş kadın birbiriyle düello etti. Dedem için altı kadın zehir içerek canlarına kıydılar ve babamın bir karısı, iki metresi, yedi yavuklusu vardı ve bunlardan beşi birbirlerini bıçaklamışlardı. Halbuki benim bir tek karım var; onun da hâlâ canına okuyamadım!..

Bu şanlı jestlerden Marius'a miras olarak metelik dahi kalmadığı için, palavrayla geçinemediği zamanlar kasaba kasaba gezerek çerçilik ederdi. Bilmem bu yeni nesil çerçinin ne cins esnaf olduğunun farkında mı? Şimdi malûm ya, herşey Amerikanvâri naylonlanmış olduğundan, çerçinin ne idüğünü kimse bilmese yeridir. Marius çerçiyi şöyle tarif eder:

— İçinde miyankökünden fil yavrusuna kadar size hiç lüzumu olmıyan herşeyi taşıdığı çantasiyle kapı kapı gezip satış yapmağa uğraşan, ama yalnız lâkırdıdan başka bir şey satamıyan adama çerçi derler...

Marius, son seyahatini, şöyle anlattı karısına:

— Lyon'a vardığımda akşam olmuştu. Artık asalete hürmet kalmadığından, şehirde eski şatolardan eser görülmüyordu. Bilâkis, külüstür yapılara şato eskisi süsü vererek turist avlamağa çıkmışlar... Kendime yatacak bir yer tedarik etmek için birinci sınıftan sonuncu sınıfına kadar tekmil otelleri dolaştım. Nafile... Nihayet Belediye'ye müracaat ederek, şehirlerine uğramış yabancı bir seyyahın sokakta kalmasına nasıl razı olacaklarını, bunun Fransa yüksek menfaatleri aleyhine ne hazin bir tesir yaratacağını bilip bilmediklerini sordum. Lâhzada bütün mekanizma harekete geçti ve nihayet tek bir han yavrusunda tek bir odanın serbest olduğu bana bildirildi. Valizimi alarak oraya gittim. Şehrin şimal köşesinde, dar bir sokakta, sahiden XVI. yüzyıldan kalma basık tavanlı, iki katlı, kasvetli bir harabeydi burası. Otelci karı, kat kat boyalar altında asıl biçimini, rengini asırlardanberi kaybetmiş çehresiyle müzelik bir kocakarıydı. Ama kızı... Kızı mı, torunu mu, onu da öğrenemedim ya... Bir içim suydu mübarek. Kadın kızına emir verdi. «Beyefendiyi yukarıya, yeni boşalmış olan odaya götür» dedi. Kızcağız titriye titriye önüme düştü. Tabii neden titrediğini anladım: Benim gibi yakışıklı bir erkeğe hiçbir suretle mukavemet edemiyeceğini aklı kestiğinden, az sonra başına gelecek âkıbeti düşünerek zevkten titriyordu.

Gıcırdıyan basamaklardan çıktık. Daracık koridorda, âdeta bir birimize sıkışarak yürüdük. Kız, hazdan mı, çekingenlikten mi, yarı baygın bir halde oda kapısını açtı:

— Buyurun, dedi, benim odam da bitişikte...

Lâf işte. Sanki Marius, genç kızların yol gösterdikleri otellerde yalnız erkeklere verilen odaların o kızlarınkine komşu olduğunu bilmezmiş gibi...

— Girin bakalım, birlikte görelim odayı... dediysem de,

kızı içeri atamadım. İnadına geri çekilerek:

— Olmaz, dedi. Siz teyzemin dediğine bakmayın. O da yeni boşalmış değil. Hiç kimseye vermeyiz o odayı. Periler ziyaret eder orasını geceleri...

— Sizin kadar güzel mi bari o gece perileri?

Bunu söyledim ve yanağını okşadım. Kız kaçtı. Ben de girip soyundum. Zaten dehşetli yorgundum. Hemen elektrik düğmesini çevirip yattım. Kendimden geçiyordum ki, acaip bir sesle uyandım. Sanki biri dolaşıyordu odada, «Tak... tak... tak...» Bir müddet karanlıkta dinledim. Sonra ışığı yaktım. Kimsecikler yoktu. Doğrusu ben, yüksek topuklu terlikleriyle otelcinin yeğenini göreceğimi sanıyordum. Ona göre hazırlık yapmıştım. Kimseyi bulamayınca şaşırdım. Ses de kesilmişti. Yeniden ışığı söndürüp yattım. Ne olsa gerekti bu? diye düşünürken, yorgunluktan dalmışım. Yine gecenin bir vaktinde aynı ses: «Tak... tak... tak...»

Yerimden fırlamamla ışığı yakmam bir oldu. Her tarafı aradım, yok birşey. Ne dolap arkaları kaldı bakmadığım, ne balkon. Tam yatacakken aynı ayak sesi yine, hem odanın tam ortasında duyulmasın mı? Tüylerim diken diken, sese yürüdüm ve derhal anladım: Orta masasının üstünde bir tahta kurusu yürüyordu... Bir bacağı tahtadandı...

— *MARİUS* —

AZİZİM DR. WATSON

— Mükemmel bir polis romanı karikatürü —

Lord X ile... Dükü öleli bir hayli oluyor. Onun için 1895 Ağustosunda cereyan eden esrarengiz hâdiselerin iç yüzünü ortaya vurmakta artık hiç bir mahzur kalmamıştır sanıyorum.

Lady Angela'nın bahsi geçince bizim neslin erkekleri hâlâ kendilerinden geçerler. Uzun boylu, şık ve rutubetsiz, serin bir yerde muhafaza edilmediği takdirde iyice radyoaktif olan Lady Angela o sene bütün Londrayı altüst etmiş ve erkeklerin hepsini deliye çevirmişti. Anlatacağımız hikâyeyle zerrece alâkası olmaması ne kadar hazin!

Baker Street'teki evimizdeydik. Kahvaltıdan yeni kalkmıştık. Dr. Watson dişlerini ayıklamakla meşguldü. Ben de can sıkıntısı içinde gazete okuyordum.

Tam o sırada sokak kapısının rezelerinden söküldüğünü belli eden bir ses kulağıma çarptı. Bir an sonra merdivende ayak patırtıları duyuldu ve bunu müteakip oda kapısına gümbür gümbür vuruldu.

— Azizim Watson, galiba bir ziyaretçimiz var, dedim. Başkaca hiç bir izahat vermedim. Dostumu ara sıra böyle şaşırtıp afallatmayı pek severdim. Watson'un ağzının hayretten bir karış açık kalması daha tamamlanmadan kapı tekmeyle açıldı ve Milicen (Benli) Cotton içeri girdi.

Maceralarımı okuyanlar benim cinsi lâtife karşı zaafım olmadığını bilirler. Zaten bu kıza da «lâtif» demeğe insanın dili varmıyordu. İnsanın üzerinde bu menfî tesiri bırakan şey belki de tütünden sararmış dişlerinin arasından hiç

eksik etmediği piposuydu. Belinin orta yerine bir tekme indirerek sükûnetle,

— «Buyur, otur», dedim.

Kız bir sandalyeye çöktü ve ağlamağa başladı. Ben,

— «Öğrenmek istediğim sadece iki şey var,» dedim. «Birincisi, perşembe gecesi yattığın zaman kediyi çıkarmış mıydın? İkincisi akşam yemeğinde hıyar turşusu yemiyeli ne kadar oluyor?»

Tahmin ettiğim gibi, kız bu suallerin hiç birisine cevap veremedi. Onu beş dakika müddetle keskin nazarlarımın altında erittim, sonra yakasından tutup pencereden aşağı attım. Bu iş de bitince Watson'a dönerek:

— «11.47 trenine yetişiyoruz.» dedim. «Silâhlarımızı alacağız! Biraz evvel bir dişi caniyle ayni odada bulunduğunun farkında mısın?»

Watson hiç bir şey söyliyemeden yüzüme bakıyordu. Gözlerinde «dehşet» okudum... (Zavallı Watson'cuk, imlâsı eskidenberi bozuktur, zaten!).

Sis ..... Okyanuslar gibi sonsuz ve amansız, sapsarı bir sis. Yer yüzünü gözden saklıyor, insanın iliklerine işleyen, zihindeki hatıraları bile silen kesif bir sis.

Ama durun... Galiba yanlışlık oldu. Aylardan Ağustostu..

Güneş... geniş tarlalara amansız bir esrarla vuran Ağustos güneşi... İnsanların kemiklerini bile ter haline getiren bir sıcak...

Sallingby Şatosuna varınca bütün etrafı eski bir saç fırçasiyle taradım. Watson sık dişli tarağını yazık ki evde, tuvaletin üzerinde unutmuştu. Vardığım netice de pek öyle ümit verici olmadı.

Bir gece evvel hafif aksak bir devenin üç defa evin et-

rafını çevirdiği ve bir filin gül bahçesinde geri geri yürüyerek dolaştığı belliydi... O kadar!

Müthiş bir zekâyla karşı karşıya bulunduğumuzu derhal anladım. Bu da olsa olsa yedi cihanı dehşete veren meşhur Fernando Montara olabilirdi!

Montara daha on dört yaşındayken ruhunu şeytana satmıştı. İki hafta geçmeden şeytan aldığı malı iade edip parasını geri istemişti ama olanlar da olmuş, Fernando cürüm hayatına atılmıştı, bir kere. Bu işi çevirse çevirse o çevirebilirdi!

Son olarak şatonun kütüphanesinin zeminini inceden inceye gözden geçirdikten sonra tam iki saat hiç kımıldamadan dört ayak üstünde kaldım. Romatizmamın böylesine feci bir şekilde depreştiğini hiç hatırlamıyorum!

★

Saat gece yarısını vurunca Watson ile ben Mavi Salondaki paravanın arkasına saklandık. Ay ışığı, içinde sakin duran bu salon çok geçmeden kimbilir nasıl kanlı hâdiselere sahne olacaktı! Maamafih daha bir kaç saat hiç bir şey olacağını zannetmiyordum. Onun için az sonra pencereden içeri bir kızılderilinin girip bir sandığa saklanması doğrusu benim için bir sürpriz oldu.

Çok geçmeden Millicent «Benli» Clotton içeri girdi. Dosdoğru duvardaki gömme dolaba doğru ilerledi ve bir maymuncukla dolabın kapısını açtı. O sırada sol taraftaki gardrobun arkasından:

— «Eksik olmayın, Miss Clotton», diye bir ses duyuldu ve yüzü maskeli, eli tabancalı bir zat dışarı çıktı. Ayni an içinde biraz evvelki kızılderili dişlerinin arasında bir bıçak olduğu halde sandıktan dışarı uğradı. Şöminenin yanında gizli bir kapı açılarak frak giymiş iki erkek kızılderiiinin

üstüne atıldı ve Fernando Montara bacadan aşağı indi. Ben hemen Watson'a bir işaret çakarak paravananın arkasından çıktım. Sakin fakat tesirli bir sesle:

— «Beyler,» dedim, «vakit tamamdır!»

Aldırış eden olmadı. Tam sözlerimi tekrarlamak üzereydim ki omuzuma bir el yapıştı. Hızla döndüm ve Scotland Yard'dan Müfettiş Fowler ile yüz yüze geldim. Müfettiş Fowler sakin fakat tesirli bir sesle:

—«Sherlock Holmes, seni kanun namına tevkif ediyorum», dedi.

Bu yüzden tam altı ay içerde yattım. Meselenin neye dair olduğunu şimdi dahi biliyorsam, bana da Sherlock Holmes demesinler!

Fred TORPE

İLK DEFA

Son harp sırasında New-Guinea'daki hastahanelerden birinde çalışan hemşirelerden biri, bir hastaya âşık olmuştu. Hasta asker iyileşince, hemen evlenmeğe karar verdiler. O gün hemşire, her zamanki kıyafeti yerine, bir gelinlik giymek müsaadesi almıştı...

Merasimden sonra damat misafirlere dönerek:

— Ne sevimli değil mi? diye sordu. Üzerine bir elbise giymiş olarak kendisini ilk defa görüyorum.

Gelin de arkadaşlarına:

— Ne yakışıklı değil mi, diyordu. Pijamadan gayri bir şey giymiş olarak kendisini ilk defa görüyorum!...

Amerikan fıkrası

KAFALI KADIN

Mevsime göre gayet iyi, güneşli, ılık bir havaydı. Gisele, öğleden sonra saatin ikiyi çaldığını duyunca, birdenbire alışverişe çıkmak istedi. Haftalardanberi almağı aklına koyduğu şeyler vardı. Bu sefer, işlerini tam vaktinde bitirmişti. Her zaman olmazdı bu. Çünkü yalnızdı. Hem ev işine bakıyordu, hem de bebeğine. Kafalı kadındı Gisèle. Böyle geceyi gündüz sanan bir yavrunun evet veya hayır dediniz diye kopardığı yaygaraları dinliye dinliye insanda kolay kolay kafa kalmıyacağından, bir evi tek başına çekip çevirmek herkesin harcı değildi. O gün, müstesna bir gündü dedik ya! Bebecik de sesini kesmiş, mışıl mışıl uykusunu uyuyordu.

Gisèle, aşağı yukarı bir ay vardı ki, şöyle uzunca bir zaman için sokağa, alış verişe, çarşıya pazara çıkamamıştı. Bu fırsattan faydalanıp şöyle tadına doya doya vitrinleri inceler, alış verişini yapardı.

Gisèle bir şeye karar vermeye görsündü. Çabucak giyindi. Çabucak Christiane'ı, bebeği giydirdi. Arabasına koydu ve çabucak sokağa fırladı. O, herşeyi çabucak yapardı. Kararları, hareketleri, hattâ yüzünün ifadesi gayet kesin, gayet çabuk ve isabetliydi.

Gisèle'lerin evine en yakın büyük mağazalar bile yirmi dakikalık yoldaydı. Genç kadın, arabayı önüne katmış, ite ite götürüyordu. Çocuk da sessiz sessiz uyumaktaydı. Maşallahı vardı bugün.

Alınacak öteberi de hayli yekûn tutuyordu hani. Ama Gisèle böyle ufak tefek şeylere aldırış edecek insanlardan değildi. Alınacak şeylerin miktarı ne kadar çok olursa, o ka-

dar memnun olurdu, bilâkis. Suya dalan bir yüzücü azmiyle ilk büyük mağazaya daldı ve hummalı bir faaliyetle seçim işine başladı. Mağazanın her dairesinde son derece kalabalık vardı. Ama Gisèle bundan yılmadı. Kafalı bir kadın olmasa, ne seçeceğini, neye karar vereceğini bile şaşırırdı bu kalabalıkta. O ise, bir yandan siparişleri alıyor, öte yandan paketleri Christiane'in arabasına dolduruyordu. Kızını, ister istemez uyandırıp kucağına almıştı.

Bebeğe esvaplar, kendine çamaşırlar, eve lüzumlu bazı kumaşlar, ufak tefek derken, Gisèle'in tam mânasiyle kolu, koltuğu doldu. Merdivenlerden iniyor, asansörlerden çıkıyor, paviyonları dolaşıyor, yükünü boyuna artırıyordu.

Allahtan, mağazaların tenzilâtlı satış zamanına rastlamıştı. Her şey o kadar ucuzdu, öyle de satın almak hevesi uyandırıyordu ki insanda...

İki saat sonra, işlerini hemen hemen bitirmişti. Lâkin kafalı kadındı Gisèle... Birdenbire, kocasına da birşeyler alması gerektiğini hatırlayıverdi. Evet, her şeye rağmen, akıl etti bunu... Baktı, çok ucuza alış veriş etmekten, elinde para da kalmıştı. Hemen deri işleri paviyonuna koştu, güzel bir para çantası aldı kocasına...

Yorgun, fakat çok neşeli, arabayı önüne kattı. Evin yolunu tutturdu. Bir yandan da, kocasının, cüzdana ne kadar sevineceğini düşünüyordu. Çünkü ihtiyacı vardı adamın böyle bir şeye... Birdenbire göstermiyecek, sürpriz yapacaktı. Bu fikir, genç kadına daha büyük bir sevinç verdi ve arabayı uçarcasına itmeğe koyuldu.

Eve geldiği zaman bir de baktı ki, kocası daha evvel dönmüş.. Çünkü, işinden çıkınca, oyalanmak âdeti değilmiş onun. Gisèle ise, kapı kapı dolaşırken epey zaman harcamıştı.

Karısı, onu görünce, birdenbire verdiği kararı unuttu.

Evet, yine ansızın, en sonra söyliyeceğini en evvel söylyiverdi:

— Ah, hayatım... Bilsen sana ne cici aldım, bak?

Hemen, onca paket arasından cüzdanı çekip kocasına uzattı:

— Görüyorsun ya kafalı karıcığını? dedi. Seni unutmadım yine!

Kocası teşekkür ediyordu. Gisèle aldırmadan devam etti:

— Hem de günümü gayet iyi geçirdim. Ucuz ucuz, tenzilâtlı satışlardan faydalandım alış veriş ederken... Sonunda, seni de unutmadım...

Kocası birdenbire durdu:

— Ya çocuk? dedi, çocuğu nerde unuttun?

Gisèle, minimini Christiane'ı, o patırtıda, kimbilir hangi tezgâhın üstünde unutup paket yüklü arabayı boş yere sürüklemiş durmuştu!

Roger FERRERE

NEYİ ÖZLEMİŞ

Bir Kutup seyyah grupu, üç sene ayrı kaldıktan sonra döndükleri memleketlerinde, şereflerine verilen bir ziyafette bulunuyorlardı. Herkes seyahatleri hakkında sualler soruyordu. Bu arada pek tatlı ve lâtif bir gene kadın kırıtarak heyetin reisine yaklaştı ve baygın baygın bakarak:

— Medeniyetten uzak bulunduğunuz o günlerde en çok neyi özlediniz, diye sordu.

Adam onu baştan aşağı iyiçe süzdükten sonra cevap verdi:

— Günahı hanımefendi, günahı... — İsviçre fıkrası —

TİTİZLİK!..

Büyük bir mensucat müessesesinin sahibi olan M. Leduvet dikkate ve titizliğe hayran bir adamdı, muvaffakiyetini buna borçlu olduğunu anlatırdı. Maiyetinde çalıştırdığı erkek ve kadın bütün işçileri ayrı ayrı tanır, her gün imâl edilen yün kilotların ve pamuk fanilâların sayısını aklından söyliyebilirdi. Saat be saat bankadaki hesabının faizi ile ne kadar ettiğini de bilirdi. Dahası var, gardrobunda kaç uyakkabısı ve kaç elbisesi olduğunu öylesine söyliyebilirdi ki ne bir eksik, ne bir fazla çıkmasına imkân vardı!

İşte bu M. Leduvet bir gün gazeteye şöyle bir ilân verdi: «Mensucat işlerinde çalışmak üzere 20-25 yaşlarında çok dikkatli ve titiz işçi aranıyor. İstenilen şartları taşıyanların müracaat etmeleri rica olunur...»

Muhitde M. Leduvet'nin işçilerinde aradığı evsaf pek iyi bilindiği için bu yaman patronun karşısına çıkmağa cesaret edecek namzet yoktu.

Nihayet, sempatik, güler yüzlü, sarışın bir genç çıkageldi.

M. Leduvet memnun fakat ümit vermeyici bir tonla sorguya başladı:

— Söyle bakalım, adın nedir?

— Antonie, Oscar Emile Bandamont.

— Kaç yaşındasın?

— Şu anda yirmi üç yaş, beş ay, üç gün, yedi saat, 35 dakikayı doldurmuş bulunuyorum.

M. Leduvet'nin yüzü güldü:

— Aferin, bu hoşuma gitti işte. Ne kadar aylık istiyorsun?

— Onsekiz bin frank - İki yüz yetmiş dört frank sigorta harcı - hariç olarak.

— Çok güzel, seni beğendim, yarın sabahtan itibaren işe başlarsın, ama tam saatinde bulun.

— Hay hay efendim.

Ertesi gün, sabah saat tam sekizde Antoine Oscar Emile Bandamont dakikası dakikasına işinin başında idi. Bir kaç saniye sonra patronun odasına çağırıldı.

— Günaydın dostum, bugün nedir?

— 24 Ekim Cuma, senenin 238 inci günü, güneşin doğuşu 7.40, batışı 18.10.

— Güzeeeel. Saat kaç?

— Sekizi üç dakika, kırksekiz saniye geçiyor.

— Fevkalâde, tam benim aradığım adamsınız. Bana bakın New-York'a gitmem lâzım. Hava yollarından ne zaman yer olduğunu soruverin.

— Lüzum yok, efendim. 2 Kasıma kadar bütün biletler satılmıştır, yalnız o gün için dördüncü sırada, sol tarafta pilotu gören koltuk boştur.

Bu cevapla pek tatmin edilen M. Leduvet:

— Hayret doğrusu dedi. Aradığımdan da mükemmelsiniz. Şimdi işe başlıyalım, bana kâtibimi çağırır mısınız?

— Burada yoklar efendim.

— Nasıl burada yok? Saat sekizi beş geçiyor.

— Maalesef efendim, dün akşam saat yirmi ikidenberi rahatsızdır... mâzereti var.

— Azizim, sizin kadar dikkatli bir insan daha tanıyorum. O da karımdır, bir gün sizi tanıştırırım. Hayret edeceksiniz... Belki bahsini işitmişsinizdir, bile.

— Evet efendim.

— Ya! Tanıyorsunuz demek!

— Evet efendim. Elisabeth, Jacqueline Leduvet. Doğum yeri: Tréchaude, yaş: Otuz bir sene altı ay, onsekiz gün. Sarışın, mavi gözlü. Haftanın altı günü meşguldür. Pazartesileri efendimizle, salıları ikinci direktörle, diğer dört günü de bendenizle geçirir. Pazarları dinlenir.

GEORGİUS

VESAİRE...

Meşhur ve zengin bir zat, Brezilya'nın bir şehrini ziyaret edecekti. Kâtibi oranın en büyük oteline bir telgraf çekerek, otelin en konforlu odasının, en iyi yemeklerin, en iyi servisin v.s. v.s. nin hazırlanmasını istedi. Şehre geldikleri zaman, otelde her şey mükemmel şekilde hazırlanmıştı. Adama odası gösterildi. Fakat içerde üç güzel kız oturuyordu.

Adamcağız hayretle:

— Bu ne? diye sordu.

Otelci nazik bir reverans yaparak cevap verdi:

— Üç vesaire efendim.

— Brezilya fıkrası —

BALAYI

İzidore Paquet, Cornélie Viaigre'le evlendiği zaman, Garenne-Bezons belediye başkanı gerçek bir aşk izdivacı kutlamakla övündü. Sahiden de öyleydi.

Birleşmelerinden sekiz gün sonra Saint-Aubin-sur mer'e geldikleri zaman, orada balaylarının ilk tatlı anlarını yaşamak istediklerinden, onlara bu meşhur plâjın karşısında Manche denizinin serili durduğunu söyliyenler, yeni evlilerin gözlerinin önündeki koca denizden bile haberleri olmadığını görerek hayli şaşırmıştılar. İkisi de, oteldeki odalarının duvarını kaplıyan duvar kâğıdının renginden başka birşey hatırlamıyorlardı.

Oturacakları küçük apartıman henüz onları ağırlamağa hazır olmadığından Bois - Colombe'da oturan bay ve bayan Vinaigre'lere misafir oldular.

Üç gün sonra, «Barlı vagonlar şirketi» nin sayın müdürü, üç gün sonra onları çalışma odasına çağırdı ve aşağı yukarı şu dili kullandı:

— Yavrularım, sevişiyorsunuz, mükemmel şey! Amma biraz daha temkinli olsanız iyi edersiniz... Bütün günleriniz, sanki Ferdinand sizi görmüyormuş gibi, önünüze gelen yerde öpüşmekle geçiyor. Ferdinand nerdeyse on dördüne basacak. Saf çocuktur ama, sizin bu evliliğe dayanan aşırılıklarınız çocukta, şâirin tâbiriyle insan kalbine çöreklenmiş canavarı uyandıracak. Maalesef bizim eyde artık öpüşmeniz yasak edildi...

Yeni evliler içlerinden «Daha iyi» dediler, «hiç de mi-

safirsver olmıyan bu evden hemen tüyelim ve anlayışlı bir kadın olan Paquet ananın evine sığınalım...»

Madam Paquet, çocukları çok iyi karşıladı. Onları evine yerlestirdi, bayramlarına iştirâk etti. Ama hepsi bir haftacık. Bir hafta sonunda, oğlu İsidore'u bir köşeye çekti:

— Bana bak oğlum, dedi ciddi ciddi, şayet bu evde yapayalnız olaydım senin kulağını bükmeğe lüzum görmezdim. Çünkü halden anlarım ben. Ama kızkardeşin Amanda daha onbeşinde. Böylevken onu yaşına göre fazla uyanık bulmağa başladım. Dün onu köşedeki çiçekçinin camekânını süsliyen, üzerinde elbise namına bir incir yaprağı tutunmuş çıplak hevkel karşısında iç geçirirken yakaladım. Kabahat sizde. Çünkü çocuğun karşısında hiç durmadan öpüşüyorsunuz. Hem buna zaten ben de dayanamam... Çünkü ihtiyar olsam da gönlüm tazedir. Anlıyorsun, değil mi oğlum?

— Hem nasıl anlıyorum anne, dedi, İsidore annesine. Zaten bizim küçük apartımanımız da tamamen hazır. Yarından tezi yok, taşınırız.

Sahiden de Truffant sokağında 234 numaraya yerleştiler ve işlerine baksın diye bir hizmetçi tuttular. Aradan üç gün geçer geçmez, Bretonyalı bir kızcağız olan bu namuslu hizmetçi, önlüğünü hanımına iade etti:

— Madam, dedi, benim sözlüm Rennes de 41 numarada çalışıyor, ben de ona sadık kalmak istiyorum. Ama böyle her dakika, sabahtan akşama kadar karşıma geçip öpüşüyorsunuz. Sizin yanınızda bir saat daha kalırsam benimkine verdiğim sözden eser kalmıyacak. Böyle göz göre göre namuslu kalmağa imkân var mı?

Bunun üzerine Normandiyalı bir kadın buldular. Serin kanlı olur diye düşünmüşlerdi, ama üç gün sonra o da, onların öpüşmeleriyle kanı tutuşarak, itfaiyeciyle kaçtı. Onun yerine bir Flaman aldılar, beş gün dayanabildi. Altıncının

güçlü kuvvetli kolları arasından, havagazı saatine bağmağa gelmiş yakışıklı memuru güç kurtardılar. Kıza bu yaptığı kepazelik yüzünden çıkıştıkları zaman ağlaya ağlaya şu cevabı verdi:

— Vallahi bir kerecik öpecektim. Bayanla bayın öpüşmeleri o kadar hararetli ki, kanımı tutuşturdu...

İsidore Paquet'yle karısı, şayet böyle güpegündüz sevgilerini izhara devam ederlerse yanlarında bir hizmetçi bile barındıramıyacaklarını anladılar ve susuzluklarını gidermek için gece olup etrafın kararmasını beklemekten başka çare kalmadığını gördüler.

Ama günler kendilerine bitmez tükenmez görünmeğe başladığından tren istasyonlarına hücum ettiler. Orada, tren kalkmadan evvel, sanki yıllarca birbirlerini görmiyeceklermiş gibi öpüşüyor, öpüşüyor, öpüşüyorlar; tren kalkıp yolcu olmadıkları anlaşılınca da hemen başka bir istasyona ayni numarayı tekrarlamak için koşuyorlardı..

Rodolphe BRINGER

M U C İ Z-E

Paulo Picasso'ya, bir mucizeye şahit olup olmadığını sordukları zaman şöyle cevap verdi:

— Muhakkak ki, Rubens bir mucizedir.

— Hakikaten Rubens'in eserlerini mucizevî mi buluyorsunuz?

— Tamamen değil. Fakat Rubens hayat boyunca ancak 2000 tablo yapabilmişti. Halbuki bugün elimizde 4000 tablosu var. Mucize derken bunu kasdetmiştim.

— Fransız fıkrası —

ARKADAŞLIK UĞRUNA

Sebastien Vérpilé kapıma dayandığı zaman da sabahın yedisiydi.

— Merhaba, dedi, bana bir iyilik edeceksin... Biliyorsun ki benim bir sevgilim var. Güzel, şirin, tadına doyulmaz bir sevgili. Adı da Gilberte. Tek kusuru evli olması. Buna mukabil kocasının, yani Pincerat'nın da tek meziyeti ömrünü ticaret kasdiyle seyahatte geçirmesi. Dün bir aksilik oldu. Tam ben Gilberte'le meşgulken, Lille'de veya Carpentras'da olması icabeden Pincrat çıkagldi.

— Hapı yuttun, desene...

— Orası bir şey değil. Vakit gecenin saat onu. Bereket biz Gilberte'le derlenip toplanmış vaziyetteyiz. Buna rağmen koca, bizi öyle dikizliyor ki, gecenin bu vaktinde evinde bulunuşumun sebebini izah etmek gerekti. İzah yolunu da Gilberte buldu:

— Hayatım, dedi, böyle erkencecik döndüğüne ne kadar sevindim bilemezsin. Artık buraya yerleşeceğini de bildiğimden sevincim iki kat oluyor. Düşün ki dostumuz, gecenin bu vaktinde, boşalacak bir apartıman adresi vermek için bize kadar yorulmuş. Ne iyi çocuk değil mi? Ne zamandır zaten bir ev arıyorduk...

Benim halimi hiç sorma. Neyse, o bu sözleri söyleyinceye kadar az çok kendimi toparladım. Tabii Pincerat'ya münasip bir adres buluvermek lâzım geldi.

Bunları söyledikten sonra Vérpilé, besbelli kendisini güç durumdan kurtulduğu için tebrik edeyim diye duraladı ve fırsattan istifade biraz nefes aldı.

— Vallahi aşkolsun, dedim. Becerikli herifsin vesselâm. Ama bu işde benim sana ne hayrım dokunacak, onu kestiremiyorum bir türlü.

Vérpilé bir an tereddüt etti, sonra:

— Gilberte'in kocasına senin apartımanı salık verdim, diye devam etti. Anladın mı? İlk aklıma sen geldin, n'âpayım... Sıkışık durumdaydım.

— Yani ne zannediyorsun? Sen fingirdiyeceksin diye ben evi başkasına bırakıp köprü altında mı yatıp kalkacağım be?

— Yok canım, ne münasebet... Bak ne yapacaksın şimdi. Pincerat sana gelince kapıyı açarsın. Yanlışlık olmuş dersin. Maksat benim kendisine yol göstermiş olmam. Evlerine gidişime bir sebep lâzım değil miydi ya? İşte bu sebep gerçekmiş desin, yeter. Yalnız sen adamı biraz oyala. Ağırla bir iki saat kadar ki, bu müddet zarfında biz de Gilberte'le nefes alalım azıcık... Ha? Ne dersin? Canım, akıllı adamsındır sen, idare ediver vaziyeti. Arkadaşlık böyle günde belli olur, oğlum...

Vérpilé vurdu kapıyı, çekti gitti. Aradan iki saat geçmiş, geçmemişti. Pincerat denen adam kapıya dikildi.

— Bayım, dedi, bir apartıman arıyorum... Dostlarımdan biri, sizin dairenin boşalacağını haber verdi. Onun için geldim. Her halde anlaşırız.

Vérpilé bana «akıllı oğlansındır» demişti. O anda aklımdan şimşek gibi bir fikir geçti:

— Bayım, dedim, bu işde bir yanlışlık var. Gerçekten de ben apartımanı devredeceğim ama, eşyasiyle... Kabul ederseniz ne âlâ...

— Allah Allah... Bana böyle söylemedilerdi. Ne istiyorsunuz?

— Bir milyon frank...

Pincerat'nın gözleri yuvalarından uğradı:

— Bu külüstür daireye mi bir milyon istiyorsunuz? Siz çıldırmışsınız! Ama alacağınız olsun. Ben size vurgunculuk nasıl olur, gösteririm...

Vurdu kapıyı gitti. Gerçekten de dediğini yaptı: bir saat sonra, komiser beni çağırttı. Hakkımda ihtikârdan dolayı şikâyet varmış. Şaka yaptım diye onu atlatırken telefonla hastahaneden aradılar. Vérpilé'nin sesiydi bu ve topu topu iki kelime söyledi:

— Allah belânı versin, namussuz herif!

Bernard GERVAİSE

ATLI HEYKEL

Heykeltraş, arkadaşı kendisini ziyarete geldiği zaman, Tarih cemiyeti hesabına yaptığı bir millî kahraman heykelinin son rötuşlariyle meşguldü.

Ziyaretçi sordu:

— İyi, güzel ama generale neden bu kadar acayip bir poz verdin?.

Heykeltraş izah etti:

— Bu atlı bir heykel olacaktı. Fakat komite sonradan at temin edemediğini bildirdi de...

— İngiliz fıkrası —

SAATİM

Güzel yeni saatim on sekiz ay arızasız işlemişti. Ona artık zaman hakkında verdiği hükümlerde yanılmaz bir hâkim gözile bakmağa başlamıştım.

Derken bir gün bu saat nasılsa elimden düştü. Yüreğim birdenbire burkuldu: «Eyvah bir felâket geliyor» dedim.

Fakat garip değil mi saate hiç bir şey olmamıştı. Yine eskisi gibi «çıtır çıtır» işliyordu.

Maamafih «ihtiyaten onu bir saatçiye muayene ettireyim» dedim. Demez olaymışım.

Herif saati evirip çevirdikten sonra: «Dört dakika gerisi var. Regülâtörü biraz ileri sürmeli» dedi.

Ben hemen ellerine sarılarak: «Aman saate kıyma» diye bağırdım.

Fakat saatçi eline geçen saatin bir daha kurtulmasına imkân var mıdır?

O büyük bir sükûnet ve soğuk kanlılıkla regülâtörü ileri sürdü ve saati bana teslim etti.

Saatteki dört dakika geriliğe çare bulunmuştu. Fakat o bu defa ileri gidiyordu. Hem de anlatılmaz bir süratle... Bir hafta içinde o âdetâ bir humma hastalığına tutuldu ve nabız saatte yüz elliye çıktı.

İki ay içinde şehrin en iyi kronometrelerini geriye bırakmış ve takvimlerin gösterdiği zamanı tam kırk dört gün aşmıştı.

Daha sonbahar «elveda» demeden o bize sobaları yaktırıyor, kış karlarının zevkini tattırıyordu.

Borçlarımı vâdelerinden iki ay evvel ödiyor, ev kiralarını vakti gelmeden veriyordum.

Nihayet onu bir kere daha tamire götürmeğe mecbur oldum. Saatçi gözüne tahtalardan tek gözlük taktıktan sonra makinenin içine baktı: Evvelâ tozunu silmek ve yağlamak lâzım, dedi, sonra da düzeltiriz... Sekiz gün sonra bir uğrayın.

Saat bu suretle temizlenip âyar edildikten sonra uzun ve muntazam fasılalarla çalan bir çan gibi ağır ağır yürümeğe başladı. Bu defa trenleri, randevuları kaçırıyor, borçlarımı gününde ödemediğim için protesto ediliyordum. Evvelâ takvimdeki günün arifesini, daha sonra bir hafta, birkaç hafta, birkaç ay evvelini yaşamağa başladım. Dünya ve insanlar ilerliyor, gözümden kayboluyor, ben mütemadiyen eski tarihe doğru geri gidiyordum. Öyle ki, müzedeki mumyalara karşı içimde bir muhabbet uyanmağa başladı ve son vakalara dair onlardan taze havadis almak meyline kapıldım.

Nihayet tekrar saatçiye dönüş.

Herif bu defa makineyi gözümün önünde parça parça açtı ve silindirin şişmiş olduğunu söyledi.

Üç gün sonra saatçinin himmetiyle silindirdeki şiş inmiş ve âlet eski tabiî nisbetlerine dönmüş bulunuyordu.

Fakat bu defa da ona başka bir ârıza musallat olmuştu. Durup dururken titriyor, gıcırdıyor, hırıldıyor, öksürür aksırır gibi sesler çıkarıyordu.

Bu defa baş vurduğum saatçi zemberek yayalarının bozulmuş olduğunu söyledi ve benimle hemen bir fiat kararlaştırarak tamire başladı.

Ben de «çok şükür ki, bu buhranlara göre ârıza daha ehemmiyetli bir şey değilmiş» diye sevindim.

Yalnız bu defa da başka bir belâya çattık, saat hızlı hızlı işlerken birdenbire duruyor, sonra yine kendiliğinden

koşmağa başlıyarak kaybettiği zamanı telâfi ediyordu. Saatçiye bir şey demeğe hakkım yoktu. Çünkü saat başında bütün rötarları tazmin etmiş, öteki kronometrelerin bulunduğu noktaya yetişmiş bulunuyordu.

Yeni saatçi daha esaslı bir tamirden sonra bu derde de bir çare buldu. Yalnız bu defa saatin camı sıkışmış olduğundan akrep ile yelkovan birbirinin üstüne biniyor, yelkovan akrebi hızlaştırmağa çalışırken akrep onun boynuna asılarak geri bırakmağa uğraşıyor ve böylece bu iğne iki hayvan gibi birbiriyle didişiyordu.

Saate daha şişkin bir cam takıldıktan sonra bu iki kavgacıyı birbirinden ayırdık. Fakat bu defa başımıza daha esaslı bir dert çıktı.

Saatim yarım gün doğru dürüst işledikten sonra birdenbire sar'aya tutulmuş gibi içinde bir boşanmış oluyor, bütün âletler bir arı kovanı gibi vızıldamağa, oğuldamağa başlıyordu. Akreple yelkovana harikulâde bir sürat geliyordu. Öyle bir sürat ki, bu iki iğnenin cinsiyetleri tefrik edilmiyor, kendileri ortadan kaybolarak saatin yüzüne ince bir örümcek ağı kaplanmış gibi oluyordu.

Telâşla koştuğum saatçi yine bütün âletleri sökerek saati muayene ederken ben de onu dikkatle muayene ettim. Kendisinin bir buar kazanının altına kömür atmayı beceremediği için işinden kovulmuş bir eski bildik olduğunu görmiyeyim mi?

Saati elinden kaptığım gibi kafasına vurarak darma dağın ettim. Onlar da kurtuldu. Ben de kurtuldum.

Mark Tvain

HOŞLANMAM!..

Tren yolculuklarının bâzan ne kadar sıkıcı, bâzan da ne kadar da hoş geçtiğini bilmiyenler, ancak ömürleri boyunca trene binmemiş olanlardır tabiî. Ama binmiş olanlardır tabiî. Ama binmiş olanlar, zaman zaman bu zevki tatmak için, lüzumsuz yolculuklara bile çıkarlar. Neler olmaz ki tren yolculuklarında? Bu işin koskoca bir edebiyatı vardır. Yolculuğu tiryakilik haline getirenler görülmüştür. İşte size anlatacağım olay da, birbirine zıt bu iki tip insanın başından geçmiştir.

Tren, perondan henüz ayrılıyordu ki, tek bir kişinin oturduğu kompartımanın kapısı açıldı. Adamın biri, içeri genç ve güzel bir kadını âdeta itti ve ardından kendi de girdi. Kadın, tek kişinin karşısına geçti, kurulduu, adam da kadının yanına. Evvelâ hiçbiri birşey konuşmadılar. Sonra, kadınla erkek, karşılarındakini şöyle yukarıdan aşağıya doğru bir süzdüler. Adam, kendi kendine, gözlerini ileri dikmiş, düşünüp duruyordu. Yeni gelen yolcu:

— Aman, tam vaktinde ucu ucuna atlamışız, yoksa kaçıyormuş tren! diye lâf attı. Eskisi, oralarda değildi. Tınmadı, istifini bozmadı. Gözleri ileride, düşünmeğe devam etti. İşin tuhafı, onun bu halinden yeni gelenler sıkılmışa benziyorlardı. İnat içinmiş gibi susan herifi ille de konuşturmak istiyordu galiba ki, cebinden bir paket sigara çıkardı. Kendi alıp yakmadan önce, yolcuya paketi uzattı. Bu vaziyette de susamazdı ya insan... Adam, ters bir sesle:

—Teşekkür ederim, hoşlanmam! dedi.

Teşekkür ama, maazallah küfür gibi... Yeni yolcu da öyle kolay kolay inadından vazgeçeceğe benzemiyordu. Hemen öbür cebinden bir tomar gazete çekti. Hiçbirini ayırmadan, olduğu gibi, asık suratlı yolcuya uzattı:

— Buyurun efendim. Ne de olsa yolumuz uzun... Canınız sıkılır, oyalanırsınız.

Ters yolcu, ister istemez bu suale de cevap vermeğe mecburdur. Yine istifini bozmadan, aynı asık suratla aynı lâfları fırlattı:

— Teşekkür ederim, hoşlanmam...

Bu sefer, yeni yolcu, sepetinden nefis bir piliç kızartması çıkardı:

— Size lâyık değil ama, dedi, biraz bir şeyler yiyebilirsiniz her halde...

— Teşekkür ederim, hoşlanmam...

Siz olsanız, hiddetten kan boğardı şüphesiz. Ama yolcu, nihayet ayağı suya ermiş gibi:

— Ha... dedi, affedersiniz, unutmuşum, size karımı takdim edeyim...

Herif kadına şöyle bir baktı, sonra beklenmedik bir cevap verdi:

— Teşekkür ederim, hoşlanmam...

— *Champi* —

ÇARIN GÖZÜ

Çar, kazada sağ gözünü kaybetmişti. Bununla itibarının da kaybolmasından korkuyordu. Öyle ya, dünyada çift gözlü, gözleri dört açılmış hükümdarlar varken onun tek gözüne kim girmek ister...

Gece - gündüz halinin fecaatini düşünen Çar, nihayet kararını verdi:

Çıkan gözünün yerine takma bir göz koyduracaktı.

Bunun üzerine etrafa haber saldı, sahici gözden ayırdedilemiyecek kadar ustalıkla cam göz yapan birini arattı.

Nihayet Bohemya'dan bir usta geldi:

— «Ben öyle bir göz yaparım ki, takıp da aynanın karşısına geçtiniz mi, hangisi sahici, hangisi yalancı, kendiniz bile farkedemezsiniz» diyordu.

Sözünün ehli imiş. Dediğini yaptı. Çar'ın boş gözüne, cam bir göz taktı. Rengi, parlaklığı, her şeyi ötekinin öylesine tıpkısıydı ki, gören hakikaten ötekinden ayırd edemiyordu.

Fakat Çar'ın kendine karşı olan güveni bir kere sarsılmıştı. Acaba bir gözünün takma olduğu sahiden farkedilmiyor muydu? Bundan iyice emin olmak istiyordu.

Bir ferman çıkardı, tellâllar bağırttı:

— «Kim ki hükümdarımızın bir gözünün ötekinden farklı olduğunu iddia ve ispat eder, kendisine on bin altın ihsan oluna!...»

Böyle bir iddiaya kimse yanaşamadı ve on bin altın hükümdarın hazinesinde kaldı.

Yıllar geçti. Çar'ın artık içi rahatlamış, eski neşesi yi-

ne yerine gelmiş, hattâ bir gözünün kâfi olduğunu kendisi de inanmıştı.

★

Çar'ın hudutları içinde İvan Petkov adında biri vardı ki, o hiç mes'ud değildi. Torunu ağır hastaydı.

Hekim gelip bakmış: «Ender rastlanır bir hastalık» demişti.

— «Çaresi?»

— «Var. Fakat çok zor. Nadide otlardan bir ilâç yapılacak. Fakat bu nadide otlar pek pahalıdır. Keseler dolusu altın ister...»

İvan Petkov oğlunun kızı olan bu torununu pek severdi. Karar verdi: İstenen parayı bulacak, torununu kurtaracaktı.

Çar'a başvurdu, ayaklarına kapandı, derdini anlattı:

— «Dünyada ondan başka kimsem yok.» dedi. «Onun da benden başka kimsesi yok. Daha on iki yaşında. Çok da güzel, Yalvarırım size: torunumu kurtaracak ilâçlar için lâzım olan parayı bana ihsan edin...»

Çar, arkasına yaslanarak kahkahalarla güldü ve uşaklar gelip İvan Pekov'u yaka paça huzurdan çıkardılar.

İvan gitti, yine hekimi buldu?

— «Başka çaresi yok mu bunun?» dedi. «Daha ucuz bir ilâç yok mu?»

Hekim başını iki tarafa salladı:

— «Yok... Başka çaresi yok. Ya beş kese altın getirirsin, ilâcı yapar yollarım, torunun kurtulur, yahut da bir haftaya varmaz onu gömersin.»

İvan yine Çar'a başvurdu:

— «Gelip görseniz, torunumun haline siz de acırsınız» dedi.

Çar bu sefer kahkahayla gülmedi, öfkeyle yerinden fırladı ve adamcağızı tekmeyle kendisi kapı dışarı etti.

Fakat, o gün evden dönerken, aklına bir şey geldi ve pek hoşuna giderek kendi kendine güldü:

— «O İvan denen adam aptalın biri,» diyordu. «Şunu bulup getirtsem de biraz alay etsem. Tam alay edilecek adam... Benden merhamet dilenmeğe gelen adamda akıl ne arar!»

İvan'ı bulup getirdiler. Adamcağız, bu sefer sağlam hapise atılacağını düşünerek, ağlaya sızlaya geldi.

Çar, onu alaylı alaylı gülümsiyerek karşıladı.

— «On bin altın kazanmak ister misin?»

— «Aman efendimiz... Biliyorsunuz, paraya ne kadar ihtiyacım var!»

— «Peki, iki gözüm arasında bir fark görüp ispat edene on bin altın mükâfat vereceğimi ilân ettiğim zaman neredeydin?»

— «O zaman torunum hasta değildi, efendimiz, benim de o zaman on bin lira ile yapılabilecek hiç bir işim yaktu... Yâni ihtiyacım yoktu!»

— Şimdi var mı?»

— «Var efendim.»

Çar, tahtına kuruldu:

— «İşte şimdi sana bu fırsatı veriyorum. Söyle bakayım... Ama bir bakışta söyliyeceksin: Gözlerimden hangisi takma? Bilirsen, on bin altın var, bilemezsen idam!»

İhtiyar, şöyle bir baktı ve hemen: «sağ gözünüz efendimiz!» dedi.

Çar, öfkesinden ayağa fırladı:

— «Nasıl bildin?» diye haykırdı.

İvan, gayet sâkin bir tavırla cevap verdi:

— «Bunu bilmiyecek ne var, efendimiz! Sağ gözünüz, insana sol gözünüzden daha merhametle bakıyor!...»

AŞK BÖYLE SÖYLETİR

Broodvay'daki gece lokantalarından birinde, bir masa başında akşam yemeğini yemekte olan yarım düzine kadar müşteri, bağırıp çağırmakta, müthiş gürültü etmekte idi. Maitre d'hotel nâzik ve mânalı bakışlarla onları süzerek üç sefer yanlarından geçmişti. Fakat aralarındaki münakaşa, maitre d'hotel'in bakışlariyle sönmiyecek kadar hararetli idi. Vakit gece yarısına yaklaşıyordu. Lokanta, bu bölgenin tiyatro ziyaretçileriyle dolu idi. Her halde bunlardan bazıları, birbirleriyle münakaşa etmekte olan, aynı komedi trupuna mensup bu altı kişi arasında, Carol'u tanımış olacaklardı.

Doğrusunu isterseniz, burada ancak dört aktör vardı. Beşincisi, bu dört aktörün bir kaç New-York tiyatrosunda büyük bir başarı ile oynamakta oldukları «Şen Yosma» piyesinin yazarı idi. Masa başındaki altıncı kişiye gelince, bunun sanatla hiçbir ilgisi yoktu, ama, bu gece burada bir çok istakoz onun hesabına yenmişti.

Altısı da yüksek sesle ve hararetle münakaşalarına devam ediyorlardı. Bununla beraber şunu da söylemeliyim ki, bu altı kişiden birisi, heyecana kapılan arkadaşları âdetâ zorla ağzından bir cevap aldıkları zamanlar istisna edilirse, boyuna susmakta idi. Bu, genç bir delikanlı olan ve yüzünün melânkolik ifadesi mesleğine asla uymayan trupun komiği idi.

Bu zaptedilmez dört dilin söz okları küçük trupun parlak yıldızı Cleris Carol'a yöneltmiş bulunuyordu. Mahzun komik istisna edilirse, geri kalanların hepsi de, aktris, tesa-

düfi ve geçici başarısızlıkla ittiham etmekte birleşiyorlardı.

Üst üste ellinci defa olarak ona aynı şeyi tekrarlamakta idiler:

— Hayır Cleris, münakaşa etmeyiniz! Bu sahneyi bozan yalnız sizsiniz! Siz ancak son zamanlarda onu bu tarzda oynamağa başladınız! Bu böyle devam edecek olursa, piyes tehlikededir. Bu vaziyet karşısında onu repertuardan çıkarmak zorunda kalacağız!

Miss Carol, hasımları karşısında bir adım bile gerilemiyordu. Gal'li oluşu ona, kolayca öfke haline geçebilen bir ateş ve heyecan vermişti. Kocaman gözleri, kendisini suçlandıranlara ateşli cevaplar vermekte idi. Düzgün, mânalı parmakları, masadaki tabakları durmadan tehdit ediyordu. Güzel soprano sesi tiz perdelere kadar çıkıyordu. Bu ses bu kadar güzel ve müzikal olmasaydı, bir feryat halini alması işten bile değildi. Miss Carol, kendisine hücum edenlere, alışılmış olmakla beraber, Broodway'daki lokantalar için lüzumundan çok yüksek sayılan bir tonla cevap vermekte idi.

Muarızları, nihayet, gerek bir aktris, gerek bir kadın olarak kızın tahammülünü taşırdılar. Carol bir panter gibi yerinden fırladı, bir düzine kadar bardak ve tabağı param parça ederek muarızlarına meydan okudu. Onlar da kızın arkasından kalkarak daha yüksek sesle münakaşalarma devam ettiler. Komik içini çekti. Eskisinden daha mahzun ve duygusuz bir hal aldı. Maitre d'hotel acele yanlarına geldi ve sâkin olmalarını tavsiye etti. Ama karşılık olarak öyle beklenmedik bir cevap aldı ki, hemen yanlarından çekilmekte acele etti.

Maitr d'Hotel öfkelenmişti. Bir el işareti yaptı. Garsonlardan biri kapıdan fırladı. Tam yirmi dakika sonra altısı da kendilerini karakolda, masasının başında oturmakta

olan filozof tavırlı, kıranta bir polis komiserinin karşısında buldular.

Bu altı kişiyi karakola getirmiş olan polis memuru:

— Lokantada gürültü etmişler. Yakışıksız hareketlerde bulunmuşlar, diye komisere izahat verdi.

«Şen Yosma» piyesinin yazarı öne geçti. Sırtında gece elbisesi, gözünde gözlük, ayağında, az önce boyanmış oldukları belli olan âdi kunduralar vardı. Aktör İrving gibi boğuk bir sesle söze başladı:

— Bay komiser, bu tevkifimizi her suretle protesto ederim. Bakınız mesele nedir. Benim yazdığım piyesi oynamakta olan küçük bir aktör gurubu benimle ve ahbabım olan şu zatla birlikte akşam yemeği yiyorduk. Son zamanlarda eserlerimin bir sahnesinin, bütün piyesi tehlikeye düşürecek derecede kötü oynanışından hangi aktörün suçlu olduğuna dair harartli bir münakaşaya dalmıştık. Lokanta adamlarının işe karışmalarını belki de lüzumundan fazla sert ve gürültülü bir şekilde karşılamış olabiliriz. Fakat münakaşa konusu hepimiz için fevkalâde önemli idi. Görüyorsunuz ki hepimiz ayık bir haldeyiz, gürültü, patırtı çıkaracak kimseler değiliz! Umarım ki, işi büyütmez, bizi hemen bırakmaları için gerekli emirleri verirsiniz!

Komiser:

— Şikâyetçi olan kim? diye sordu.

Arka taraftan beyaz bir caket:

— Şikâyetçi olan benim, dedi. Lokanta beni gönderdi. Bu adamlar gürültü patırtı ettiler, tabakları kırdılar.

Piyesin yazarı:

— Kırılan tabakların parası verilmiştir, dedi. Bizim aktrisimiz istemiyerek bunları kırdı. Bütün bir sahneyi berbat ettiğine dair ileri sürdüğümüz tenkidlere öfkelenen Miss Carol...

Miss Cleris Carol'un çıngıraklı sesi:

— Bu doğru değil komiser efendi, diye yükseldi. Hayır bu doğru değil!

Carol, kahverengi ipekli robu ile, kırmızı tüylü şapkasile ileri fırladı ve kendini komiserin önünde buldu:

— Bu işte benim zerre kadar suçum yok, diye bağırdı. Ne cesaretle böyle konuşuyorlar? Sahneye konduğu günden beri ben bu piyesin baş rolünü oynuyorum. Piyesin sağladığı başarıyı kime borçlu olduğunu öğrenmek istiyorsanız, seyircilere sorunuz! İşte bütün söyliyeceklerim.

Piyes yazarı:

— Mis. Carol bir dereceye kadar tamamiyle haklıdır, dedi. Piyesim beş aydan beridir şehrin en iyi tiyatrolarında tam bir başarı sağladığı halde, son zamanlarda halkın gözünden düşer gibi oldu. Eserimin bir sahnesi var ki, Miss Carol bunu harikulâde güzel oynamakta idi. Şimdi ise aynı sahneyi her zaman oynadığından bambaşka bir şekilde oynamak suretiyle eserimi tamamiyle mahvediyor.

Miss Carol inatçı bir tıvırla::

— Bunda benim zerre kadar suçum yok, diye direndi.

Eserin yazarı düşüncelerini hararetle isbata çalışarak:

— Ama sahnede topu topu iki kişisiniz, dedi. Siz ve Delmars.

Miss Carol:

— Şu halde demek ki, kabahat onun, dedi ve kara gözleri öfke ile tutuştu.

Komik, kadının bu bakışlarını yakaladı, komiserin masasına dikilmiş olan gözlerinde okunan melânkolik ifade biraz daha derinleşti .

Polis karakolunda gece, umumiyetle pek can sıkıcı geçer. Ama bu sefer, komiserin körlenmiş merakı hafifçe harekete geldi: Eserin yazarına:

— Sizi dinldim, dedikten sonra, piyeste teyze rolünü oy-

aayan mütevazi görünüşlü zayıf bir kadına döndü:

— Sizce, münakaşanızın konusunu teşkil eden sahneyi bozan kimdir? diye sordu.

Ledy:

— Dedikoducu bir kadın değilim, dedi. Bunu da herkes bilir. Onun için ben: «Cleris bu sahneyi berbat ediyor» dediğim zaman yalnız onu mahkûm etmekle kalmıyorum, onun kabiliyetini de mahkûm etmiş oluyorum. Önceleri bu sahneyi çok iyi oynuyordu. Şimdi ise ona ne oldu anlamıyorum. Bu böyle sürüp gidecek olursa eser mahvolacak!

Komiser komiğe baktı:

— Doğru anladımsa, bu sahneyi Miss Carol ile birlikte siz oynuyorsunuz! Bunun için de size: Sahneyi bozan kimdir? diye sormanın hiç bir mânası yoktur.

Komik, Miss Carol'a ait iki hareketsiz gözden çıkan ve kendisine çevrilen ışınların tesirinden, elinden geldiği kadar, kaçmağa çalışıyordu. Sahici deriden yapılmış kunduralarının burnuna bakarak:

— Bilmiyorum! dedi.

Komiser, yüzü yaşlı bir adamı andıran genç cüceye sordu:

— Siz de aktör müsünüz?

Son şahit, facia aktörü:

— Ona ne şüphe, elbet aktörüm, dedi. Bir sefer olsun beni sahnede gören bana bu çeşit sualler soramaz!

Polis komiseri:

— Kanaatinizce, tabiî böyle bir kanaat edindiyseniz, bu sahneyi bozan kimdir? Bu Ledy mi, yoksa şu centilmen mi?

Orta yaşlı genç, üzüntülü bir yüz takındı:

— Bunu tesbit etmek bana çok acı veriyor, ama, yine de Miss Carol'un bu sahnede cazibesini kaybettiğini söylemek zorundayım. Kendisi, bütün piyeste yine eskisi gibi çok iyidir. Ama sizi temin ederim ki, bay komiser o, eskiden

bu sahneyi de herhangi birinden daha fena oynamıyordu. şimdi de bu sahneyi öyle oynayabilir ki...

Miss Carol, ateşler saçarak ve heyecandan tirtir titriyerek ona döndü:

— Uzun zamandan beri ilk defa duyduğum bu iyi sözlerin için sana teşekkür ederim Jimmi, dedi.

Sonra heyecanlı yüzünü komisere çevirerek devam etti:

— Sitemleri hakedip etmediğimi, bu sahneyi gerektiği gibi oynayıp oynamıyacağımı şimdi ben size göstereceğim! Mister Delmars, başlıyalım! Siz de müsaade ederseniz, değil mi bay komiser?

Komiser kararsızca:

— Acaba bu ne kadar sürer?. diye sordu.

Piyes yazarı:

— Sekiz dakika, diye cevap verdi. Zâten bütün piyes 30 dakikadan fazla sürmüyor!

Komiser:

— O halde, başlıyabilirsiniz, dedi. Anladığıma göre çoğunuz bu küçük Ledy'nin aleyhindesiniz! Belki de o, lokantada bir iki tabak kırmakta haklıdır. Bir karara varmadan önce nasıl oynadığını göreyim.

Polis karakoluna bakan yaşlı kadın da orada durmuş, münakaşayı ilgi ile dinliyordu. Bu kadın biraz daha yaklaştı ve komiserin masasının yanıbaşında durdu. Bu kadının arkasından, istirahatte olan iri yarı iki polis de esneyerek göründüler.

Piyes yazarı:

— «Neşeli Yosma» piyesini şu âna kadar henüz görmediğinizi tahmin ediyorum. Bunun için de kısaca piyes hakkında size izahat vermeği zarurî görüyorum. Bu, müzikal bir fars - komedi, bir burleskdir. Adından da anlaşılacağı üzere Miss Carol, neşeli, zengin, alaycı, katı yürekli bir yos-

ma rolünü oynamaktadır. Carol, vodvilin bütün komedi kısmının devamınca bu karakteri muhafaza eder. Ara oyunlarına gelince, bunları öyle tertipledim ki, sanatkâr burada da şımarık ve yosma karakterini devam ettirebilir. Ama işte piyeste öyle bir sahne var ki, Miss Carol'un oyunun burada, bizim sahne tâbirimizce umumî plânın dışına çıkıyor. Bu sahne «Gorilin Dansı» adını taşımaktadır. Sanatkâr Carol, Orman perisi kılığındadır. Bütün sahne devamınca, trupumuzun komiği Mister Delmars'ın canlandırdığı Goril ile danseder, şarkı söyler. Dekor tropik bir ormanı tasvir etmektedir.

Piyes yazarı sözüne devam ederek:

— Umumiyetle, dedi, bu sahnenin sonunda bir alkış tufanı kopar. Artistler dört beş sefer sahneye çıkarak halkı selâmlamak zorunda kalırlar. Bu sahnede en mühimi danstır. Bu dans son beş yıl içinde New-York'ta görülen dansların en güldürücüsüdür. Bundan sonra Melmars'ın: «Oh benim yavuklum, seni ormandaki kulübeme götüreyim» şarkıcı, seyircileri coşturur, âdeta çılgına döndürür. Artistler, durmadan ağaçların arasında şakalaşarak, âdeta saklambaç oynarlar. Bu manzara halkın fevkalâde hoşuna gider.

Komiser:

— Peki, şimdi bu sahneye ne oluyor? diye sordu.

Yazar, müthiş bir öfke içinde:

— Miss Carol, tam ortasında sahneyi berbat ediyor!

Miss Carol, ya beraat etmek veya mahkûm olmak zorunda olduğu masanın önünde, sahne için bir yer bırakarak, sinirli ellerinin sert bir hareketiyle küçük seyirci grupunu dağıttı. Bundan sonra kahverengi robunu çıkardı ve polis komiserinin eline fırlattı.

Sanatkâr akşam yemeğine giderken, tropik memleket-

lerin orman perisi kılığını çıkarmamış, bunu kahverengi robunun altında ustaca gizlemişti. İğreti otu yapraklarından yapılmış etekliği ancak dizkapaklarına kadar geliyordu. Şimdi Miss Carol, allı, yeşilli, altın renkli, alaca bulaca bir arı kuşunu andırıyordu.

Sanatkâr, hafif, fantastik bir dans yaptı. Bu dansı o kadar kolay, o kadar zarif bir şekilde, öyle karışık ayak oyunlariyle yapmıştı ki, üç tiyatro arkadaşı onu şiddetle alkışlamaktan kendilerini alamadılar.

Gerektiği anda komik Delmars onun yanına sıçradı. Goril'in kaba saba, biçimsiz zıplamalarını o kadar gülünç ve ustaca taklit ediyordu ki, ihtiyar komiser bile, bir asma kilidin kapanırken çıkardığı sesi andıran bir sesle, kısaca güldü. İki artist goril dansını oynadılar ve bütün hazır bulunanlar tarafından beğenildiler.

Bundan sonra, sahnenin en fantastik kısmı olan Goril'in aşk ilâhı başladı. Bu da, çok ekzantrik ve oynak bir danstı. Bu dansta orman perisi cilveli ve baştan çıkarıcı bir bir eda ile çalılar arasında koşmaktadır. Bu sırada goril de «Oh benim yavuklum, seni ormandaki kulübeme götüreceğim» şarkısını söylemektedir.

Şarkının sözleri, piyesin mahiyetine uygun olarak tamamiyle mânasız olduğu halde, bestesi çok sanatkârane idi. Müzik, en iyi bir metne yaraşacak derecede güzeldi. Delmars'ın hârikulâde güzel tenor bir sesi vardı. Şarkıyı o kadar sanatkârane okumuştu ki o boş, o mânasız sözler, işitilmemişti.

Orman perisi, şarkının birinci kıtası devamınca, rejisörün târif ettiği bütün gülünç hareketleri çok muntazam yaptı. Ama ikinci kıtanın ortalarına doğru birdenbire durakladı. Yüzünde tuhaf bir ifade ile tiyatro ormanının derinliklerine bakmağa başladı. Goril, son bir sıçrayışla kendi-

sini orman perisinin yanında buldu, ayakları dibinde diz çöktü. Kızın elinden tuttu ve bu saçma vodvile - kalaylı çerçeve içine oturtulmuş bir pırlanta gibi konan ilham kaynağı şarkısını bitirinceye kadar bu eli bırakmadı.

Delmars şarkısını bitirince Miss Carol, bir rüyadan uyanır gibi irkildi ve gözlerinden boşanacak durdurulmaz gözyaşı selini durdurmak ister gibi elleriyle yüzünü kapadı.

Piyes yazarı, elleriyle kollariyle şiddetli hareketler yaparak:

— Buyurun bakalım, diye bağırdı, gördünüz ya bay Komiser! İşte iki haftadır üstüste bu sahnede eseri böyle mahvediyor! Ophelia'yı veya Juliett'i oynamadığını hatırlamasını kaç sefer ondan rica ettim. Fakat hepsi boş!. Hepimizin öfke ve tahammülsüzlüğümüzün sebebini şimdi anladınız ya! Bir goril'in şarkısı için gözyaşları!.. Piyes mahvoldu!

Şu âna kadar mahiyetini henüz kimsenin anlıyamadığı bilinmeyen bir büyünün tesirinden kendini kurtaran Miss Carol, birdenbire parladı. Üzgün bir yüzle Delmars'ı parmağiyle göstererek vahşi bir sesle:

— Siz, siz, bütün bunlara sebep sizsiniz, diye bağırdı. Son zamanlara kadar siz asla böyle şarkı söylemezdiniz! Bütün kabahat sizdedir.

Komiser:

— Ben bu işte yoğum... diye söze başladı. Fakat bu sırada karakolun aksaçlı anası lâfa karıştı. Polis komiserinin masasının önüne geçerek:

— Ben mi, benim gibi ihtiyar bir kadın mı size ders verecek, dedi...

Sonra Miss Carol'un yanına yaklaşarak elinden tuttu:

— Yavrucuğum, diye sözlerine devam etti, bunu anla-

mıyacak ne var? Bu bahtsız adamın yüreği sizin için yanıp tutuşuyor! Nasıl oluyor da daha şarkının ilk notasından bunu anlamadınız. Bunu hissetmediniz. Onun bütün maymunca sıçramaları benim gözümden bunu gizliyemez!. Yoksa siz yalnız kör değil, ayni zamanda sağır mısınız? İşte yavrucuğum bunun içindir ki, siz şimdi rolünüzü eskisi gibi oynayamıyorsunuz! Bana bakın, bana şunu açıkça söyleyin: Onu seviyor musunuz, yoksa hayatının sonuna kadar goril olarak kalmasını mı istiyorsunuz?

Ciss Carol, başını çevirdi. Kor gibi yanan gözleriyle Delmars'a baktı. Delmars, eski üzgün tavriyle kızın yanına yaklaştı.

Carol kesik kesik:

— Mister Delmars bu kadının söylediklerini işittiniz mi? diye sordu.

Komik:

— Evet işittim, dedi. Söyledikleri doğrudur. Fakat ben daima bundan bir şey çıkmıyacağı düşüncesinde idim. Bunun içindir ki, duygularımı sadece şarkımda belirtmeğe çalıştım.

Karakolun anası:

— Seni budala seni, diye çıkıştı. Neye bunu açıkça ona söylemedin?

Orman perisi:

— Hayır, hayır, dedi. Onun tuttuğu yol hepsinden iyi... Ben bilmiyordum... Ama Bobbi, işte bana lâzım olan da buydu.

Carol, yeşil bir ağustos böceği gibi ileri sıçradı. Komik, kollarını alabildiğine açtı ve gülümsedi.

Komiser, beklemekte olan lokanta garsonuna dönerek:

— Haydi bas bakalım, dedi. Artık senin burada yapılacak hiç bir işin kalmadı.

O. Henry

HAYVANLARIN ŞAHI

Stavro, âşıktı. Ama korkuyordu: çünkü eviydi de. Stavro hem evli, hem âşıktı. Korkusuna sebep de şuydu: Güzel Marika, karısı değil, sevgilisiydi. Karısının adı Elefteriya idi. Şimdi anlaşıldı, değil mi Stavro'nun neden âşık olduğu? Çünkü Marika çok güzeldi. Neden korktuğu da belli: çünkü evliydi...

Stavro, sevgilisine anlatmağa başaldı. Nerede, nasıl anlattığını bir yana bırakalım. Sorsanız Stavro da bunu hatırlamaz. Sadece Marika demişti ki:

— Madem ki beni bu kadar seviyorsun, o halde neden çekiniyorsun?

Stavro titredi. Marika'ya sokuldu:

— Ah, dedi, Marikamu, ah... Sen Arslanın hikâyesini bilir misin?

— Yo, ne bileceğim...

— Bende arslana benzer hal var mı?

Marika kahkahalarla güldü:

— Ne münasebet...

— Bununla beraber ben kendimi arslana benzetiyorum.

— Tebrik ederim öyleyse... Cesursun...

— Dur, alay etme de dinle. Bak nasıl benzetiyorum, anla...

— Söyle bakalım...

Marika kadehini doldurdu. Çam rakısıydı bu. Stavro içemedi. Çünkü anlatıyordu:

— Bilirsin ki, arslan, hayvanların şahıdır...

— Öyle derler. Yani sen şimdi kayvanların şahı mısın?

— Dur be şekerim... Dur da dinle. Bir gün bu arslan, bir bahar günü... Kendini gayet iyi hissetmiş. Uyanmış ki, mahalleyin, ortalık günlük güneşlik. Kuşlar ötüşüyor, her yer yemyeşil. Hayvanlar rahat ve sükûn içinde otluyorlar. Ülkesinin bu halinden böbürlenmiş. Düşünmüş ki, o âciz, o ciliz, o miskin hayvanlar, kendi sayesinde emniyet içinde yaşamaktadırlar. Hayvanlar şahı olmanın mesuliyetini duymuş. Nerde ki mesuliyet vardır, orada bir takım haklar ve salâhiyetler de olacak elbet... Arslan, kendinin hayvanlar şahı olduğunu tebaasına tasdik ettirmek hevesine kapılmış. Hem de mülkünü, memleketini teftiş etmek istemiş. Başlamış yürümeğe... Derken yelesini kabartıp kuyruğiyle böğürlerini dövüp giderken bir de bakmış güzel bir ceylân gözlerini süze süze otluyor, Hemen yanına sokulmuş:

— Pisboğaz hayvan, demiş. Azıcık nefes al bakalım!

Sonra gürlemiş:

— Söyle bakayım, hayvanların şahı kimdir?

Zavallı ceylânın gözleri korkudan fincan gibi açılmış. Yerlere kadar eğilip:

— Tabii sizsiniz efendimiz! demiş.

Memnun olmuş arslan bu cevaptan. Teftişe devam etmiş. Yelesini kabarta kabarta yürümüş. Bakmış bir eşek, çayırda serilmiş yatıyor.

— Bana bak, miskin! diye kükremiş. Kalk...

Eşek kalkmış.

— Söyle. kimdir hayvanların şahı?

Eşek kulaklarını düşürmüş. Başlamış kötü kötü düşünmeğe. Söyle bir yarım saatçik kafa patlattıktan sonra sevinçle kuyruğunu sallayıp anırmış:

— Tabii arslandır, efendimiz. Bunu bilmiyecek bir şey yok ki.

Arslan hiddetle yutkunmuş. Ama, yapacak bir şey

kalmadığından yürüyüşe devam etmiş. Pusuda bir tilki görmüş:

— Tilki kardeş, demiş. Bilir misin hayvanların şahı kimdir?

İki yüzlü tilki, ağzından bal akıtarak tatlı bir sesle inlemiş:

— Az mı ezberledim şahım? Hayvanların şahı sizsiniz ey kudretli, haşmetli efendimiz!

Ve tilki arslanı öyle övmüş, öyle pohpohlamış ki, beriki sade hayvanların şahı olduğunu değil, kâinatı da yarattığını pek haklı olarak düşünmeğe başlamış. Bu havada giderken karşısına koskoca bir fil çıkmış.

— Hey! diye gökleri inletmiş arslan, bana baksana sen! Sen hayvanlar şahı kimdir, haberin var mı?

Fil hiç ses çıkarmamış. Küçük gözleriyle arslanı tepeden tırnağa bir sözmüş. Sonra hortumunu uzatıp arslanı sardığı gibi yakındaki kayalığa fırlatmış, atmış. Neye uğradığını şaşıran hayvanlar şahı, inleyerek doğrulurken:

— Yahu demiş, haydi hayvanların şahı kimdir bilmiyorsun... Ama kızacak ne var?

Hristo Fardenladis

AMİRLER - MEMURLAR

İspanya ile Birleşik Devletler arasında harb patladığı zaman, Garçia ile irtibat temini bir nevi mecburiyet halini almıştı. Garçia âsilerin reisiydi. Kuba adasının dağlık mıntıkalarında bulnuyordu. Fakat hangi dağın hangi mağarasında yaşadığı kesin olarak bilinmediği için ne mektup göndermek mümkündü ne de telgraf çekmek.

Başkan Mackinley vakit kaybetmeden bu Garçia ile işbirliği yapmak istiyordu. Bunu kafasına koymuştu. Her türlü çâreye başvuracaktı. Fakat nasıl?...

Adamlarından biri ortaya bir fikir attı:

— Başkanım... Buralarda adına Rowan dedikleri bir adam vardır. Onu bulabilirsek o da bize Garçia'yı bulabilir...

— Rowan bulunsun, diye Başkan emir verdi.

Rowan'ı bulup getirdiler. Garçia'ya ulaştıracak mektubu aldı. Çantasına koydu. Yola çıktı.

Bindiği tekne, dört gün sonra onu Kuba sahillerine bırakıyordu. Karşısına bir orman çıkmıştı. Ormanı geçti. Üç hafta sonra bu düşman memleketin öbür sahiline vardı. Mektubu Garçia'ya teslim etti. Hepsi bu kadar.

Başkan, kendisine mektubu verirken: «Bu, Garçia'ya ulaştırılacak» demişti. Fakat Rowan: «Bu Garçia kimdir?.. Nerededir?...» diye sormamıştı.

İşte hâtırası bronza dökülerek ebedîleştirilecek ve büstü bütün bütün mekteplerin holüne dikilecek bir adam.

*
* *

Bir fıkra vardır. Belki bilirsiniz. Geniş kadrolu ve mü-

him bir müessesenin (resmî de olabilir hususî de) memurlarından biri bir gün müdürün huzuruna çıkar:

— Efendim... Siz mesai arkadaşlarımdan birini bir derece terfi ettirdiniz... Yaş ve kıdem bakımından aramızda hiç fark yok. Tahsillerimiz de ayni... O benden daha yakışıklı da değil... Böyle olduğu halde beni hâlâ terfi ettirmiyorsunuz...

Müdür dalgın bir ifadeyle mırıldanır:

— Sokakta gürültüler var... Duyuyor musunuz?... Nedir acaba?...

— Gidip bakayım efendim, diye memur can sıkıntısı ile cevap verir.

Biraz sonra da döner:

— Bir arabaymış efendim...

— Yükü neymiş?... diye müdür sorar.

— Gidip bakayım efendim.

Biraz sonra döner:

— Arabanın yükü bir sürü çuval efendim...

— Çuvallarda ne varmış?

— Gidip bakayım efendim...

Biraz sonra döner:

— Çuvallarda çimento varmış efendim...

— Nereye gidiyormuş bu araba?...

— Gidip sorayım efendim...

Biraz sonra dönüp cevap verir:

— X ve Y İnşaat Şirketinin merkez şantiyesine gidiyormuş efendim...

— Çok güzel, diye müdür tasdik eder. Şimdi bana, terfi eden arkadaşınızı çağırır mısınız lütfen?... Hani şu haksız yere terfi eden arkadaşınızı!

Berikî gelir, müdür mırıldanır:

— Sokakta bir takım gürültüler oluyor... Nedir acaba?..

— Gidip bakayım efendim...

Döndüğü zaman şöyle cevap verir:

— Kırk çuval Portland çimentosu ile yüklü bir araba... Çimentoların menşei New Orleans... X ve Y İnşaat Şirketinin merkez şantiyesine gidiyormuş. Beynelmilel Nakliyata ait dört beygiri bir araba çuvalları istasyondan almış. Çuvallardan biri yolda patladığı için şimdi onun yerini değiştirmeğe çalışıyorlar.

— Gördünüz mü?... diye müdür halinden şikâyet eden memura döner. Arkadaşınızı terfi ettirdiğim halde size niye dokunmadığımın sebebini anlamışsınızdır herhalde?...

*
* *

Bu iki misalden bir takım neticeler çıkarmak için mütalâa yürütmeğe hiç de lüzum yok. Dünyayı dolduran hususî müesseselerle resmî dairelerdeki bütün memurları kendime düşman etmek niyetinde değilim. Bunlar muayyen bir tahsil devresinden sonra bir masanın başına kurularak hiç bir iş yapmadan devlet baba hesabına geçinip gitmeyi meşrû bir hak saymakla zaten gayri meşrû bir iş yapmış olmuyorlar mı?... Sabahtan akşama kadar sigara tüttürmek, kahve içmek, vergi yolu ile kendilerini besleyen halkı hırpalamak, sadist bir zevk uğruna en basit muameleleri bile karmakarışık etmek, baştan savmak istedikleri bir müracaatçıyı masadan masaya dolaştırmak, masadan masaya dolaşarak, bugün git yarın gel teranesiyle hedefinden iyice uzklaşan evrakı nihayet arşivin küflü derinliklerine gömmek ay sonunda alacakları paraya karşılık gördükleri iş ise hiç zahmet buyurmasınlar... Millet bu parayı onlara haram edecektir.

Klemonsa'nın meşhur tekerlemesi ne kadar güzel: «Vekâlet geç gelenlerle erken gidenlerin karşılaştığı yerdir»

demiş. Vekilliği boyunca da öyl garip vak'alara şahit olmuş ki boyunca vecize yumurlamış.

1906 yılında bir gün aklına esmiş... Emrindeki memurların durumunu şöyle yakından görmek istemiş. Odalardan birine girmiş... Kimse yok... İkincisine girmiş, bomboş... Üçüncü odada bir tek memur varmış... O da uyuyormuş.

Kendisine refakat eden daire müdürüne dönmüş:

— Sakın uyandırmayın... Yoksa o da çekip gider...

Klemanso, zeki, kabiliyetli oldukları halde garantili bir gaçimin hatır için memuriyeti kabul etmek zorunda kalanlara karşı oldukça müsamahakâr.

Bu tip memurlardan Raimond La Talhede daireye hep öğlene doğru gelirmiş.

Bir gün Klemanso ona sormuş:

— Daima üç saat geç geliyorsunuz... Siz şu Raimond La Talhede'in bir akrabası mısınız?...

— Hayır efendim... Kendisiyim...

— Öyle ise mesele yok... Daireye canınız ne vakit isterse o vakit gelin.

Bereket versin bütün âmirler Klemanso, bütün memurlar da şair değil...

İşlerimizin tepeden tırnağa vezinsiz ve kafiyesiz olmasının sebebi budur belki de?...

Pitgirilli

EFENDİMİZ

Emîr'in malikânesinde adı «Efendimiz» di. Nasıl bir adam olduğunu öğrenmek için, bir gün kendisine yaranmak maksadiyle huzuruna giren bir uşağiyle yaptığı şu konuşmayı dinlemek kâfidir:

«— Efendimiz! Yeni aldığınız uşağı derhal sarayınızdan kovmalısınız! Bu nankör adam, ötekine, berikine sizin için kadın düşkünüdür diyor.»

Emîr, gayet sâkin bir tavırla soruyor:

«— Neye kovayım bu adamı?. Onun yalan söylediğini mi zannediyorsun?..»

Emîr, kadın düşkünlüğünü, çapkınlığını kimseden gizlemiyor, bununla âdeta iftihar ediyordu.

Muazzam servetinin câzibesine kapılan bir çok metresleri, büyük harem dairesini dolduran yüz cariyesi ve bir tek de nikâhlı karısı vardı.

İlk göz ağrısı olmakla beraber, onu daima ihmal ederdi.

Bir gün, karısı yüreğini hoplatan bir haber verdi:

— Geçenlerde size, arkadaşım olan baş tâcirin karısından bahsetmiştim. Herhalde hatırlarsınız efendimiz..

— Evet, evet, hatırlıyorum. Bu kadının fevkalâde güzel olduğunu da söylemiştin.

— Tabiî bunu hatırlarsınız efendimiz. Bu kadın bana haber gönderdi, kocasından boşanmış, bizde bir müddet misafir kalmak istiyormuş... Buraya gelmesinde bir mahzur var mı Efendimiz?

Çapkın Emîrin gözü önünde o tüccarın dilber karısı canlandı. Yüreği heyecan ve sevinçle çarpmaya başladı. O bu kadını görmemiş, fakat karısından ve başkalarından

medhini işitmişti. Böyle güzel bir kadının sarayında misafir kalması ne büyük saadetti.

— Karıcığım! dedi. Senin evli ve dul arkadaşlarına sarayımın kapısı daima açıktır!

*
* *

Bir kaç gün sonra tâcirin karısı saraya geldi...

Emîr, sevinç ve heyecanının boşuna olmadığını görünce, memnuniyeti bir kat daha arttı. Onu büyük bir iltifatla karşıladı ve karısının yanında şunu söylemekten çekinmedi:

— Hanımefendi, boşanmanıza çok üzüldüm. Bugünden itibaren güzelliğini hiç bir kimse benim kadar takdir edemiyecektir.

Güzel dul, bir şey söylemedi, yalnız hafif bir gülümseme ile iktifa etti. Em'r'in karısı söze karıştı:

— Efendimiz, esefle size şunu haber vereyim ki, misafirimiz bizde ancak üç ay oturacak ondan sonra amcazadesiyle evlenecek...

Aradan iki hafta geçmişti. Emîr, güzel dulun etrafında pervane gibi dolaşıyor, kalbini fethetmek için elinden geleni yapıyordu.

Nihayet dul kadın yumuşadı. Emîr hafif bir sesle:

— Güzelim! dedi, niye oda kapınızı içeriden sürgülüyorsunuz, sarayımda hırsız yoktur.

Dul kadın, şeytanî bir tebüssümle cevap verdi:

— Hırsızlar kapıdan değil, pencereden girerler!.

Emîr, kadının ne demek istediğini anlamıştı.

O gece herkes uyuduktan sonra gizlice sarayın bahçesine indi. Dul kadının yattığı odanın penceresine yakın bir

ağaca tırmandı. Ortalık zifiri karanlıktı, onu kimsenin görmek ihtimali yoktu.

Emîr, açık olan pencereden kolaylıkla odaya girdi. Yatakta gelişi güzel uzanmış olan kadın kımıldandı. Fısıltı gibi bir sesle:

— Kim o?

Dediğini işitti. Aynı fısıltı ile karşılık verdi:

— Korkma sevgilim, hırsız değilim...

Emîr, yatağa yaklaştı. Dul kadın elini tuttu. Hafif ve titrek bir sesle:

— Aman gidin, dedi. Bitişik odada karınız yatıyor.

Emîr, sözünü kesti:

— Buraya gelmeden önce, odasına baktım, derin bir uykuya dalmış...

Emîr, o geceyi baş tacirin sabık karısının yanında geçirdi...

İkinci ve üçüncü gece de dul misafirinin odasında sabahlıvan Emîr, bu kadının bütün metreslerinden ve cariyelerinden üstün olduğunu anlamıştı.

Dördüncü gece, ağaca tırmanıp pencerenin kenarına geldiği zaman, kapalı olduğunu gördü. Hafifçe vurdu. Ne pencere açıldı, ne de cevap veren oldu... Odasına döndü ve sabaha kadr uyumadı.

Ertesi gün, dul kadını yalnız yakaladı. Üzgün bir sesle, dün akşamki cefakârlığının sebebini sordu.

Güzel kadın, cilveli bir eda ile omuzlarını silkti:

— Ne üzülüyorsunuz Emîr hazretleri, sarayımızda yüzlerce cariye var!

— Fakat sen bin cariyeye bedelsin.

— O halde, bu cariyeleri satın.

— Onların sarayımda bulunmaları, seni rahatsız mı ediyor?

Dul kadın, cazip ve büyüleyici gözlerini süzdü ve içini çekerek:

— Ben bir erkeği sevdiğim zaman, aşkıma kimsenin ortak olmasını istemem, dedi. Karınız, arkadaşım olmasaydı onu da boşamanızı teklif ederdim.

Emîr, ne cevap vereceğini şaşırmıştı.

O gece, saray halkı derin uykusuna daldığı sırada Emîr, yine ağaca tırmanıp pencereye yaklaştı. Pencere yine kapalıydı.

Ertesi gece de ayni hal...

Emîr, iki gün sonra on cariyesini sattı onunu da arkadaşlarına hediye etti. Bunun müjdesini güzel dula bildirdiği zaman, şahane kadın dudak büktü:

— Seksen ile yüz arasında ne fark var?

Ve tam bir hafta penceresini kapalı tuttu.

Aradan on gün geçmemişti ki, sarayda bir tek cariye kalmadı...

Geceyi iple çeken Emîr, ortalık kararınca, güzel dul kadınla geçireceği aşk saatlerinin coşkunluğuyla bahçeye indi. Ağacı bir maymun çevikliğiyle tırmandı. Oooh, ne saadet, pencere açıktı!

Kendisini bekleyen sevgilisinin kolları arasına atılırken:

— Pencereyi açmak için bu kadar güçlüklere ne lüzum vardı? Demekten kendini alamadı.

Kadın, cevap vermedi.

Emîr, sevgilisinin vücudünün titrediğini hissetti. Âdeta kollarından kurtulmak ister gibi çırpınıyordu. Merakla sordu:

— Nereye?

Titrek bir sesle kulağına fısıldadı:

— Işığı yakacağım...

— Karım farkına varırsa...

— Buraya gelmeden önce âdetiniz gibi, odasını yoklamadınız mı?

— Yokladım, fakat uyanabilir.

Kadın, aldırmadı, bir silkinişte kollarının arasından kurtularak ışığı yaktı.

Emîr, kadının yüzünü görünce, haykıracak gibi oldu. Karşısında zevcesi duruyordu.

Biraz evvelki titreyişin, bütün vücudünü sarsan asabî bir gülüşünden ileri geldiğini anladı. Hiddet kesilmişti:

— Burada işin ne?

Alaylı bir tavırla cevap verdi:

— Seni eğlendirmeğe geldim.

Emîr, artan bir korku ve telâşla:

— Dul arkadaşın nerede?

— Odamda.

— Ne sebeple odalarınızı değiştirdiniz?

— Değiştirmedik... Arkadaşım geldiği gündenberi ben bu odada o da bitişikteki odada yatıyoruz.

— Yani?. Yani demek istiyorsun ki...

— Evet... Her gece onu yatağımda uyurken görüyordun ve benimle farkına varmadan yatıyordun. Bunu yapacağını biliyordum, arkadaşımı buraya dâvet ettim... Cariyelerinden kurtulmak için Efendimiz!...

Emîr, hiddetinden çatlıyacak gibiydi. Boğuk bir ses çıkardı ve bitişik odada, sevdiği kadının yatıp yatmadığını öğrenmek maksadiyle dışarıya fırladı. Arkasından karısı koştu:

— Sakın onun yatağına yaklaşmayınız, yanında size ikram için, müthiş bir sopa bulunduruyor... Efendimiz!.

Boccacio

KÖS DİNLEMİŞ!

Mr. Butt iyilik yapmak için yaradılmış olduğu zehabındadır. Emeğine, sarfettiği vakte hiç acımadan, daima etrafına iyilik yapar durur. Karşısındakiler arzu etmiyor gibi görünseler bile o onlara ille yardımda bulunmakta ısrar eder.

Bir akşam onu kulübün vestiyerinde, yüzünde o kendine has tebessümü, mesrur ifadesiyle muşambasını ve lâstiklerini giyerken gördüğüm zaman gene bir iyilikler karıştırmak niytinde olduğunu derhal anladım.

— Haydi gel, bilârdo oynıyalım, dedim. Teklifimi kabul etmek tehlikesi olmadığı halinden belliydi.

— Sevgili dostum, çok arzu ederdim, ama vaktim yok, gidiyorum, dedi.

— Nereye? diye sordum.

— Verleigh - Jones'lere gidiyorum. Kendilerini tanır mısın? Yeni taşındılar. Nâdir sokağında bir er.

— Ama orası şehir dışında değil mi? Bildiğime göre otomobil filân da geçmez.

— Galiba.

— Saat da akşamın onu. Hem yağmur başladı.

Mr. Butt lâstiklerini iliklerken neş'eyle; Ziyânı yok! dedi, ben yağmuru severim. Gerçi evlerini bilmiyorum ama bulmak zor değil a! Gece karanlığında ev bulmak için benim gayet basit bir metodum vardır. O sokaktaki bütün kapıları çalar, sorarım.

Ben gene: Ama vakit geç değil mi? diye itiraz ettim.

Mr. Butt samimiyetle, sevgili dostum, bence bunun hiç

mahzuru yok! dedi. Bir düşünsene. İki genç çocuk. Evleneli henüz bir kaç hafta olmuş. Yeni evlerine taşınmışlar. Her şey herhalde altüst... Biçâreler yapayalnız! Aman yarabbi! Taşındıklarını akşam yemekte öğrendim, yoksa çoktan giderdim!

Böylece Mr. Butt yüzü iyilikle ışıldıyarak sokağa çıktı. Onu ertesi gün gene kulüpte buldum:

— Eeee, Everleigh - Jones'leri buldun mu bari? diye sordum.

Mr. Butt: «Buldum!» diye cevap verdi. İyi ki de gitmişim. Gerçi evi bulmak pek kolay olmadı... En aşağı yirmi tane kapı çalmak zorunda kaldım, ama değerdi doğrusu! Gittiğimde bizimkiler yatmışlardı. Adam başını üst kat penceresinden çıkardı. «Affedersiniz, biz yattık!» dedi. «Sevgili çocuğum, özür dilemeğe hiç hacet yok! Sen bana anahtarı at, ben siz giyinene kadar beklerim!» dedim... Bir düşün Zavallı çocuklar! İç sıkıntısından saatin on buçuğunda yatmışlar! İyi ki gitmişim! Her neyse oturduk, etraf umduğum gibi karma karışıktı. Onlar da ilk önce mahmurluğun tesiriyle biraz sessizdiler. Ama ben canım isteyince üç kişinin yerini tutacak kadar konuşmasını bilirim. Nihayet gece yarısında biraz canlanır gibi oldular. Adam saatine baktı. Cânı gönülden, «Vay canına, saat on ikiyi geçiyor!» dedi. Vaktin çarçabuk geçmesi besbelli pek hoşuna gitmişti. Ondan sonra sohbetimiz daha tatlılaştı. Everleigh - Jones durup durup, «Vay canına, saat yarım olmuş!» yahut, «saat biri geçmiş!» diyordu. Pek uzun oturmadım, tabii. Bugün için gidip yerleşmelerinde yardım edeceğimi söylemedim. Zahmet olur diye direttiler ama ısrar ettim. Zavallı çocuklar!

Artık Everleigh - Jones'lerle öylesine meşguldü ki klübe bile seyrek uğruyordu. On, on beş gün sonra,

— Olmıyacak, dedi, zaten ilk gündenberi içim razı değildi. Evleri şehre pek uzak. Onlara şöyle merkezî yerde bir ev arıyorum.

Bir müddet sonra Everleigh - Jones'ler yeni evlerine taşındılar. Aradan bir kaç gün geçmemişti ki Mr. Butt adamın hasta olduğunu haber aldı.

— Biçare çocuk ateşler içinde sayıklıyormuş, dedi: Bana haber bile vermediler. Çok düşünceli, çok kibar gençler doğrusu! Kimseye yük olmak istemiyorlar. Derhal onlara gidiyorum!

Artık her gün adamcağızın hastalığına dair tafsilât dinliyorduk:

— Dün gene çok fenaydı. Mütemadiyen sayıklıyordu. Peşinde birisi var zehabındaydı biçâre: «O sersem hâlâ gitmedi mi?» diye mırıldanıp duruyordu...

Zamanla Mr. Everleigh - Jones iyileşti. Mr. Butt:

— Hamdolsun, tehlikeyi atlattık, diyordu. Ama doğrusu uzun sürdü çocuğun hastalığı. Bir gün bile başından ayrılmadım. Maamafih mükâfatımı da gördüm, doğrusu. Zavallıların bana karşı gösterdikleri minnettarlığı görsen gözlerin yaşarır. Kızcağız kocasının başında çok yoruldum diye ille istirahat etmemi, bir seyahata çıkmamı istiyor: İlk önce Pasifik adalarına gitmemi tavsiye etti. Güldüm.

«— Sevgili kızım, sıcağa hiç tahammülüm yoktur.» dedim. Öyleyse kuzeye bir yere gidin,» diye yalvardı. «Kanadaya gidin, meselâ yahut da daha iyisi Labrador'a gidin.» İnanır mısın, kızcağız hiç üşenmeden haritalar, tren, vapur tarifeleri buldu. Trenle ne kadar kuzeye gidebileceğimi filân tesbit etti. «Ondan sonra kızakla gidersiniz,» dedi. Ta kuzeyde Knguva diye bir yer varmış. Oraya senede bir gemi gidermiş. İlkbaharda, Müşfik taze! Bu baharki gemiyle gidip, gelecek baharki gemiyle dönmemi istiyor.

— Bu kadar minnettarlık sizi çok mütehassis ediyor olsa gerek! diye mırıldandım.

Gözleri parlıyarak: Hem de nasıl! dedi: Bu hallerini gördükçe onlara büsbütün yardım etmek istiyorum. Hele kocasını bilsen! Biliyor musunuz, klübe gelince ilk işi hemen, «Mr. Butt burada mı?» diye sormak oluyormuş. Kapıcı söylüyor.

Mr. Butt gözlerinde şükran ve sevinç yaşlarının ışıltısı vardı. Vedalaştık. O yukarı çıktı. Ben de kapıya doğru yürüdüm.

O sırada içeri zayıf, solgun bir genç adam girdi. Gözlerinde takip edilen av hayvanlarının yarı vahşî, yarı perişan ifadesi vardı. Ürkek bir tavırla ilerledi ve kapıcıya fısıldıyarak:

— Mr. Butt burada mı? diye sordu.

— Evet, efendim, biraz evvel geldi, yukarı çıktı. Çağıra...

Ama genç adam gözle kaş arasında ortadan kaybolmuş, gerisin geri sokağa çıkmıştı bile.

— Bu adamcağız kimdir? diye sordum.

Kapıcı: Yeni âzâlarımızdan biri efendim, diye cevap verdi; Mr. Everleigh - Jones.

Yazan: Stephen Leacock
Kanada'nın Mark Twain'i

KRAL SIKILIYOR!..

— 1 —

(Bir Avrupa memleketinde bir darbei hükûmetten sonra krallık ilân edilmiş ve ihtilâli idare eden afacan komitecilerden biri krallığa getirilmiştir.

Kral meşhur bir marangozun o sabah teslim ettiği ve henüz boyası kurumadığı için üzerine bir halı örttüğü yeni tahtında oturmuş. Dışarda gümbürdiyen yüz bir pare topun arkası kesilince, başını kaldırır ve lâkırdıya başlar.)

KRAL

Hakkın iradesi ve halkın rızasiyle devlet ve milletin mukadderatını haşmetli ve kudretli elimize almış bulunuyoruz. İki yüz yıl önce yaşamış merhum bir ceddimize eski kral ailelerinden birine sihriyet şerefi nasip olduğuna dair tarihî kayıtlar mevcut bulunduğundan bir kral için esas şart olan asalet dahi bizde mevcut demektir. İrademiz meşrutiyettir. Milletin kanunu esasisi mucibince teşekkül etmiş meşru bir parlâmentonun yaptığı ve yapacağı bütün kanunlara sadıkane riayet ile memleketimize saadet ve terakki yolunda hulûs ile rehberlik edeceğimize kasem eder ve işe başladığımı biliririm. Muhterem nazırlarım haydi bakalım iş başına... Allah muvaffakıyetler ihsan etsin.

— 2 —

(Kral çalışma odasında, mükellef masasının başında, gözlerini masasının karşısındaki duvara asılı memleket haritasına dikmiş düşünüyor.)

KRAL

(Haritaya elini uzatarak)

Ey ecnebi memleketlerin içlerine doğru uzanmış iki kolu ve bacağiylc, yüksek dağlardan meydana gelmiş heybetli karnı ve göğsü ile kafasız bir dev gibi, serilip yatmış muhteşem ve mukaddes varlık... Sen artık kafasız değilsin. *(Parmağını şakağına koyarak)* Bu kafa bundan sonra senin kafandır. Bu kafa senin dev vücudunu serilip yattığı yerden ayağa kaldıracak ve dünyanın bir kısmına saadet ve refah, bir kısmına dehşet salacak... Bir aydan beri beyhude merasim ve tebriklerle vakit geçirdik. Artık krallık vazifemize fiilen başlamamızın zamanıdır. *(Kapıda bekliyen yavere)* Çağırın Dahiliye nazırını..

(Yaver eğilerek geri geri çıkar, biraz sonra Dahiliye Nazırı reverans yaparak içeri girer.)

KRAL

Şöyle bir koltuğa buyurun da biraz ahval hakkında görüşelim. Efendim ahval ne âlemde?..

DAHİLİYE NAZIRI

Sayenizde asayiş yolunda..

KRAL

Çok şükür.. Yalnız şimal hududumuzdaki eyaletlerimizde bazı uygunsuz haller olmuş... Âdeta kıyamımsı bir şey.

DAHİLİYE NAZIRI

Yok şevketlim... Bir kaç baldırı çıplağın marifeti...

KRAL

Bana haber verildiğine göre, birkaç değil, birkaç yüz bin...

DAHİLİYE NAZIRI

Bu yanlış ve mübalâğalı haberi yüksek makamlarına acaba kim vermiştir?

KRAL

Bundan size ne?

DAHİLİYE NAZIRI

Krallık makamına iğfal edici haber yetiştirmek, vatanî hiyanet suçudur. Yüksek mabeyinleri erkânı arasında kim bu fiile cüret etmişse saraydan uzaklaştırmak ve cezaya çarptırmak kanuni vazifelerimizdendir.

KRAL

Farzedin ki, öyle rastgele kulağıma ulaştı...

DAHİLİYE NAZIRI

Hükümdarlık makamından doğrudan başka bir şey suduruna imkân olmadığı için izahlarını hürmetle kabul ediyorum.

KRAL

Ben zannediyorum ki, bu adamların bazı haklı talepleri varmış. Ne istedikleri, niçin kıyam ettikleri tahkik edilse de adalet ve şefkat dairesinde tatlılıkla...

DAHİLİYE NAZIRI

(Kralın sözünü kserek)

Efendimiz bunun için rahatsız olmasınlar... Ekseriyet fırkasındaki kulları keyfiyeti düşündüler, tahkik ettiler ve devletin otoritesini korumak için bir tedip hareketine karar verdiler...

KRAL

Fakat benim de bu meselede bir...

DAHİLİYE NAZIRI

(Yine sözünü keserek)

Elbette efendimiz... Parlâmentoca alınmış tedbirlerin tatbiki neticesi merhun vaktinde efendimize arzedilecektir.

KRAL

Eyaletler kanunu ne halde?

DAHİLİYE NAZIRI

Encümence müzakere edilmekte...

KRAL

Benim de bazı söyliyeceklerim var da...

DAHİLİYE NAZIRI

Yüksek Krallık makamının bir kanunun tertip, tetkik ve müzakere ve kabulünden evvel fikir dermeyan etmesi, parlâmantarizm esaslarına muhaliftir.

KRAL

Pekâlâ öyle ise... İçeride kim var?

DAHİLİYE NAZIRI

Harbiye Nazırı kulunuz...

KRAL

İsabet... Kendisiyle görüşmek istediğim bazı meseleler var.

(Dahiliye Nazırı çıkar, Harbiye Nazırı girer)

KRAL

Buyurunuz, zatıâlinizle ordunun ihtiyaçları hakkında konuşmak istiyorum.

HARBİYE NAZIRI

Yüksek erkânı harbiyeniz bu işle meşguldür şevketlim.

KRAL

Pekâlâ o meşgul oladursun, biz yine sizinle...

HARBİYE NAZIRI

(Sözünü keserek)

Ezberden konuşacağız ki, neticesizdir.

KRAL

Canım sizin elbette esâslar hakkında malûmatınız vardır.

HARBİYE NAZIRI

Ordunun tensiki gibi ehemmiyetli bir dâvada fertler tamamiyle bilinmedikçe esâsların kavranması mümkün değildir ve sonra bu devletin en hayatî sırrı olduğu için...

KRAL

Canım bize karşı da mı esrar?

HARBİYE NAZIRI

Bazı askerî sırlar bizzarure öyledir... Şevketli ve faziletli kralımız için milyarda bir varit olmamakla beraber meşrutî idarelerde öyle hükümdarlar görülmüştür ki, bir siyasî ihtilâf neticesinde memleketlerine ihanet etmişlerdir... Binaenaleyh parpernsip..

KRAL

(Eliyle işaret ederek)

Anlaşıldı anlaşıldı...

HARBİYE NAZIRI

Mamafih neticede bütün netayiç efendimizin iradelerine arzedilecektir.

— 3 —

KRAL

Yollar kanunu ne oldu?

NAFİA NAZIRI

Mütehassıslar heyetince tetkik edilmekte efendimiz...

KRAL

Sular kanunu...

NAFİA NAZIRI

Mütehassıslar heyetinden çıktı, nezaret encümeni mahsusunda ikinci müzakeresi yapılmakta...

KRAL

Yahu, bu sular çok ehemmiyetli bir mesele... Ben de bilsem de bazı fikirlerimi...

NAFİA NAZIRI

Efendimize malûmdur ki, bunlar tamamiyle teknik işlerdir...

KRAL

Peki, memleketin koca kralı bir çöpçü kadar da...

NAFİA NAZIRI

Devlet ve memleket meselelerinde krallık makamının yüksek reylerini ne gibi merasim dahilinde kullanacakları mukaddes kanunu esasîmizde musarrahtır.

— 4 —

(Kral iş odasında elleri cebinde bir aşağı bir yukarı dolaşmakta ve arasıra can sıkıntısından uflayıp puflamaktadır. Kâğıttan bir tayyare yapıp uçurur; gazeteden bir külâh yapıp başına giyer; sonra hareketinden utanıp yırtar ve zile basar.)

KRAL

Çağırın baş mabeyinciyi bana...

HADEME

Emredersiniz efendimiz?

(Hademe çıkar. Biraz sonra başmabeyinci yüzündeki sargıyı kapıda çıkarıp içeri girer.)

KRAL

Buyurun... Ne o hasta mısınız?

MABEYİNCİ

Sayenizde değilim şevketlim...

KRAL

O sargı ne?..

MABEYİNCİ

(Mahçup)

Hastalık değil, küçük bir kaza... Yüzümü yıktım da...

KRAL

Yaklaş bakayım... *(Mabeyincinin yüzünü yakından tetkik ederek)* Yahu bu bir kızgın maşa izi...

MABEYİNCİ

Efendimize ne malûm değildir ki!..

KRAL

Maşanın suratında ne işi var?

MABEYİNCİ

Düştü efendimiz...

KRAL

(Alay ederek)

Yerden havaya mı düştü?

(Mabeyinci başını önüne eğer)

Maşa kimin elinden düştü?

MABEYİNCİ

Kaynanamın elinden...

(Kral bir kahkaha koparır)

KRAL

Ayol, kaynanamdan dayak yedim desene...

MABEYİNCİ

(Ağlar)

Mümkün mü efendim? Parmak kadar bir kadın... Fakat hem kadın, hem de aklen biraz oynak olduğu için...

KRAL

Bu harekete mâni olmadınız ha... Tabiî mertliğinizden de bu beklenirdi. Kavganın sebebi?..

Hizmetçiye bir yemek tenbih ediyordum. Refikam bazı el hareketlerimden şüphelenmiş...

KRAL

Yani hizmetçiyi sıkıştırıyor gibi mi gelmiş ona...

MABEYİNCİ

Evet efendimiz... Malûm ya kadın kısmına lâkırdı anlatmak güçtür...

KRAL

Netice ne oldu?...

MABEYİNCİ

Bu maşa kazası... Bir de refikam benden ayrılmak için evde eşyayı topladı.

KRAL

(Yerinden fırlıyarak)

Ne? Bizim saltanatımız zamanından evvel yıkılıyor da haberimiz olmuyor ha... Kaynanamı da, karımı da, o hizmetçi

kızı da buraya getir... Bu mühim meseleyle bizzat ben meşgul olacağım ve işi millet ve memleketin selâmetine en uygun bir şekilde halledeceğim. Haydi ne duruyorsun?

(Maboyinci çıkar)

KRAL

(Haritaya elini uzatarak)

Aileyi korumak da sana bir hizmet sayılır ey mukaddes vücut... Senin temelin ailedir... Eğer sana bu hizmeti edemezsem çıldıracağım.

— *Alman mizahından* —

MAZERET!

Fabrikaya geç gelmişti. Müdür çağırtınca:

— *Sormayın efendim, dedi. Karım dün gece gayet güç bir doğum yaptı, o yüzden geciktim...*

Müdür kendisini teselli eti. Bir hafta sonra yine gecikti. Müdür çağırttı.

— *Affedersiniz efendim, dedi, karım dün gece gayet güç bir doğum yaptı da...*

— *Nasıl olur yahu? diye bağırdı müdür. Karın haftada bir mi doğurur senin?*

Adamcağız şaşırmıştı:

— *Ne münasebet efendim, diye kekeledi. Doğurmadı ki... Karım ebedir!*

— Fransız fıkrası —

İŞ BECERENİN

Milâno'daki dünyaca meşhur Principe de Savoia otelinin resepsiyon memuru, 176 numaralı dairenin kapısını açarak müşteriye yol verdi:

— Buyurun efendim, dedi, otelimizin en lüks dairesidir. İşte salonumuz, yatak odanız, banyo daireniz... Balkonun nezareti fevkalâdedir...

— Peki, memnun oldum!

Mr. John - Francky Spineta, valizini de yerleştirdikten sonra uşağa çiçek, gazete ve sigara ısmarladı. Sonra telefona sarıldı:

— Bana lûtfen meşhur fabrikatör Commendatore Gamberone'yi verin, dedi. Biraz bekledi, sonra:

— Bay Gamberone? Ben Franck Spineta, Amerikadan yeni geldim. Sizinle mühim bir iş konuşacağım, nasıl buluşalım? dedi. Akşama uçakla hareket etmek ve bu arada birçok telefon beklemek zorundayım. Ne olur bana gelirseniz? Principe de Savoia otelindeyim...

Anlaştılar. Spineta ellerini uğuşturdu ve telefonda yeni bir numara istedi.

— Allo? Bayan Gamberone'yle mi görüşüyorum? Ah hanımefendi, sizi sesinizle bile tanırdım. Çünkü o kadar müstesnâ, öyle âhenkli bir sesiniz var ki... Paris'ten henüz geldim ve bu akşam uçakla hareket ediyorum. Size Paris'li ahbaplarınızdan Madam Renard'ın selâmlarını getirdim. Bana, Bayan Gamberone'yi bulursanız hem İtalya'nın en güzel kadınını görmüş olursunuz, hem Milâno'yu en iyi bilen insanla gezersiniz dediydi. Teşrif edecek misiniz? Bekliyeceğim... Mersi...

Biraz sonra uşak gazeteleri ve çeşit çeşit sigaraları, bir de çiçek demetini getirince Spineta bunları yerleştirdi. Daha işini bitirmişti ki, kapı vuruldu ve şişmanca bir İtalyan iş adamı olan Gamberone içeri girdi.

— Buyurun Comendatore... Mesele kısaca şu: Tin Box Croperation'ın Avrupa mümessiliyim. Sizin İtalya'da en büyük konserve imalâtçısı olduğunuzu biliyoruz. Biz bütün dünyaya konserve kutusu satarız. Yeni kutularımız harikulâde bir keşiftir. Artık anahtarla konserve kutusu açmak, ellerini kesmek filân tarihe karışıyor. Bir çelik halka, kutunun içinde olan çelik teli çepçevre dolaştırmağa yarıyor. Kendiliğinden kapak çıkıyor. Biz bu kutu tipinin patentini aldık. Bütün dünya kutularımızı kullanmaktadır. Size de bunu teklife geldim. Yalnız hiç vaktim yok, cevabınızı hemen verin ki, diğer teşebbüslere girişeyim. Reddederseniz Piselli firması herhalde alacaktır....

— Durun yahu, dedi Gamberone, bu Amerikalı iş adamları makine gibi insanlar. İşe benim de aklım yattı ama, acık nefes alın. Hem, mâli mükellefiyeti ne olacak bu işin?

— Yirmi milyon liret peşin ödiyeceksiniz. Sonra kutu başına iki liret... İş hacmi büyüdükçe tabi gelir de kendiliğinden yükselecek...

— Az para değil...

— Siz bilirsiniz... Biz dünyanın en büyük kutulama, kafesleme müessesesiyiz, ona göre...

— Peki, peki, kabul. Hani mukavele?

— Hepsi hazır. Buyurun.

— İyi ama, benim üzerimde çek defterim yok. Gidip alayım...

— Hay hay. Yalnız geç kalmayın...

Comendatore çıkarken telefon çaldı. Spineta açtı:

— Bir kadın mı? Hemen bana yollayın...

Biraz sonra harikulâde muhteşem bir kadın içeri giriyordu. Kutulama ve kafesleme şirketinin mümessili çenesini açtı:

— Sizi görmek, Milâno'yu görmektir. Siz dururken taşları toprakları seyretmek, affedersiniz enayiliktir. Rica ederim güzel bayan Camberone, şöyle buyurun...

On dakika sonra, Silvia Gamberone, tıpış tıpış banyo odasının yolunu tutmuştu. Spineta:

— Bir ziyaretçim var, o gidince üç kere ellerimi çırparım, çıkarsın şekerim! dedi. Gerçekten de az sonra Gamberone geldi. Çeki getirmişti. Spineta"yı ille o akşam metresinin evine yemeğe dâvet ediyordu. Ama adam gidecekti, yolcuydu. Konuşurlarken Spineta üç kere el çırptı. Bayan Gamberone benyuvarla çıkıp kocasını görünce bir çığlık kopardı.

— Silvia, bu herifin yanında senin işin ne?

— Ya sen neye geldin?

— Ben ona yirmi milyonluk bir çek getirdim...

— Niçin?

— Konserve kutularını anahtarsız açmak için... Herhalde seni burada yakalamak için gelmedim...

Spineta söze karıştı:

— Bay Gamberone, dedi, öyle hiddete kapılıp sakın boşanma lâfı etmeye kalkmayın. Çünkü karınız tesadüfen burada bulunuyor. Bana söylediğine göre kendisi avukat sevgilisine ziyadesiyle sâdıkmış...

— Ne? dedi Gamberone, sevgilin de var demek...

— Sizin metresiniz olduğu gibi... dedi Spineta.

Gamberone dayanamadı, patladı:

— Sizi şirketinize şikâyet edeceğim, dedi.

— Hangi şirkete? Tin Box Corperation diye bir şirket yok ki... Ben sizin fabrikanızda memurdum. Bulduğum icadı

size bir türlü duyuramayınca bu çareye baş vurdum. Şimdi de yirmi milyonunuzu aldım. Eğer gelirse karınızı da beraber alıp seyahate çıkacağım; çünkü senelerden beri kendisini deli gibi seviyorum. Sakın polise gitmeğe kalkmayın. Çünkü imzaladığınız mukavele o kadar sğalam ve kanuna uygundur ki, hiç kimseye bir şey söyleyemez...

— *Baghetti* —

DERHAL SOYUN

Juliana'nın çocuğu olmuyordu.

Bir doktora başvurdu. Durumunu anlattı.

Doktor:

— Derhal soyunun!

Deyince, Juliana itiraz etti:

— Ama doktor, ilk çocuğumun kocamdan olmasını tercih ederim...

— Hollanda fıkrası —

AİLENİN NAMUSU

Günün birinde Samuel Weil-Morbach, kızına:

— Dinle yavrum... diyordu.

Sarah, babasını dinleye dursun, size Morbach'ları biraz tanıtalım. Bunlar baba-kız yaşıyorlardı. Madam Morbach birkaç yıl önce ölmüş. Sarah'yı babası büyütmüştü. Irkının bütün hususiyetleri Samuel'de vardı: irice burnu, paraya karşı düşkünlüğü, uyanık zekâsı onun tipik bir yahudi olduğunu gösterirdi. Sarah da, tekmil yahudi kızları gibi güzel, câzip ve iyi bir aileden olduğu için de gayet söz dinler bir kızdı. Mâli durumları iyiydi ama, bu, bilhassa dahi iyi olması için bir sebepti.

Samuel Weil-Morbach:

— Dinle kızım, diye devam etti. Artık siz de dinleyebilirsiniz onun söyldiklerini. On sekiz yaşındasın. Güzel bir kızsın. Güzelliğine söz yok. Senden bazı şeyler rica edeceğim... Daha doğrusu bir şey istiyeceğim. Para değil elbet Ama babacığın için ufak bir fedakârlık yaparsın diye düşündüm...

— Elbette yaparım babacığım, sen iste sâde. Ne var?

— Müşterilerimizden gayet zengin biri vardır. İsac Levy-Kahn... Gayet iyi bir adamdır bilir misin? Ticarete başlamış. İthalâtçılık ediyor. Sermayesi çok kuvvetli. Bana, metresi 345 kurştan Çekoslovak basması vaadetti. Getirttiği ilk partiden istediğim kadar verecek bu fiyata. Yâni gümrük resmi bile dahil değil. Bundan daha kârlı iş olur mu? Zâten çok satılıyor o kumaşlar... Doğrusu Levy-Kahn çok, ama çok kibar bir adam... Geçen akşam gittiğimiz top-

lantıda seni görmüş. Hoşlanmış da senden. Müsaade istedi. Arasıra seninle gezmek istiyor...

Sarah fıkır fıkır güldü:

— Olur babacığım, olur... Ben de gezmeğe bayılırım, bilirsin ya. Hele masrafları görecek olmadıktan sonra... Yâni para başkasının kesesinden çıktığına göre demek istiyorum...

— Biliyorum yavrum, biliyorum... Ama unutma ha... Levy-Kahn çapkın bir heriftir üstelik. Olur ki esni çay içmeğe filân davet eder...

— Daha iyi ya baba... Ballı böreklere bayılırım ben...

— Anladık ama kızım, iş sâde ballı börekle kalmaz ki... Olur ki adam seni evine dâvet eder... Gayet pahalı bir apartımanda oturuyor. Son derece lüks eşya ile döşeli, dayalı bir apartıman var. Orada sana Kudüs şarabı, bisküvi filân ikram eder...

— Etsin baba, etsin. Zâten ben biterim azıcık başım dönerse...

— Evet yavrucuğum ama, pek de başın dönmesin... Yoksa Levy-Kahn, muhakkak seni öpmeğe kalkar. Canın ister, hoşuna giderse, senin de, bırak öpsün. Çünkü Levy, gayet zengin bir ithalâtçıdır. Bize de çok faydası dokunacak. Öptükten sonra da ellerini vücudunda dolaştırmak ister belki. Olur a... İşte kızım, senden istediğim şey, buna dikkat etmendir. Bilhassa buna dikkat et. Belki Levy daha da ileri gitmek isteyecektir. O takdirde sayıyla kendisine getirmelisin onu. Yâni terbiyelice. Usuletle... Sakın kendini kapıp koyverme Sarah... Ne karşılığında olursa olsun. Ailenin nâmusunu düşün...

— Düşünürüm babacığım, sen merak etme...

Ertesi akşam Sarah Weil-Morbach, İsac Levy-Kahn'la birlikte sokağa gitti. Sabahın beşinde dönebildi ancak. Biraz

yorgun görünüyordu. Henüz on sekiz yaşında bir çiçekti. Daha açılmamış sayılırdı. Babası, merakla koridoru arşınlıyarak onu bekliyordu. Hiç uyumamıştı adamcağız.

— Anlat kızım, dedi, işler yolunda gitti mi?

— Tıpkı dediğin gibi oldu baba. Önce İsac beni çaya dâvet etti. Sonra bir taksiye bindirdi. Dediğin gibi, çapkınmış biraz.

— Fazla ileri gimedi ya?

— Yok baba, ne münasebet... Sonra evine gittik. Kudüs şarabından içtik. Çörekler güzeldi. Biraz başım döner gibi oldu, ama azıcık. Beni öptü. Sonra ellerini vücudumda dolaştırmağa kalktı. Derhal ailenin namusu aklıma geldi.

Güzel Sarah, bundan sonrasını başını önüne eğerek anlattı:

— Ne yapayım baba? Adam o kadar nâzik, öyle kibardı ki... Ellerini vücudumda gezdirmesine müsaade etmedim. Bilâkis, ben ellerimi onun vücudunda dolaştırdım. Omuzlarından tutup divana yatırdım. Adamda aile namusu diye bir şey bırakmadım...

Henri C. Koleman

BENİ KİMSE DİNLEMİYOR

Bilmem neden, başladığım bir hikâyeyi bitirmeğe hiç bir zaman muvaffak olamam. Tam hikâyenin can alacak noktasına geldiğim anda, ya birisi bir bardak devirir, ya sokak kapısı çalınır, yahut da karım, lâfımı yarıda keser, bir yanık kokusu var, der.

Bir macera anlatmağa başlarım, değil mi? Yarı yerde çalmağa başlayan guguklu saatin susmasını beklemek icabeder; Nihayet, söze devam imkânını bulduğum sırada da, muhatabım bana bir şey anlatmağa koyulur. Hikâyemi kendi kendime anlatacak değilim ya, susarım, çünkü zâten bildiğim şeydir.

Meselâ bir ahbap evindeyim. Acaba sesimde ne vardır da, evin minimini çocuğu, duyar duymaz ağlamağa başlar? Yahut da, tam hikâyemin orta yerinde küçük Toto, babasının koluna yapışır, çekmeğe başlar. Derken, yavaş sesle, bir şeyler konuşmağa koyulurlar. İkide bir, çocuk: «Ama, baba, fena sıkıştırıyor» der durur.

Ev sahibinin, kediyi dışarı çıkarmak, yahut köpeği içeri almak için yerinden sık sık kalktığı da olur. Yahut dışarıdan bir fren cayırtısı duyulur, herkes, kazayı anlamak için, gözlerini pencerelere çevirir. Bu hal ancak, anlattığım şeyin duyulmasını istediğim takdirde vukubulur. Gel gelelim, bir ahbaba, azıcık açık saçık bir şeyi gizlice söylemeğe yeltensem, odayı bir ölüm sükûtu kaplar, hazirun kulak kesilir, ben de anlattığım şeyin yarıda kaldığını belli etmemek için çareler tahayyül ederim.

Ben ne anlatsam, dinleyenlerin hâfızasında, dillerinin

ucuna kadar gelen bir hâtıra yaratır. Dün akşam, yemekte, başımızdan geçen, gerçekten gülünç bir hâdiseyi anlatmağa başladım.

— Bretagne istikametinde, otomobille gidiyorduk..

Karşımda oturan bayan, sözümü kesti:

— Bretagne mi? dedi. Landernee'de durdunuz mu? Orada bir küçük lokanta vardır... Ama adını hatırlayamıyorum ki! Dünyanın en güzel istakozu orada yenir...

Sağımdaki bayan lâfa karıştı:

— Ben Royan civarında bir yer bilirim, bir midye tavası yaparlar, parmaklarınızı beraber yersiniz.

Soldaki bayan ilâve etti:

— Midye dediniz de, deniz hayvanlarının en iyisini yemek istiyorsanız, şeye gidin...

Ev sahibesi müdahale etti:

— Eh, yemeğimizi bitirdik, bari salona geçelim!

Kadınlar, yaradılıştan, mükemmel hikâye sabotajcılarıdır. Meselâ, şu yufka yürekli kadıncağız, ihtimamları ve itinaları yüzünden, anlattığım hikâyenin bütün tesirlerini mahveder. Koltuğumda rahat edip etmediğimi sorar, sigara tablası isteyip istemediğimi sorar, biraz daha konyak vereyim mi der, ikide bir sözümü keser. Ben anlatırken onun gözü hep etraftadır. Mevzuun tam civcivli yerine gireceğim anda, yüzü güler. Bakarım, yeni gelen misafirlere, uzaktan iltifatlar, işaretler yağdırır.

—Vay! Dumesnil'ler geldi! Çocuklar, tam zamanında geldiniz! Georges şimdi bana bir şey anlatıyordu, kahkahadan kırılırsınız. Bretagne'da seyahat ettiği zaman başına gelmiş bir şey! Bakın, siz de dinleyin beğeneceksiniz. Başından başlayın, Georges!

Bir de, kulağına mütemadiyen şüpheli sesler gelen endişeli biri vardır. Ya birinci, kattan ayak sesleri işitir, ya

sızan bir musluk şırıltısı duyar, birdenbire elini havaya kaldırır, bir melodram aktörü edasiyle: «Dinleyin!» der, en güzel hikâyenizi, daha rahmi maderde iken öldürür. Kocası, işittiği gürültünün sadece bir radyatör sesi olduğuna onu ikna edinceye kadar, hikâyenizin güldürücülüğü ölmüş de gömülmüştür bile.

İşini bilen bir (hikâye kaatili) nin, sözünüzü kesmek için konuşmağa bile ihtiyacı yoktur. Anlattığınız hikâyenin yarısına geldiğiniz sırada, ayaklarının ucuna basarak odaya girer, dinliyenler arasında yer alır. Size, özür dileyen bir tebessümle bakar, bir el hareketiyle, hikâyeye devamınızı rica eder. Sandalyesinin gıcırtısı dinsin diye bekler, tekrar anlatmağa başlarsınız. O, gözlerini size dikmiş, büyük bir alâka ile hem dinler, hem cebini karıştırarak piposunu arar. Pipoyu hafif hafif sigara tablasına vurur, iki üç defa, gürültü ile içine üfler.

Gözlerini sizden ayırmadan, dikkatle yüzünüze bağırmağa devam ederek tütün kesesini çıkarır, piposunu doldurur, kibrit aramağa başlar. Kibrit kutusu caketinin cebinde değildir. Yeleğinin ceplerini yoklar, sonra pantalon ceplerini arar. Nihayet, bütün bu araştırmalar sonunda, siz ümidinizi keser, çakmağınızı çakar, ona uzatırsınız. Hikâyeniz berbat olmuştur ama, hiç değilse, berikinin bıyığını tutuşturmanın zevkini tadarsınız.

Telefon çıngırakları, kapı zilleri filân da hikâyeye ket vurmak hususunda mükemmel rol oynarlar.

Meselâ, ahbaplarınızdan bir iş adamına, cümbüşlü bir hikâye anlatıyorsunuz, değil mi? Daha ilk cümlenin sonuna gelmeden, kâtibe hanım, kapıdan içeri başını uzatır:

— Efendim, der, sizi Londradan telefona çağırıyorlar, Patron, telefonla konuşur, koltuğuna yaslanır;

— Evet, nerede kaldınızdı? der.

O sırada, kâtibe bir kere daha gözükür:

— Amsterdamdan istiyorlar efendim.

Bu gibi hallerde, baş vurulacak en iyi çare şudur: Şapkanızı giyer, pardesünüzü giyer, binadan çıkar, en yakın postahaneye gider, hikâyenizi, ödemeli olarak, bu ahbabınıza telefonla anlatırsınız!

Ya, ikide bir, lâfa karışarak, hikâyenizi sizinle beraber anlatan hikâye kaatiline ne buyurulur?

Meselâ, işte şu, Bretagne'a gittiğimiz zaman başımızdan geçen hikâyesi öyle oldu. Karım, bu hikâyeye bayılır. Bir yere akşam yemeğine davetli olduğumuz zaman, bunu anlatayım diye beni hep zorlar.

— Şu Bretagne seyahatindeki macerayı anlat, kuzum George, der. Hepiniz kulak kesilip dinleyin, katıla katıla gülersiniz... Ama, Bretagne şivesiyle anlat!

— Anlatayım! Efendim, geçen sene Bretagne'a gitmiştik...

— Geçen sene değil. George! Evvelki sene, Biliyorsun ya, geçen sene İtalyaya gittik.

— Neyse, öyle olsun... Quimper yolunu tutmağa çalışıyorduk...

Karım gene sözümü keser:

— Quimper değil, Quimperile. Quimperle olduğuna eminim. Çünkü Marchand'lara misafir gidiyorduk.

Ev sahibi, anlattığım hikâyeye karşı ilk defa alâka gösterir:

— Ben bir Marchand ailesi tanıdım. Ama onlar Orne'da oturuyorlardı.

Ev sahibinin karısı lâfa karışır:

— Hayır, Calvados'da! Hem onların adı Marchand, değil Marechald'di.

Karım:

— Devam etsene, George, der. İkide bir ne susuyorsun? Devam ederim:

— Yolumuzu şaşırmıştık, bir çiftliğin kapısını çaldık. Karım tevzih eder:

— Çaldık, dersen, kapıyı çalmadık da, klâkson çaldık. Köylü, bahçesindeydi, hatırlamıyor musun, George? Hikâyenin bütün zevki orasında!

— Hay hay, öyle olsun. Ne diyordum? Ha, evet...

Birden, farkına varırım ki, hiç kimse benim yüzüme bakmıyor. Bütün gözler kapıya çevrilmiştir. Hizmetçi kadın, kapının önünde arzı endam etmiş, bir şeyler mırıldanmaktadır.

Ev sahibesi bayan hızla ayağa kalkar:

— Yemek hazırmış, diye haber verir. Eminim, hepiniz açlıktan ölüyorsunuzdur...

Ama bütün bunlara rağmen, Bretagne'da başınıza gelen o çok gülünç şeyi size anlâtmak isterdim... Efendiiiim... O çiftlikte, köylü bize dedi ki...

Yazınızı yarıda kestiğim için özür dileriz, Mr. Ford. Ne yapalım, size ayırdığımız yer doldu, satır adedi fazla geldi, kusura bakmayın.)

Corey Ford

PÜF

Claude Marcel, fakir bir talebe idi. Liseyi bitirdikten sonra, resimdeki olağanüstü başarısını göz önünde tutan Lion belediyesi onu Paris'e göndermişti. Paris Güzel Sanatlar Akademisinde hemen dikkati üzerine çekti. Hem 1400 frank burs alıyor, hem de boş zamanlarında bir kolacının yanında çalışıyordu.

Bu ağır şartlar altında Akademinin en çalışkan talebesi, en çok eser vereni yine de Marcel'di. Bütün hocaları onun, yarının en büyük ressamı olacağına inanmışlardı.

Pol'le Akademinin son senesinde arkadaş oldular. Pol, Marcel'in tam tersine haylaz, resme kabiliyetsiz bir gençti. Ama zehir gibi zeki ve melek kadar da iyi kalbliydi. Pol, Marcel'den iki sene öndeyken, Akademiyi aynı yıl bitirdiler. Marcel, bitirme konkurdunda birinci olmuş, sanat eleştirmecilerinin daha o yaşta dikkatini çekti.

Akademiyi bitirdikten sonra, Marcel'e hayat hiç gülmedi. Hiç bir başarı kazanamadı. Bir zamanlar, öğrenciyken hocaların büyük ümit besledikleri Marcel, resimleriyle hiç bir başarı kazanamadı. Açtığı birkaç sergi, sanat çevrelerinde ilgi ve dergilerde yankı uyandıramayınca, artık resimlerini sergilemek için salonlarda da yer bulamaz oldu. Yıllar geçtikçe adı, kendi arkadaşları arasında bile unutuldu. Zavallı yoksulluğun bataklığında çırpınmaya başladı. Sen nehri rıhtımına resimlerini serer, çok ucuza haftada bir tablosunu zor satardı. Bu da, şarap parasına bile yetmiyordu.

Oysa Pol, günün sayılı sanatçıları arasındaydı. Tablo-

ları kapışılıyor, hepsi de çok pahalıya satılıyordu. Tablo simsarları Pol'ün peşinde koşuyorlardı. Sanat dergileri, gündelikleri eleştirmecileri ayda bir iki, ille onun sözünü edererdi. Sergileri, büyük bir olay olurdu. Ünü Fransa'yı aşmış, dünyaya tanınmış bir ressam olmuştu.

«Dünyamızın çağdaş büyük modern ressamları albümü» ne Pol'den dört tane röpordüksiyon alınmıştı.

Kısacası Marcel'in adı sanı anılmadığı bu zamanla Pol, en gözde bir ressam olmuştu.

Akademiden çıktıklarından on dört yıl sonra bir akşam Marcel kolunun altında bir tablosu meyhaneye giderden, sokak üstündeki kahvelerden birinde Pol'ü gördü. «Burnu Kaf dağındadır hergelenin» diye düşündü. Selâm vermeden geçecekti. Ama, umduğu gibi olmadı. Arkadaşı:

— Marceeel!... diye seslendi.

Sonra arkadaşlarının yanından kalkıp Marcel'in boynuna sarıldı.

— Nerelerdesin sen Marcel?

Marcel, eski püsku kadife elbisesinden, uzamış sakalından, saçından utanıyordu.

— Hiç, dedi, uğraşıyorum işte...

Marcel, o kahveye girmek istemedi. Oradaki Pol'ün arkadaşları olan sanatçılar kendisini umursamayabilirlerdi.

Pol, arkadaşının içinden geçenleri anlamış gibi, onun koluna girdi. Marcel'in her zaman gittiği küçük bir meyhaneye girdiler. Tezgâh başında şarap içiyorlardı. Bardaklar boşalıp doldukça, o karşılaşmanın ilk soğukluğu dağıldı. Öğrencilik günlerinin havası içinde senli benli konuşuyorlardı.

Marcel:

— Bana bak Pol, dedi. Bir şeyi çok merak ediyorum. Biliyorsun ki ben...

Pol, arkadaşının sözünü kesti:

— Biliyorum, sen bizim sınıfın en iyi, en başarılı öğrencisiydin.. Bütün hocalar senin sayılı, büyük bir ressam olacağını söylüyorlardı.

— Yalnız bu kadar değil. Şimdi de senden iyi resim yapıyorum.

— Evet, yaparsın Marcel.

— Hattâ bir şarap parasına sokakta satmak için yaptığım şu resim bile, senin resimlerinin yanında büyük eserdir

— Evet, doğru Marcel.

— Sen sanat tarihini bilmezsin, sen plâstik değerleri, sanat ekollerini, resim kurallarını da bilmezsin Pol.

— Bilmem Marcel.

— E nasıl oldu da sen bu kadar tanındın, bu kadar para kazandın? Ben hâlâ ayni heyecanla, durmadan çalıştığım halde şarap parası bile kazanamıyorum.

Pol, elini sevgili arkadaşının omuzuna koydu:

— Söylediklerimi yaparsan, sen benden büyük ressam olursun, benden çok para kazanırsın, dedi.

— Söyle, yaparım.

— Yapacağına yemin et. Dediklerimi tıpatıp yapacağına yemin et.

Marcel yemin etti:

— Namusun üzerine Marcel.

— Namusum üzerine Pol.

— Şerefin üzerine...

— Şerefim üzerine yemin ediyorum, yapacağım Pol.

— Şimdi beni dinle. Paran var mı?.

— Ne gezer...

Pol, arkadaşına beş bin dolar verdi:

— Kırk tuval alacaksın Marcel, hepsini yanyana gereceksin, Sonra kenarda köşede kalmış ne kadar boya varsa hepsini palete koyup, başlıyacaksın bu kırk tuvali rastgele,

renk renk boyamağa... Hepsini boyadıktan sonra yat, uyu. Sabahleyin benim simsarıma gidersin, ondan benim adıma kırk çerçeve alırsın. Boyadığın tuvalleri çerçevelersin. Sonra bir sergi açarsın.

Gözleri şaşkınlıktan açılan Marcel:

Sen çıldırdın mı Pol? diye bağırdı.

— Hayır, çıldırmadım. Sen her dediğimi yapacağına namusun üzerine söz verdin. Yapacaksın!

Sen sergini açınca, gelenler resimlere bakıp şaşıracaklar. Eleştirmeciler sana bu resimlerin anlamını soracaklar, senden açıklamasını istiyecekler. Sen o zaman onlara dudağının bir kenariyle güleceksin, o kadar. Daha da sorarlarsa, bir kelime söylemezsin. Piponu çıkarırsın, dumanını karşındaki adamın burnuna üflersin.

Marcel hemen o akşam kırk tuval hazırladı. Fırçayı bir baştan bir başa bu kırk tuvale sürüyordu. Tuvallerde boyanmadık yer kalmayınca, iyice yorulmuştu. Yattı uyudu. Ertesi gün Pol'ün resimlerini satan kolleksiyoncudan kırk çerçeve aldı. Karmakarışık boyalı tuvalleri çerçeveledi. Yine Pol'ün aracılığı ile bunları en üks salonlardan birinde sergiledi.

Sergiye gelip bunları görenlerin kimisi kızıyor, kimisi gülüyordu. Küfür edenler bile vardı.

Marcel, hiç oralı değildi. Arkadaşının dediği gibi, bir kenarda oturmuş, piposunu içiyordu. Yanına bir adam sokuldu:

— Ben «.....» gazetesinin sanat eleştirmecisiyim, dedi.

Marcel, adamı şöyle bir süzüp, başını öbür yana çevirdi.

Başka bir eleştirmeci de:

— Affedersiniz, kırk yıllık resim eleştirmecisiyim, dedi, hiç sizinkiler gibi resim gömedim.

Marcel, dudağının kenarından adama güldü, sırtını çevirdi: Bir eleştirmeci de:

— Lûtfen resimlerinizi açıklar mısınız? dedi.

Marcel, adamın burnuna:

— Püfff!... diye piposunun dumanını savurdu.

Artık Marcel kolayını bulmuştu. Bir «püfff!...» le işin içinden çıkıyordu. Ertesi gün bütün gazetelerde kıyametler koptu. Hepsinde Marcel'in ve tablolarının fotoğrafları çıkmıştı. Ateş püskürüyorlardı. Bunlar ne saçma şeylerdi...

Ama sergi, gezenlerle dolup taşıyordu. Salonun kapısında sıra bekliyorlardı. Marcel'in bütün işi resimlerinde ne demek, ne anlatmak istediğini soranların suratlarına:

— Püfff!... diye pipo dumanını savurmaktı.

İlk eleştirme yazanların düşmanı olan eleştirmeciler, ertesi gün kaleme sarılmışlar yalnız o kızdıkları eleştirmecileri mat etmek için Marcel'in resimlerini şişirmişler, göklere çıkarmışlardı. Bu sefer öbürleri karşılık verdiler. Arkasından da ağızlarının payını aldılar. İş iyice kızışmıştı. Bir kısmının saçma dediği bu resimlere bir kısmı, harika, modern resmin şaheserleri diyorlardı.

Sanat çevresi birbirine giredursun, ha babam Marcel'in resimleri satılıyordu. Satılıyor değil, kapışılıyordu. Koleksiyoncular, simsarlar beşer onar resim birden alıyorlardı. En ucuzu yüz bin franga gidiyordu. Bir hafta sonra sergide tek bir resim kalmamıştı.

İşin kolayını bulan Marcel, bir gece içinde kırk tuval daha boyadı. İkinci sergisi daha büyük gürültüler çıkardı. Marcel'in değeri, zenginliği günden güne artıyordu. Bütün dünya sanatçıları ondan konuşuyorlardı. Benzerleri bile ortaya çıkmıştı.

Marcel, Pol'ü unutmuştu bile. Pol'ün yıldızı çoktan sönmüştü. Aradan epey yıllar geçti. İki eski arkadaş yine

bir meyhanede karşılaştılar. Marcel dirseğini tezgâha dayamış, önünde şarap, piposunu çekiştiriyordu. Pol, arkadaşının yanına geldi:

— Merhaba Marcel...

— Marcel, sandığımdan daha büyük başarı kazandın.

Marcel, Pol'ü aşağıdan yukarı süzdü, sırtını çevirdi:

Pol dayanamadı:

— Ulan hergele dedi, sana öğrettiğim numaraları şimdi bana mı satıyorsun? dedi.

Marcel, avurdunu pipo dumanı ile şişirip Pol'ün burnuna üfledi...

— Püffff!...

Pol uzaklaşırken, kendi kendine:

— Hakkı, diye söylendi, hakkıdır. O benden daha modern ressam oldu. *Jean Ameiens*

BABASI KİM?

İki Amerikan askeri İsveçte bulunuyorlardı. Bir ara kiliseyi ziyaret etmek istediler ve bir kiliseye girdiler.

Yeni doğmuş bir çocuğun vaftizi yapılıyordu. İsveç lisanını anlamadıklarından askerler iştirak ettikleri bu merasimde mahçup olmamak için önlerinde duran adam ne yaparsa aynını yapmağa karar verdiler. Bir ara papazın söylediği bazı sözler üzerine adam ayağa kalktı, bunlar da kalktılar. Kilisenin içindekiler gülmeğe başladılar. Vaziyeti kavrayamayan askerler fena halde bozuldular, zira onlardan başka ayağa kalkan olmamıştı. Merasim bittikten sonra meraklarını yenemeyip papazı buldular ve no söylediğini sordular. Papaz:

— Ben, dedi, sadece çocuğun babası ayağa kalksın demiştim.

— İsveç fıkrası —

KAPA ÇENENİ

Jacques Verdoyant, Medrano'nun en güzel arslan terbiyecisiydi. Bu ne demektir. Bilir misiniz? Place Blanche'tan geçenler, sirkin sâbit binası önünde her akşam genç kadınların kuyruk yaparak Verdoyant'ı beklediklerine dikkat etmişlerdir. Bu genç kadınların bir kısmı duldur, bir kısmı henüz evlenmemiştir, bir kısmı ise genç kızlığa veda ederek kendilerine münasip bir koca bulmuş evli güzellerdir. Bu grupların dışında bir genç kadın zâten tasavvur edilemez?

Ne diye beklerler? Verdoyant çıksın diye. Çıkarken kime iltifat edecek, bunu merak ettikleri için...

Zavallılar, bilmezlerdi ki, Jacques Verdoyant bu hürriyeti kaybedeli epey olmuştu. Epey... Bu güzel, yakışıklı geniş omuzlu, uzun boylu, son derece cesaretli genç, şimdi Helene Bijoutier'nin karşısında kafeste bir aslan kadar miskinleşiyordu. Jacques, sirkte arslanların kafesine girdiği zaman koca salonu dolduran kadın, erkek, çoluk, çocuk, o muazzam kalabalık dehşet içinde nefeslerini tutarlardı. Çünkü, hiç kimsenin aklına gelmiyecek, hayalinden geçmiyecek numaralar yapardı. Jacques. Koca bir arslana, ata biner gibi biner, sinsi bir kaplanla güreş yapar, kolunu hayvanın keskin yırtıcı dişleri arasına bırakırdı. Kaplan yavrularını kürk gibi boynuna dolamasına herkes bayılırdı. Kudretli hâkimiyetiyle hayvanları titreten, bilhassa kadınları âdeta şehvetle ürperten büyük Jacques'tı o...

Fakat, şimdi Matmazel Bijoutier'nin mahkûmuydu işte. Evet, bu kelime tam da yerindeydi. Zengin olmaktan gayri hiçbir meziyeti yoktu. Helene'in. Üstelik gayet aksi, ters bir

babası vardı. Bununla beraber, arslan terbiyecisi, işlediği günahın cezasını kat kat çekiyordu. Ne de olsa şerefli bir insandı. İğfal ettiği kızı almak zorundaydı. Tek ümidi, kendisinin metresi olan Helene'i, babasının ona vermeğe razı olmamasındaydı.

Helene çirkindi. Çirkin olmakla kalsa yine neyse... Jacques'a delicesine âşıktı üstelik. Halbuki, kadın âşık oldu mu, geçin bir kalem. Çirkinliği büsbütün artar, çekilmez bir dert, bir belâ kesilir erkeğin başına.

Her akşam, sirkin dağılmasını, bir takım genç kadınlar, kapıda beklerlerken Helene, çoktan içeri girmiş bulunurdu. Ondan sonra da, Jacques'tan evvel çıkar, onun oteldeki odasına gider, etrafını çevreliyen kadınlara gülümsiyerek nasıl zafer kazanmış bir kumandan azametiyle Place Blanche'ı gençliğini içi yana yana seyrederdi. Sürtükler sokakta bekleşsinlerdi, ne zarar var? Jacques onundu ve yalnız onun kalacaktı.

Tabiî Helene bu hesabında yanılıyordu. Yâni sevgilisi belki onundu ama, onun olarak kalmıyacaktı. Çünkü, ayrıca kader diye bir şey vardır. Kader bunu istemedi. Jacques için iyi mi oldu, fena mı? Orasını siz tâyin edin:

Bir gün, Helene, uçarcasına Medrano sirkine geldi. Kapıcıya başiyle selâm verip yel yeperek, yelken kürek içeri daldı. Girilmez yazılı bir kapıyı itip vahşi hayvanlar dairesine geçti. Evet, oradaydı...

Jacques oradaydı. Leo'nun kafesindeydi. Elinde ne bir kırbaç vardı, ne öğendire. Kafeste rahat rahat eğilmiş, bir şeyler yapıyordu. İhtimal yeni bir numaraya hazırlık... Kim bilir? Helene yavaşça sokuldu. Gördüğü manzaradan tüyleri diken diken oldu. Jacques'ı, sevgili, biricik Jacques'ı, başsızdı. Başı yoktu, görünmüyordu. Çünkü, Leo'nun, yâni sirke yeni gelmiş en genç ve en vahşi arslanın ağzındaydı. Jacques

başını delicesine bir cesaretle vahşi hayvanın ağzına sokmuştu. Genç kız:

— Hiiii... dedi kaldı.

Biraz bekledi.

Bekledi ama, hiçbir hareket göremedi. Bunun, üzerine hafifçe seslendi:

— Jacques... Sevgilim... Ben geldim. Helene'ciğin...

Bu ses, hayvan terbiyecisini fena halde sinirlendirdi. Şu kadınlar ne beyinsiz olurlardı yâni. İşte görüyordu, kör değildi ya, nihayet Jacques tehlikeli bir numaraya arslanı alıştırmağa uğraşıyordu. Sevda cilvelerinin sırası mıydı şimdi?

Lâkin Helene susmuyordu. Birden sesini daha da yükseltti:

— Sana bir müjdeye geldim...

Bir şey değil, hayvan ürkecekti.

— İşitiyor musun Jacques? Babam evlenmemize razı oldu...

Bu, tuz biber ekti. Son ümidinin de mahvolduğunu gören hayvan terbiyecisi sinirli ve şaşkın bir sesle bağırdı:

— Kapa çeneni...

Lâkin bu emre Helene değil, arslan itaat etti ve o kudretli çenesini şakkadak kapatıverdi.

Esasen Jacques Verdoyant için artık Helene'den başka kurtuluş yolu kalmamıştı.

— *Henri Duvernois* —

UYKU İLÂCI

Michel Bichet, beraberce idaresi pek kolay olmayayn iki şeye birden sahipti: Güzel bir zevce ve canciğer bir dost.

Bununla beraber her memlekette ve her yaşta mukadder olan üçlü muhabbet anlaşması bir türlü tamamlanamıyordu. Zira, Michel Bichet ve Lucien Finel, ayni büroda çalıştıklarından birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Bu vaziyette de kumral Lucien'in, kızıl saçlı Madam Michel'i yalnız olarak ziyaret edebilmesine imkân yoktu. Hislerinde alev gibi saçları kadar sıcak olan Ketty ise herhalde, kocasının en iyi arkadaşını kendisinin de en iyi dostu sayacağından, böyle ufacık bir macerayı, değişiklik olur diye, memnuniyetle kabul ederdi:

Heyhat! Anlayışsız koca, «belki bir gün Ketty'yi yalnız bulur, onunla oynarım» ümidiyle her hafta muntazam kâğıt oynamağa gelen zavallıyı karısı ile yalnız bırakmak nezaketini göstermiyordu.

Lucien, hayallerinin kadının âlemine, her gün karşısında görmeğe tahammül ettiği kocasının mevcudiyeti olmadan girebilmek için nelere başvurmamıştı; hattâ arkadaşını güzel bir kadınla tanıştırmış, fakat sadık koca, başka bir kadınla ahbaplık etmeği katiyen reddetmişti.

Bir gün heyecanlı bir polis romanı okurken, Lucien'in kafasında bir şimşek çaktı, «Uyku ilâcı».

Hemen ertesi akşamki ziyaretinde Michel iskambilleri aramak için öbür odaya gidince, Hetty'e bu dâhiyane fikri fısıldayıverdi. O da pek beğenmişti. Bu kadar güzel bir bu-

luşu Ketty gibi zeki ve güzel bri kadın takdir etmez olur muydu!..

Öbür hafta yine iskambil oynarlarken Michel'in dalgın bir anından istifade ederek, işki bardağına birkaç damla uyku ilâcı damlattılar. Zavallı, kısa bir zaman sonra gök gürültüsünü andıran horultular çıkararak uyuyakaldı.

Ketty ile Lucien, fevkalâde bir ihtimamla onu yatak odasına götürüp yatağına bıraktılar. İyi kalpli karısı, sevgili kocasının üstüne bir battaniye örtmeyi de unutmadı.

Aylardan beri bekledikleri fırsatı nihayet elde etmişlerdi. Kızıl saçlı Ketty yarı şeffaf nylon çamaşırları içinde çok güzeldi. Hele onlarsız...

Bir müddet sonra kocasından haber getirmek için çıplak ayaklarının ucuna basarak yatak odasına gitti; giyinmekte olan aile dostu o anda müthiş bir çığlık duydu, hemen odaya koştu, kadını kocasının cesedi önünde gözleri yerinden fırlıyacakmış gibi açılmış buldu.

Evet, bu müthiş bir manzaraydı. Michel Bichet, rengi morarmış, yatıyordu.

Lucien bu ölü odasında ne yapacağını şaşırmış:

— Uyku ilâcının miktarını fazla kaçırdık galiba diye mırıldandı.

Güzel kadın ise:

— Ah benim zavallı kocacığım, diye çocuk gibi ağlamağa başladı. Ama gözyaşlarını kurulamak için, üstünde bir parçacık kumaş yoktu.

Lucien hâlâ şaşkın;

— Şimdi ne yapacağız, diye sordu.

— Sen hemen Belçika'ya gidersin, ben de anneme.

— Peki... Ya... o?

— Ben öğleden sonra eve gelip, onu bu vaziyette bulmuş gibi polise haber veririm.

— Öyle ise ben gideyim, seninle orada buluşuruz.

— İnşallah eğer polis beni tevkif etmezse!...

Alelacele hazırlandılar, başka bir şey düşünemez olmuşlardı. Bu facia, aralarındaki münasebeti alelâde bir flört olmaktan çıkarmıştı. Lucien Finel evine gidip eşyalarını hazırladıktan sonra, dairesine, fevkalâde bir işi çıktığını ve izin istediğini mektupla bildirdi, ilk tayyare ile de Belçikaya hareket etti.

Ketty Bichet, annesinin evinde öğleyi zor edip evine geldi, kalbi heyecan ve korkudan duracak gidiydi, yatak odasına yaklaştı, girmeden kapıyı itti ve uzaktan baktı. Bir hayret çığlığı ile içeri daldı. Ceset odada yoktu! Bütün evi dolaştı, kanapelerin, yatakların altına, hattâ buz dolabına kadar baktı, yok, yok, yok... Uçmazdı ya?! Gözü o esnada duvrdki saate ilişince, içinde garip bir burkulma duydu. 12 yi yirmi geçiyordu, rahmetli Michelciği hep bu saate yemeğe gelirdi.

Birden, kapının kilidinde bir anahtar döndüğünü duydu ve... Kocasının hortlağı karşısında düşüp bayıldı.

Kendine geldiği zaman, gece cesedin yattığı yataktaydı ve Michel yanında elini tutuyordu. Gülerek:

— İnşallah bu küçük ders size kâfi gelmiştir de bir daha bana böyle şakalar yapmağa kalkmazsınız. Lucien ile bir olup beni kandırmak ha? Ama itiraf edin ki, yutturamadınız.

— Ama... şey... sen ölmedin mi?.

— Yok canım, içki içerken gözüm duvardaki takvime ilişti, 1 Nisan olduğunu hatırladım, ama bir kere içmişim. Beni birazcık uyuttunuz işte, o kadar, uyanınca oyununuzu anladım, ben de kalkıp yüzümü boyayıp kendimi ölmüş gibi göstererek sizi kandırdım. Hah, hah, hah. Ama yalnız bir kabahatin var, banyo yapmak için Lucien'in gitmesini

beklemeliydin, ya seni çırçıplak gördünse.

— Şey... Evet... şey... hayır... Yok canım, üstümde havlu vardı.

— Nerede şimdi o kerata?

— Belçika'da...

— Belçikada mı, ne işi var orada?...

— Galiba, ihtiyar halası ölmüş, mirasını almağa gitti.

— Eh geldiği zaman şerefine bir ziyafet lâzım. Ama şu uyku ilâcı yok mu, dairede anlattım zaman arkadaşlar gülmekten katıldılar... *Léopold Massiera*

PAROLA

— Nereye böyle Boris yoldaş? Bavullarını, çantalarını almışsın...

— Rusyaya Igor yoldaş, Rusyaya. Orada ne istersen bulursun. Kadın, içki, eğlence.. Sen de benimle gelsene.

— Ne diyorsun. Demek öyle... Sen git, hakikaten orası bu kadar iyi ise, bana yaz ben de geleyim.

— Ama ya değilse, hakikati nasıl yazarım, sonra beni öldürürler.

— O da doğru. Öyleyse mektubu kırmızı mürekkeple yaz, ben anlarım.

Böylece Boris yoldaş gider, bir kaç hafta sonra Igor yoldaş, ondan şöyle bir mektup alır:

"Burası fevkalâde bir memleket. En âlâ votka, en güzel kadınlar, bol havyar ve para. Ne istersen bulabilirsin. Kırmızı mürekkepten maada... — Macar fıkrası —

TEHLİKELİ ADAM

Angelica Brancacci, Casa di Figlia'nın dumanlı, loş ışıklı, lâkin son derece lüks salonlarından, arkasında Pietro Vecellio olduğu halde çıkarken hazdan ürpertiler geçiriyordu. Pietro Vecellio, sinyora Brancacci'nin ermin kapını vestiyerden aldı ve kendisi de mütevazı pardesüsünü koluna attı. Genç kadının yuvarlak omuzlarına ermin kapı kendi elceğiziyle yerleştirdi. Az çok da güçlükle... Çünkü sinyora Braccacci'nin omuzları değme cover-girl'de bulunmıyacak derecede nefisti. Mat ve gergin bir cildi vardı ki, dokunan parmakları röntgene tutulmuş gibi âdeta eritiyordu.

Pietro Vecellio mermer merdivenlerde kendine geldi:

— Bir dakika sinyora, bir araba bulayım...

Gitti. Koşa koşa... Angelica bu gidişi hazla seyretti. Pietro Vecellio, kırkını aşmıştı ama, değme delikanlıya taş çıkartacak kadar atik ve tetikti. O gece, etrafını alan güzel kadınların hiçbirine aldırmadan yalnız Angelica'yla meşgul olmuştu. Onun gibi bir adam... Bir sanat tenkitçisi... Hoş Angelica'ya sanat tenkitçisinin tarihten önce yaşamış bir hayvan olup olmadığını sorsalar yine bilmezdi ya, neyse. Ama herkes, bilhassa genç kadınlar, Vecellio'nun mühim bir adam olduğunda birleşiyorlardı.

Angelica bir dakikada ancak bunları düşünebildi. Çünkü Pietri Vecellio, tam dediği kadar vakit geçince gelmişti hemen. Altında nefis bir Packard vardı. Arabadan indi. Genç kadını elinden tuttu. Büyük bir zarafetle kapıyı açıp yol verdi. Kendi de geçti, yanına oturdu. Angelica şoföre adre-

sini verdi. Milano'nun tâ öbür ucunda, beş katlı bir apartımanın üçüncü katında oturuyordu. Pietro Vecellio buna ayrıca memnun oldu. Çünkü arabada, güzel sinyoraya daha yakın oturmak imkânını bulacaktı.

Bir müddet sessiz sedasız gittiler. Sonra suvaredekilerden bahsettiler. Pietro gayet çekingen davranıyordu. Angelica da buna fena halde sinirlenmekteydi. Düşman bir kere beş dakika geçmişti de yola çıkalı, daha kadının kullandığı rujun tadına bile bakmamıştı adam. Bundan daha büyük saygısızlık olur muydu hiç?

Via Castro'dan Piazza di Tornedo'ya gelirken nihayet adamın da aklı başına gelir gibi oldu ve sinyoranın yumuşak, hârikulâde lezzetli ellerini avuçları arasına alıp ona Dante'nin İnferno'sundan ölmez bir mısra söyledi. Arkasından da:

— Affedersiniz sinyora, dedi, saygısızlıktır bu benim yaptığım...

Angelica içinden: «tabii ya, hangi kadın olsa, bu derece kayıtsızlığı affetmez» diye düşünürken adam devam etti:

— Sizin cildinize temas etmek benim için eşsiz bir zevk. Lâkin saygısızlıktır bunu yapmam...

Mukaddemeye biraz dolaşık yoldan girmişti. Onun için, daha maksadını açıklıyamadan otomobil kadının apartımanının önüne geldi, dayandı. Bunun üzerine nazik kavalye hemen arabadan atlayıp kapıyı açtı. Yağmur çiselemeğe başlamıştı. Pardösüsünü sırtına geçirdi. Angelica'yla birlikte apartımanın beş ayak merdivenini çıktı:

— Gidiyor musun? Ayrılıyor muyuz? Rica ederim. Halbuki size öyle söyliyecek şeylerim vardı ki benim... Ne olur, beş dakika beni dinleyin...

Sinyora Angelica di Bracacci bir an düşündü. Gecenin

bu saatinde, çapkınlığiyle nam salmış bir adamı evine almak... Hadi neyse, ama fena halde yorgundu, uykusu vardı. Bir an önce defolması daha münasipti. Onun için:

— Bırakın şimdi bunları, dedi. Başka bir gün lütfen gelirsiniz, konuşuruz...

— Yok, ille bu akşam konuşalım. Beş dakikacık kalırım, emin olun. Sizi fazla rahatsız etmem. Bir terbiyesizlik yapmam...

— Estağfurullah. Onu demek istemedim. Ama sahiden imkânsız. Çok yorgunum...

— Ne olur Angelica... Bu akşam derdimi anlatamazsam bir daha hiç söyliyemem...

Angelica anahtarını çıkardı. Apartımanın dış kapısını açtı. Sonra, Pietro'nun, arkasından girmesine fırsat bırakmadan, birdenbire içeri dalıp kapıyı sertçe kapadı. İçine bir korku girmişti şimdi. Tuhaf bir macera korkusu. Pietro zile basmıştı. Angelica hemen kapıcıya seslendi:

— Kuzum Allahaşkına peşime bir adam düştü, sakın kapıyı açma, açarsan içeri girer, başımıza dert olur... e mi?

Sonra asansöre binip kendi dairesine çıktı. Soyundu acele. Aşağıya kulak verdi. Zili hâlâ uzun uzun çalıyordu. Yattı. Pişman olmamış değildi bir bakıma. Ne olurdu sanki? Salonda beş dakika oturup gitseydi zavallı Pietro Vecellio? Ne olurdu?

Nerdeyse uykuya dalacaktı. Sessizlikte, kapının zilini yine uzun uzun inlediğini duydu. «Allah vere de kapıcı açmasa» diye düşüne düşüne daldı.

Ertesi sabah, çıkarken kapıcıyla karşılaşınca, Angelica, gayri ihtiyari sordu:

— Kuzum Andrea, o haydut herif çok çaldı mı kapıyı akşam?

İhtiyar Andrea hiddetle başını salladı:

— Tam üç saat...
— Ne diyorsun? Ne yaptın?
— Ne yapacağım, kalkıp açtım...
— Ne? Açtın mı?
— Açtım ama, korkacak bir şey yoktu sinyora... Adamın pardösüsü kapıya sıkışmış, onun için çalıp duruyormuş kapıyı...

— *NERO* —

KABUL!

Ressam Hans, o gün mükemmel bir natürmort yapmıştı. Bir tabak içinde balıklar, nefis bir francala falan filân... Tam o sırada bir müşteri gelmez mi?

— Bu tabloya ne istiyorsunuz üstad? diye sordu.

Hans:

— Beş yüz mark... dedi.

— Kabul, ama model de dahil...

— Alman fıkrası —

PERŞEMBENİN GELİŞİ..

Seine bölgesinin mahkemelerinden birinde, hâkim, hüviyet tesbiti yaptıktan sonra dâvacıya sordu:

— Anlatın bakalım Mösyö Paul Vincent, meselenin esası nedir?

Kırk yaşlarındaki dâvacı, ayağa kalktı. Kibar ve temiz giyimli bir adamdı:

— Karımdan ayrılmak istiyorum efendim! dedi.

— Sebep?

— Sebep... Çünkü beni aldatıyor...

— Deliliniz var mı?

— Elbette var. Olmasa buraya gelir miydim?

Bu sırada genç ve güzel Madam Charlotte Paul Vincent yerinden fırladı:

— Yalan hâkim bey... Diye bağırdı.

Kocası ona döndü:

— Yalan mı? La Joconde'a gittiğin de yalan mı?

— Durun, susun; dedi, hâkim. Mösyö Paul Vincent, mahkeme huzurunda birbirinizle konuşamazsınız. Neymiş o La Joconde? Hatırımda kaldığına göre bir bar galiba...

— Hayır efendim. Bir tablodur. Meşhur Rönesans devri ressamlarından Leonard de Vinci'nin şaheseri. Louvre müzesinde bulunuyor...

— Malûm, malûm... Ama karınızın sizi aldatmasiyle bu işin münasebeti ne?

— Efendim, iki hafta evvel karım, La Joconde'u seyre gitti...

— Anlatayım da görün: Dört ay kadar evveldi. Bir gün ne münasebetle, hatırlıyamıyorum, Louvre müzesini zi-

yarete gitmiştim. Galiba bir ressam arkadaşla buluşacaktık. Salonlarda ağzım bir karış açık dolaşırken baktım, La Jeconde adlı tablonun karşısında genç, güzel ve şık bir kadın duruyor... Hemen ensesine sokuldum: «Ne kadar şâhane, değil mi?» diye sordum. Gözlerini bayılttı: «Ah, sormayın» dedi, «Bunu yapan ressam herhalde pek usta birşey olmalı. Acaba benim de portremi yapar mı ». Önce anlıyamadım. Çünkü, müzeye gelip de bir insanın Leonard de Vinci'den habersiz olmasına imkân göremiyordum. Hele böyle münevver yüzlü bir genç kadının... Sonra birdenbire aklıma bir fikir geldi. Hiç bozmadan: «A, tabiî» dedim, «Ben ressamı gayet iyi tanırım. Arkadaşımdır. Kendisinden rica edersem, müzelere konmağa lâyık ikinci bir şaheser tablo daha yaratır. Hele sizin kadar nefis bir model de bulduktan sonra... Uzatmıyalım efendim, konuşa konuşa Louvre'dan çıktık. Öğleden sonra ben Leonard'ı bulmağa gidecektim. O gece de, Charlotte, apartımanıma gelecek, portreyi kararlaştıracaktık. Ondan ayrıtldıktan sonra doğru Carrossier'yi görmeğe gittim. Carrossier, kendini ressam zanneden safdillerden biriydi. Ama benim çocukluk arkadaşımdı. Hemen meseleyi ona anlattım: «Aman» dedim, «Ne olursa senden olur. Harikulâde bir parça buldum. Sakın bozuntuya verme. Seni İtalyan ressamı Leonard de Vinci diye tanıtacağım. Sen de gûya onun resmini yapacaksın». Carrossier bu işe o kadar güldü ki, az daha kasıkları çatlayacaktı. Şakadan da olsa kendisini bir dâhi yerine koymak hoşuna gitmişti. O akşam bana gelmeği memnuniyetle kabul etti. Hem de modelini merak ediyordu.

Derken efendim, akşam oldu. Tabiî size izaha hacet olmıyan bazı tedarikler gördük. Çat kapı, Charlotte geldi. Enfes bir gece esvabı giymişti. Leonard'ı (!) kendisine tanıttığımda gayet tabiî karşıladı. Hattâ ondan hoşlandı bile.

Konuşmamız hep resim sanatı üzerindeydi. Charlotte da resimden, benim anladığım kadar anlıyordu ancak. Hemen ertesi günden itibaren tablonun yapılmasına başlanacaktı. Hem de bende çalışacaktı ressam. Charlotte resmin müzeye girmesini şart koşuyordu...

— Peki, dedi hâkim, sonra ne oldu? Bu tafsilâtın dâva mevzuu ile alâkasını göremiyorum...

— Önce bendeniz de görememiştim efendim. Fakat vaktaki kısa zamanda işin rengi değişti, yani biz Charlotte'la evlendik. O zaman ortada ne tablo kaldı, ne bir şey... Karım, nihayet itiraf ediverdi. Dedi ki: «La Joconde'un kimin eseri olduğunu bilmiyecek kadar budala değilim ya... Elbet te Leonard'ın beş yüz sene önce yaşadığından haberim vardı. Ama senden hoşlanmıştım. Erkekler nedense güzel kadınların budala olduklarına inanırlar ve bu inançları doğru çıktığı zaman memnun olurlar. Onun için sana mahsus öyle göründüm. Sen de beni zarif bir sersem zannettiğin için hoşlandın ve şimdi de evlendik». Bu masala inanmıyacaktım. Lâkin ilk kocasını da meğer aynı usulle yakalamış. Böyle olunca gerçek diye kabul etmek gerekiyordu. Birbirimizi seviyorduk. Onun için şöyle yahut böyle bir başlangıcın hiç önemi yoktu. Mesut ve rahat yaşıyorduk...

— E, dedi hâkim, öyleyse ne demeğe karınızdan ayrılmağa kalkıyorsunuz?

— Arzettim ya efendim? İki hafta evvel, tesadüfen Louvre'a gittiğim zaman karımı La Joconde adındaki kadın portresinin karşısında görmiyeyim mi? Başkası olsa ne çıkar bundan diyebilir. Ama ben... Ben ki, Charlotte'la bu vesile sayesinde tanışıp evlendim. Ben bunun ne demek olduğunu bilmez miyim? Onun için, sayın hâkim, karım kat'i surette beni aldatıyor veya aldatacak. Ayrılmak istiyorum...

Henri HUYGUES

BİR ÇİN HİKÂYESİ

(Kia-o-çe) adaletiyle şöhret almış bir Çin hükümdarıydı. Sarayının duvarlarında şöyle levhalar okunurdu: «Bir tek adaletsizlik bir memleketi batırmağa kâfidir», «Haksız yere bir karıncanın incindiğini görmek on yedi oğlumun ateşte yakıldığını görmekten bana daha acı gelir.»

(Kia-o-çe) vezirlerini de kendi kafa ve mesleğine uygun adamlardan seçmişti. Bunlar gece gündüz memleketi dolaşırlar, halkın şikâyetini dinlerler, haksızlık yapan kim ise memleketin en ileri gelenlerinden de olsa şiddetle cezalandırılırdı.

★

Memlekette nereden geldiği bilinmiyen bir Yahudi peyda olmuştu. Bu adam usta bir kuyumcu idi. Çinin en meşhur kuyumcularının yaptıkları başlıkları, yüzükleri gölgede bırakacak ince işler meydana getiriyor, yerli sanatkârları birer birer dükkânlarını kapamağa mecbur ediyordu.

Yerli kuyumcular onu birkaç kere (Kia-o-çe) ye şikâyet etmiş, fakat hükümdardan: «Ne yapalım. Mademki o sizden daha usta bir adam, o halde sizi iflâs ettirmek onun hakkıdır» dan başka cevap alamamışlardı.

★

Hükümdar oğlunu evlendiriyordu. Gelinine dedelerinden kalma bir kıymetli inciden o zamana kadar misli görülmemiş bir yüzük yaptırmak istemiş, bu işi Yahudi kuyumcuya sipariş etmişti.

Yüzük hazır olduğu zaman (Kia-o-çe) yerli kuyumcuları saraya topladı: «Gelinime hediye edeceğim yüzüğü bir yabancıya yaptırdığım için bana kırıldığınızı işittim, dedi, fakat yapılan mal meydandadır. Onu siz de görün. Bir eşini meydana getirmekten âciz olduğunuzu itiraf edeceğinizden ve bana hak vereceğinizden şüphe etmiyorum».

Kuyumcular birer birer yüzüğü muayene ettiler ve yapılan işin inceliğine hakikaten hayret ettiler. Yalnız bunların en ihtiyarı inciyi güneşe tutup tetkik ettikten sonra:

— «Kia-o-çe» iş hakikaten emsalsizdir, dedi, fakat bu Yahudi seni aldatmağa cesaret etmiş, atalarından kalma inciyi değiştirerek yerine yalancı bir madde koymuştur».

(Kia-o-çe) evvelâ buna inanmak istememişti. Fakat bütün kuyumcular ihtiyarı tasdik ettikleri gibi Yahudi kuyumcu da - biraz sıkıştırıldıktan sonra - hakikati itiraftan başka çare görmedi:

— Evet devletli! Atalarından kalan inci o kadar fevkalâde bir şey ki, dayanamadım; ona benziyen bir madde ile değiştirdim. Asıl inciyi iade etmeğe hazırım dedi.

★

Bir hükümdara yapılan sahtekârlık yalnız incinin iadesiyle geçiştirilemezdi. (Kia-o-çe) ateş püskürüyor, belinden çektiği hançeri Yahudiye saplamamak için kibrit çöpünü kırar gibi parmaklarının arasında kırıyordu.

Nihayet:

— Bu adamı hapsediniz, dedi, yarın onu şehrin meydanında, Hint hükümdarı dostumun bana hediye ettiği kaplana parçalatmağa mahkûm ettim.

Kuyumcular gözlerinden sevinç yaşları dökerek: «Yaşasın âdil hükümdarımız» diye bağrışıyorlardı.

Bu esnada Kia-o-çe'nin başvezirinin yavaş yavaş ilerlediği, hükümdarın önünde yere kapandığı görüldü:

— Kia-o-çe bu adam seni aldattı. Fakat bir hükümdar da olsa bir insanı aldatmak ölümle cezalanacak bir suç değildir. Bu hareket sana yakışmaz.

Kia-o-çe ihtiyar vezirini ellerinden tutarak yerden kaldırdı:

— Ben adaletsizlik yapmam, dedi.

— Yapacağın adaletsizliktir. Artık ne ben, ne de öteki vezirler senin hizmetinde çalışmayız.

Vezirler, durdukları yerde ellerini kavuşturarak yere eğiliyorlar, başveziri tasdik ediyorlardı.

Kia-o-çe kaşlarını çattı:

— Cezanın sonuna kadar benimle beraber bulunmanızı irade ediyorum. Hükmüm icra edildikten sonra istediğiniz gibi harekette serbestsiniz.

★

Ertesi sabah... Güneş henüz doğmuş... Şehrin meydanı bir mahşer haline gelmiş... Dam tepeleri, ağaç dalları Yahudinin parçalanacağını görmeğe gelmiş insanlarla dolu. Meydanın bir tarafında hükümdarla vezirleri için bir nevi otağ kurulmuş... Hint hükümdarından hediye gelen kaplan kafesi meydanın ortasında duruyor.

İdam saati gelince borular, trampetler çalınıyor. Yahudi kuyumcunun mızraklı askerler ortasında meydana getirildiği görülüyor.

Halk dehşet ve heyecan içinde.. Hükümdarın arkasında el pençe divan vaziyetinde duran vezirler, balmumu heykellere dönmüşler... Yalnız hükümdarın çehresi sakin ve memnun.

Başvezir bir kere daha ağlıyarak;

— Kia-o-çe bu adaletsizlikten kendini koru, diyor,

Hükümdar başını çevirmeden cevap veriyor;

— Bir tek adaletsizlik bir memleketi yıkar... Bana inanın...

Yahudi, kaplan kafesinin karşısındaki ağaca bağlandı, boru ile verilen bir emir üzerine kafesin kapağı açıldı... Bir yıl kadar uzun süren bir dakikadan sonra, gözleri alev, sivri dişleri şimşek saçan azgın Hindistan kaplanı... yerine kıvırcık beyaz tüylü masum bir kuzunun ürkek ürkek dışarı çıktığı ve Yahudi kuyumcuya doğru yürüdüğü görüldü.

Kia-o-çe yerinden kalktı, Yahudiye, çözdürüp huzuruna getirttikten sonra bütün halkın işitebileceği gür bir sesle:

— Sen bizi aldatmıştın... Biz de seni aldatarak adalet hükmünü yerine getirdik ve ödeştik. Haydi şimdi dükkânına, dedi.

TERBİYELİ GÜVERCİN!

Steve Allen terbiyeli iki güvercinle trene binmişti. Fakat kondüktör yasak olduğunu söyliyerek güvercinlere itiraz etti. Steve onları gittiği yere götürmek zorunda olduğunu söyledi. Kondüktör ısrar etti, en sonunda Steve kuşları salı vermek zorunda kaldı. Sonra kondüktöre dönüp:

— Eleveland'a ne zaman varıyoruz, dedi. Sizi en yakın servise şikâyet edeceğim.

— Bu tren Cleveland'a değil, Cincinati'ye geliyor.

Steve başını pencereden uzatarak:

— Hey, kuşlar, diye bağırdı. Cleveland'a değil, Cincinati'ye...

BİR AMERİKAN MASALI

Geçenlerde, Avrupalı bir dostum, bana gönderdiği mektupta şöyle kinaye ediyordu:

«Sizin Amerikanızda istediğiniz herşey istediğiniz kadar var: Pırlantasından altınına, zümrüdünden yakutuna, kürkünden ipeğine, tayyaresinden helikopterine kadar, herşey. Dünyanın en yüksek yapıları sizde, Hülâsa, yok yok sizde. Fakat, müsaadenle, bir şey hakikaten yok: masal... peri masalı.»

Bu fikirde olan daha birçokları gibi, o Avrupalı dostum da yanılıyordu. Evet, bizde masal da vardır; şiir ve hülya dolu masallar, peri masalları. Fakat, bunlar da Amerikan-varidir, fark o kadar.

İşte size bu Amerikan masallarından birin anlatıyorum. Adı:

SERÇEYLE KEDİ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde Susan adında bir kız varmış. New York'ta bir operet tiyatrosunda şarkı söyler, oyun oynarmış. Susan çok güzel bir kızmış, ne zaman sahneye çıksa, localarda oturan kerli-ferli beylerden galerideki anlı-şanlı külhanbeylere kadar herkes hayran hayran seyreder, sonunda dakikalarca alkışlarmış. Altın gibi sarı saçları, ateş gibi kızıl dudakları, yay gibi bacakla-

rı, ok gibi bakışları varmış bu kızın. Gören hayranmış, görmeyen pişman.

Güzel Susan - Altın saçlı Susan - gece geç yattığı için sabahları da on birden önce kalkamazmış. Kalkıp yüzünü gözünü yıkadıktan sonra pencerenin önüne geçip saçlarını taramaya başladığı zaman, öğle güneşi bütün şevkiyle vurur, o altın saçları bir kat daha altına bularmuş. Güzel Susan, elinde altın bir fırça, tıpkı Peri Padişahının Kızı gibi, saçlarını ağır ağır tararken bir yandan da bir türkü tuttururr, kendi kendine şakırmış.

Yetmiş yedinci caddenin 88 numaralı binasının doksan dokuzuncu katındaki pencerelerden birinin önünde Güzel Susan saçlarını tarayıp türkü söylerken yanından hiç ayrılmayan, etrafında pervane gibi dönüp duran, biri varmış: Serçe Bill.

Serçe Bill'le karısı Serçecik, karşıki binanın taraçasında, bir kovuk bulup yuva yapmış, günlerini dolduruyorlar, doğacak yavrularını bekliyorlarmış. Hâdiseyi ilk önce Serçecik görmüş ve kocasına cıvıldamış:

— «Amanın! Şu kızın saçlarına bakın hele!»

Serçe Bill, karısının gösterdiği tarafa bakmış:

— «Sahi güzel» demiş. «Tıpkı altın. Tıpkısı fazla: altın, altın!»

Hemen uçmuş, caddeyi aşmış, karşı binaya gidip Altın Saçlı Susan'ın penceresinin kenarına konmuş. Çünkü, Susan saçlarını fırçalarken, tararken, dökülen telleri tutup pencereden dışarı atıyor, o altın teller de pencerenin kenarına, duvarın pürtüklerine takılıp kalıyormuş. Serçe Bill zengin bir altın damarı bulmuş gibi, her sabah on bir sularında oradan ayrılmaz olmuş.

Kocasının eve kadın saçı getirdiğini gören Serçecik ön-

celeri kızmış: «Sen o kıza tutkunsun galiba» diye söylenmeye başlamış ama, Serçe Bill onu susturacak bir cevap vermiş.

— «Hepimizin iyiliği için çalışıyorum, karıcığım. Bu altın tellerle kendimize güzel bir yuva yaparız. Bütün serçeler bize gıpta ederler. İleride yavrularımız yetişip evlenecek çağa geldiler mi kızlarımızı kim olsa oğluna alır, oğullarımıza da varmak için bütün serçe kızlar birbirlerini yerler».

Bu cevap Serçeciğin pek hoşuna gitmiş. Dünyanın en parlak yuvasının sahibi olacağını, altın yuva ile yalnız serçeleri değil, o zamana kadar onları küçümseyip yüksekten bakan kargaları, leylekleri, hattâ şâhinleri, kartalları bile hasetten deli edeceğini düşündükçe sevinçten göklere uçuyormuş.

Altın Saçlı Susan'ın fırça ve tarak artığı saçları birikip şöyle ele gelir bir tutam olunca, Serçe Bill işe koyulmuş, yeni yuvasını - altın yuvayı - yapmaya başlamış. Bu iş epey sürmüş, çünkü bazen malzeme bitiyor, Serçe yenisini tedarik için hayli bekliyormuş.

Nihayet bir gün Serçe Bill'le Serçecik, eski kulübelerinin biraz ötesindeki altın köşke taşınmışlar. Aman Yarabbim! ne güzel, ne yumuşak bir yuvaymış bu! Ertesi günden itibaren de dört-bir yandan görmeye gelenler sürü sürü akın etmeye başlamışlar. New-York'un en uzak köşelerinden, hattâ civardaki dağlardan, yaylalardan, türlü çeşit kuş bu «altın yuva» yı görmeye koşmuş. Görenler görmeyenlere anlatmışlar, görmeyenler görmeden edememiş... Uzatmayalım, Serçe Bill'in altın köşkü dillere destan olmuş.

O zamana kadar kimse kapılarını çalmazken, şimdi en burnu havada kuşlar onlarla ahbablık etmeye çalışıyor, hiç olmazsa altınlarına birazcık sürünebilmek için can atıyor-

larmış. Serçeler Birliğinin o yılki kurultayında Başkanlığa oy birliğiyle Serçe Bil seçilmiş. O yuvada doğacak yavruların baştan aşağı altın olacağına dair rivayetler dolaşmaya başlamış ve bundan ötürü Bill'e «altın babası» adı takılmış.

Bill'in altın köşküne hayran hayvanlar bakanlar arasında gıpta edenler kadar, belki daha çok, haset edenler varmış. Bunlar: «Bir serçe parçası bu altın telleri nereden buldu acaba? Nereden bulacak, çalmıştır muhakkak» diye dedikodu çıkarmışlar. Kimisi de allem edip kallem edip Bill'in ağzından lâkırdı kapmaya çalışmışlar ama, onlar da altın telleri nereden bulduğunu bir türlü öğrenememişler.

Serçe Bill sırrını büyük bir ağız sıkılığıyla saklıyormuş, çünkü bizim Altın Saçlı Susan artık altın saç takmaz olmuş. Ne vakittir sahnede görünmediği gibi pencerenin önünde de görünmüyormuş. Serçe Bill'le karısı Serçecik hatun velinimetlerinin ortadan kayboluşuna pek üzülmüşler ama, bir zaman sonra bu altın yuvayı daha büyük bir üzüntü kaplamış...

Yuvanın altın telleri parlaklığını kaybetmeye, donuklaşıp kararmaya başlamış. Zavallı Bil gagasını bileyitaşı, pençelerini fırça yapıp telleri oğmaya koyulmuş, fakat ne yaptıysa para etmemiş, teller kararmakta, günden güne keçi kılına dönmekte devam etmiş. Nihayet bir gün gelmiş o eski altın yuva kapkara bir külçe kesilmiş. Serçe Bill'le karısının yüzlerini keder kaplamış, haset kuşların yüzü gülmüş.

Ertesi yıl Serçeler Birliğinin kurultayında Bill başkan seçilmemiş. Bir vakitlerin bu mesut çiftinin kapısını kimse çalmaz olmuş. Zavallı Bill bu ikbal düşkünlüğünü gururuna yedirememiş, bir gün gidip kendini Kedi Tom'un ayakları

dibine atmış, «Ye beni de bu dünyadan kurtulayım», demiş. Tom da onun bu son arzusunu yerine getirmiş.

Kıssadan hisse: Eğer Güzel Susan saçlarını X, Y ve şürekâsı fabrikalarının sabit boyaları ile boyamış olsaydı kendisi New-York'un en parlak yıldızı olarak daha yıllarca şöhret ve servete kavuşabileceği gibi, Serçe Bill'le Serçecik Hatun da altın köşklerinde ömürlerinin sonuna kadar şan ve şeref içinde yaşayabilirlerdi. Zira, X, Y ve şürekası fabrikalarının saç boyaları ile boyanan saçlar renklerini ve parlaklıklarını hiç bir zaman kaybetmezler. Şişesi beş dolardır, bütün eczanelerde bulunur!

H. F. Urban

SABIRSIZ ADAM

Koca; öfkeli, öfkeli yatak odasının kapısından içeri doğru bağırdı:

— Son defa olarak soruyorum. Hâlâ hazır değil misin?

İçeriden bir kadın sesi cevap verdi:

— Allahını seversen, ne sabırsız adamsın yahu! Bir saattır sana bir dakikaya kadar hazırım diyorum...

— Belçika fıkrası —

HEYECANLI BEKLEYİŞ

Odette D.İvry, otuz beşini artık aşmış genç bir duldu. Vücudunun belinden aşağısı, yukarısına nisbetle biraz daha uzunca olduğundan, cins kadından anlıyan erkekler nazarında pek makbuldü. Lâkin bilirsiniz, Pariste otuzundan yukarı güzel kadın bulunmaz. Paris, güzel genç kızlar şehridir.

Bu yüzden, içi fıkır fıkır erkek diye kaynamasına rağmen, artık boynuna tül eşarplar bağlıyan sandaletlerini asfalta sürüyerek giden yirmi yaşındaki delikanlılar, Odette'e ancak yaşlı kadın nazariyle bakıyorlardı.

Odette D'İvry, dört lisanda mükemmelen konuştuğu için, Rue des Ecoles'de bir turist otelinin telefon santralini ve müşteri kabul işlerini idare ediyordu. Onbeş yaşında bir kızın annesi olduğunu daima maharetle gizlemişti. XIX. dairede mobilyalı bir apartımanı vardı. Bir yandan onu kiraya veriyor, bir yandan da otelden aldığı otuz bin frankla geçinmeğe bakıyordu. Aksi gibi bir film prodüktörü de gelmiyordu ki otele, keşfetsin dünyanın en güzel kadınını...

Gerçi bir film prodüktörü gelmedi otele. Ama bir başka turist onu keşfetti nihayet. Bu, Meksikalı bir gençti. Yağız, esmer cildi, simsiyah, ince bıyıkları, Odette D'İvry'i görür görmez kendisine bağlamıştı.

— Madam, bir banyo almam mümkün müdür?

— Burada herşey mümkündür mösyö... Elverir ki siz isteyin!

Bu vaat dolu cümlenin arkasından küçük, billûr gibi bir kahkahacık, Armando Juando bu sesi duyunca ürperdi. Genç

kadını baştan aşağıya bir süzdü. Hoyrat bir hali vardı. Zaten delikanlının asıl bu haliydi Odette'i kendisine çeken. Genç kadın, bütün zekâsını kullanıp Juando'yu elde etmeğe karar verdi.

Allahtan, talihi de yardım etti. O sırada apartımanını mobilyalı olarak kiralıyan aile gitmişti. Odette Armando Juando'ya, yalnız bulduğu ilk anda sordu:

— Ne kadar kalacaksınız burada?

— Bir sene...

— Otelde mi?

— Başka nerede kalabilirim?

— Bir apartıman tutabilirsiniz.

— Yalnızım.

— Daha iyi ya. Benim mobilyalı bir apartımanım var. Size daha ucuza gelir. Hem de şehrin nisbeten tenha bir semtinde. Ne karışanınız olur ne görüşeniniz.

Armando Juando bir kere daha genç kadını süzdü:

— Buyrun madam, gidelim, görelim apartımanı... dedi.

Odette'in içine tatlı bir sıcaklık yayıldı. Ohhh.. Yârabbi, nihayet...

Hemen bir taksiye atladılar. On beş dakika sonra, büyük, fakat eski bir binanın önündeydiler.

Asansöre binip Odette'in dairesine çıktılar. Burası küçük bir apartımandı. Lâkin her türlü konforu haizdi. Yatak odası geniş ve ferahtı. Oraya girdikleri zaman Juando:

— Bizi kimse rahatsız etmez ya burada? diye sordu.

— Hayır yavrum, kimse etmez.

— Sizi böyle yalnız bir odada bulduğuma memnun oldum. Bunu pek istiyordum...

Genç kadının yanakları kızardı. Sordu:

— Neden acaba?

Öteki ona cevap yerine bir emir verdi:

— Haydi çabuk, soyunun...

Doğrusu Odette, şaşırmıştı. Çünkü ne de olsa, zarafete alışıktı. Böyle hoyrat, açıktan açığa maksada giren bir adamla ilk defa karşılaşıyordu. Armando Juando, gözlerini ona dikmiş, sabırsız, tekrarlıyordu:

— Soyunsanıza canım bir an evvel...

Odette soyunmağa başladı. Armando, üzerinden çıkan her şeyi büyük bir dikkatle muayene ediyor, sonra Odette'in pek terbiyesizce bulduğu bir sual soruyordu:

— Bu bluz kaça? Bu gömleği kaça aldınız? Nerden aldınız bütün bunları? Bu sutyen naylon mu? Kaça? Nerden aldınız? Bu şey kaça... Nerden aldınız?

Juando birer birer hepsini elledi, yokladı, fiyatını sordu, satıldığı yeri öğrendi. Sonra, şaşkın şaşkın kendisine bakan kadına:

— Giyinin artık, emrini verdi.

Odette D'İvry, o kadar şaşırmıştı ki, bir türlü elini uzatıp gömleğini alamıyordu. Armando Juando büyük bir ciddiyetle ona yardım etti. Kadın, adamakıllı sinirlenmişti.

— Ben de sizi erkek zannetmiştim... diye hıçkırdı. Meksikalı hiç gülmedi:

— Erkeğim ya... dedi. Hem de evli ve cidd bir erkeğim. Karım bana tenbih etmişti. Kadın eşyalarını bilen birine sor, anla, ondan sonra al, aldanma diye... Sizi onun için rahatsız ettim. Affedersiniz madam... Şayet bir mahzur görmezseniz, yani dedikodu filândan çekinmezseniz, buyrun da bir gün bunları aldığınız yere gidelim, karım için de birer takım alalım...

— *Delphine Boyer* —

AZ BİLE...

Miss Lana Bruckwood, gözlerini hiddetle açarak sevimli esmer güzeli arkadaşı Sabine Sherlowton'a dert yanıyordu:

— Olur mu hayatım, bu da olur mu?... Benim gibi yalnız, kimsesiz bir kadından yedi bin dolar vergi... Ben kim, bu parayı vermek kim... Chicago'da ne zenginler var ki bunun yarısı kadar bile vergi ödemiyorlar. Hem, benim belli başlı bir gelirim bile yok...

Sabine Sherlowton, Lana'nın alev alev yanan sarı saçlarına gözleri dalarak onu yatıştırmağa gayret ediyordu:

— Üzülme şekerim, üzülme sen... Bu dünyada herşey yoluna girmiştir. Belki bir yanlışlık vardır... Değil mi ya?

— Değil, diye hiddetle haykırdı Lana... değil maalesef. Bak şu beyannameye...

Sabine, ihbarnameyi aldı. İnceledi:

— Doğru, dedi. Yüksek gelir sahibi olarak görünüyorsun... En iyisi...

— İyisi, kötüsü bu. Derhal gidip itiraz edeceğim

— Bana kalırsa önce bir avukata danışsan daha iyi edersin...

— Acaba? Bildiğin biri var mı?

— Maliye işlerini çok iyi bilen bir tanıdığım var. Victor Melchior... Ona git...

Bir müddet daha konuştular. Lana'nın biraz yatıştığını görünce, Sabine kalktı, veda etti. Asansöre atladığı gibi, yirmi yedinci kattan aşağı indi ve doğru telefon kabinesine daldı. Melchior'u aradı:

— Melchi, dedi, birazdan sana mâli güçlükleri yüzünden teselliye muhtaç bir arkadaşım gelecek... İcabına bakıver...

Sonra, çıktı, evine gitti.

Lana Bruckwood, hiddetine hâkim olmaya çalışarak arabasını aldı. Parktan, oto parkından güçlükle çıkarak avukat Victor Melchior'un yazıhanesinin bulunduğu Lincoln caddesine yollandı. Beş dakika sonra, otuz sekizinci kattaki yazıhaneden içeri giriyordu. Tecrübeli avukat, kadını görür görmez dudaklarını yaladı. Sabine'in dediğinden daha teselliye muhtaç olduğunu anladı.

— Bir emriniz mi var? diye sordu.

— Evet, dedi Lana... Ben Lana Bruckwood... Sizi bana Sabine Sherlowton tavsiye etti.

— Buyrun, oturun... dinliyorum sizi...

— Bir ihbarname aldım. Benden mal beyanı istemişlerdi geçen sene. Chicago'ya yeni geldiğim için... Şimdi yedi bin dolar senelik vergi tahakkuk ettirmişler. Bu ne demek?

Avukat, ihbarnameyi tetkik etti:

— Siz senelik veya aylık gelir olarak ne gösterdiniz?

— Hiç... Benim gibi işsiz güçsüz bir kadının ne geliri olacak?

— Miss Lana, ama siz buraya New-York sosyetesinin en tanınmış güzellerinden biri olarak gelmiştiniz. Sizin gibi bir kadının geliri olmaz olur mu? Meselâ bakın, şuradaki kayda göre güzel bir arabanız var...

— Eğer ona otomobil denilirse, var. Basit bir Buick...

— Sonra... İş güç sahibi olmadığınıza göre, neyle geçiniyorsunuz sualinin yanına bir arkadaşınızın yardımiyle geçindiğinizi kaydetmişsiniz. Sizi himaye eden, elbette bir erkektir...

— Evet. Borsa simsarlarından Harold Mac Millan...

— Gördünüz mü ya? Size hiç olmazsa ayda beş yüz dolar da mı vermez?

— Apartıman kirasından ve günlük masraftan başka, filhakika bu parayı verir. Ama bu benim kazancım, gelirim sayılmaz ki... Bu cep harçlığı, hediye bu...

— Maalesef, vergicilerin hakları var... Ayda beş yüz dolarla bile...

Lâkin avukat sözlerini tamalmayamadı. Genç ve güzel kadın önce müthiş bir hiddet buhranına kapıldı. Ondan sonra hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladı. Teselli zamanı gelmişti demek. Melchior yerinden kalktı. Yazıhane kapısını yavaşça kilitledi. Sonra geldi, Lana'nın koltuğunun kenarına ilişti. Önce yavaşça saçlarını okşadı. Bu saçlardan çıkan koku, başını iyice döndürünce dayanamadı, kadının incecik beline sarıldı. Kendine çekti. Yarı aralık duran nemli ve nefis surette lezzetli dudaklarını ağzına aldı. Göğsünü kendininkine yasladı ve sıktı. Lana, hıçkırmıyordu.

Avukat, genç kadını iyice teselli ettikten sonra kıyafetine çeki düzen vererek son derece memnun bir halde yerine döndü. Gözlerinin içi gülüyordu. Lana, rujunu tazelerken:

— Tabiî muhakkak kaldıracaklar, değil mi? diye sordu. Sarhoşluğundan hâlâ ayılamayan Melchior hayretle sordu:

— Ne kaldıracaklar?

— Bu vergiyi canım...

O zaman genç avukat, tecrübeli gözlerle Lana'nın ince belini, geniş omuzlarını süzdü ve:

— Vallahi bana kalırsa, dedi, iyi ki sizin geliriniz dayandığı sermayeden haberleri yok... Yoksa değil ayda beş yüz üzerinden beş yüz bin üzerinden vergi tahakkuk ettirirlerdi...

Harry S. Waldemar

MİRAS

Belediye binasına giden caddede gayet kıvrak, dolgun ama, kırkını geçmiş bir kadın yürüyordu. Kalçaları dolgun ve kıvrak, beli ince, omuzları genişçe, göğsü dik ve diriydi. Hele iri kara gözlerine diyecek yoktu. Sürdüğü rimelle kirpikleri Eros'un okları gibi canalıcı hale gelmişti büsbütün.

Andrea Hinoğlu ile Pedimu Pediakimu, kolkola hem yürüyorlar, hem de o dolgun kalçalara dalmışlar, yüksek ökçeli iskarpinlerin temposuna ayak uydurmuşlardı.

— Nasıl bre Pedimu? diye sordu Hinoğlu.

— Beğenmesen sormazsın ya Hinoğlu! dedi Pediakimu.

Olgun kadının her parçası üzerinde mütehassıs iki makinist gibi fikir beyan ede ede ilerlediler. Nihayet aynı hizaya geldiler. Hinoğlu:

— Böyle nereye kadar yürüyeceğiz? dedi.

Pedimu, cevap yerine aynı suali tekrarladı:

— Sahi, nereye gidiyorum böyle?

O zaman, kadın, bu sorulara kendisinin cevap vermesi icabettiğini anladı, nezaket gösterdi:

— Sizi bilmem, lâkin ben Kifisya'ya gitmeliyim... dedi.

— Aman ne tesadüf! dediler delikanlılar, biz de zaten Kifisya'ya gidiyoruz. Size arkadaşımı takdim edeyim... diye devam etti Pedimu: Andrea Hinoğlu... Haydi Andrea, sen de beni takdim etsene madama.

— Arkadaşım Pedimu Pediakimu., Tütün tüccarı...

— Hinoğu da ressamdır madam... Peki ama ya biz kiminle görüşmek şerefini kazanıyoruz yani?

— Dul madam Katya Sedefidis...

Bunun üzerine kadını aralarına aldılar ve biraz sıkıştılar. Durakta otobüse bineceklerdi. Bir müddet bekledikten sonra tıka basa dolu bir otobüs geldi. Önce madam Sedefidis, arkasından Hinoğlu bindi. Lâkin Pedimu'ya yer kalmamıştı. Kapılar kapandı, araba hareket ediverdi. Katya:

— Mösyö Pedimu, dedi, arkadaşınızın adı Hinoğlu ama, otobüse binecek kadar akıllılık gösteremedi, kaldı aşağıda...

Kalın, etli dudakları aralandı. Sedef gibi parlayan dişleri tatlı bir ışıltıyla göründü. Simsiyah gözleri dâvet dolu bir baygınlıkla Hinoğlu'nun gözlerine dikildi. Hinoğlu, bir yandan koliyle Katya'nın beline sarılıyor, sarsılmasın diye, bir yandan saçlarını kokluyor, aynı zamanda da düşünüyordu: «Böyle kadınlarla aşıkdaşlık az buçuk belâlı şeydir. Beni Pedimu zannediyor varsın zannetsin...» Sonra her sarsıntıda biraz daha sıkı sarılarak, Kifisya yoluna devam ettiler. Hinoğlu, arkadaşının simdi nasıl hiddetten kuduracak hale geldiğini tasarlıyor, lüzumlu lüzumsuz kahkahalar atıyordu...

Üç gün sonra, Pedimu'yla tekrar buluştuğu zaman, arkadaşı bayağı endişeliydi:

— Sana ne oldu böyle be Hinoğlu? diye sordu, erimiş bitmişsin...

— Bitirim kadın, birader...

— Ne olur, anlatsana nasıl bitiriyor seni?

— Gel hele Nea Sandra'ya girelim, hem birer bira çekeriz, hem de anlatırım...

Ve Hinoğlu, günlerdenberi yaşadığı tadına doyulmaz aşk hayatını Pedimu'ya ballandıra ballandıra anlattı. Kadın duldu üstelik kimsesi de yoktu. Mükellef bir villâda oturuyordu. Zengindi. Yalnız doktorlar fazla heyecanlanmağı menetmişlerdi. Kalbi zayıftı. Başka hiçbir kusuru yoktu.

Bilâkis, dünyadan adamakıllı kâm almak taraflısıydı. Bu sebepten Hinoğlu'nun canına okumuştu ya...

Pedimu, birkaç ay, madam Sedefis'in hikâyelerini arkadaşından dinledi. Lâkin domuz Andrea, bir kere bile «gel seni de götüreyim» demiyordu. Arkadaşını atlatmak sayesinde konduğu nimeti yalnız kendine saklamak istiyordu. Bereket herşeyi görüp bilen Hristos, onun cezasını verdi. Bakın nasıl verdi:

Bir gün Pedimu, koşa koşa Hinoğlu'na geldi:

— Andrea, dedi, baksana başıma ne iş çıkardın benim!..

— Ne oldu Pedimu?

— Dün bir noter kâtibi geldi. Madam Sedefidis vefat etmiş. Vasiyetname yapmış. Servetini bana bırakmış...

— Sana mı? Ne münasebet?

— Ben de ne münasebet dedim ama, noter vasiyetnameyi gösterdi. Gayet açık: Pedimu Pediakimu diye yazılı...

Hinoğlu birden elini alnına vurdu:

— Tuh, Allah belâmı versin... Hoş verdi ya işte! dedi. Madam Sedefidis, daha otobüse bindiğimiz gün beni Pedimu diye çağırdı da, bozuntuya vermedimdi... İşte o sayede servete kondun. Seni atlatmamın karşılığını gördüm be Pedimu...

Stavros Stavrilis

UĞURSUZ KEHANET

Günün birinde Ernest Méringuet eski dostu Sylverstre Taupin'e:

— Haberin var mı? dedi. Ben evlenmeyi iyice aklıma koydum.

Taupin omuz silkti ama, sonra kendini topladı:

— İşin mi yok yahu, diye itiraz etti. Yoksa aldatılmağa mı ahdettin?

— Ne münasebet canım. Allah göstermesin. Yâni sence, her evli erkek buna mı mahkûm?

— Son istatistiklere bakılırsa, yüzde doksan iki buçuk böyle. Eh sen de kendini bu felâketten kurtulmuş olan yüzde yediler arasında sayamazsın elbet...

Siz gelin de, insanların, hoşlarına gittiği için akıllarına koydukları sersemliği yapmaktan menedin bakalım! Aradan biraz zaman geçince Ernest, Sylvestre'e gayet hoş bir genç kız takdim etti:

— Matmazel Solange Papillon, nişanlım; dedi.

Taupin, ne dediği pek anlaşılmadan, bazı iltifat sözleri geveliyerek eğildi. Lâkin güzel kızın onda hası ettiği tesir, öyle pek müsbet değildi; ilk bakışta anlaşılıyordu. Gerçekten de ertesi gün Méringuet gelip, nişanlısını nasıl bulduğunu sorunca:

— Tabiî seni aldatacak, diye cevap verdi. Buna hiç şüphen olmasın.

Hani o kadar eski arkadaş olmasalar, bu derece selâmünaleyküm Kör Kadı kabilinden konuşamazdı. Ve Méringuet'nin aklı başından gitti:

— Hâlâ mı bu fikirdesin? diye kükredi. Şu zavallı Solange için böyle düşünmek hakkını nereden buluyorsun? Tanıyor musun kızı?

— Yoooo, ne münasebet.

— E, o halde?

— O haldesi filânı yok. İçime öyle doğuyor. Hem, benim içime doğdu mu bir kere, hiç mi hiç yanılmam...

Bunları söyledikten sonra, Méringuet'nin asık suratını görünce, ilâve etmek zorunda kaldı:

— Senin iyiliğin için söylüyorum yahu, anlamıyor musun? Sen gene bildiğini oku, bana ne... Herkes hareketinde serbesttir tabiî... Yalnız, sonunda söylemediydi deme!

Kellim kellim lâ yenfa... Yâni no söylesen faydası yok. Bir kaç hafta sonra Méringuet, Solange'la evlendi. Sylvestre Taupin haberi aldığı zaman alaylı alaylı gülümsedi.. Kadın milletinin yakın bir istikbâlde kurbanı olacak eski dostunu ibretle süzdü.

Evlenme töreni, beylik cilvelerin hepsi yerli yerine getirilmek suretiyle, kutlandı ve tamamlandı. Arkadaşlarının alaylı imâlariyle takibedilerek, Méringuet, gerdeğe girdi. Yalnız, balayı, felâket habercisi Sylvestre'in tahminlerinin aksine, âdet olan zamandan birkaç hafta da faza sürdü. Herkes Solange - Ernest çiftinde mükemmel bir aile görüyor ve hele ebediyyen birbirlerini aldatmıyacaklarına min tarafillâh emin bulunuyordu.

Buna rağmen Taupin, fikrinde ayak diremişti. Aile hayatının saadetiyle övünen Méringuet'yi, işte bu sebeple azıcık tasayla dinliyordu.

— Karının şu dakikaya kadar evlilik vazifelerinden hiçbirini ihmâl etmeyişine ben de memnunum. Ama sabret birader. Maalesef korktuğun âkıbet gelip çatacak...

— Demek hâlâ bıraktığım yerde otluyorsun? Sence ne zaman olacak bu iş?

— Bilmem. Eşref saat ne vakitse... Bakarsın bir kaç seneye kadar, yahut birkaç ay sonra karın seni aldatıvermiş... Solange'in aşka karşı ne zaman zaafı başlarsa...

— Onun zaten aşka zaafı var oğlum. Her akşam bu zaafını belli ediyor...

Ne söyleseniz nafile. Uğursuz herif Nuh diyor da Peygamber demiyor. Neymiş? Kadın ruhu üzerinde esaslı tecrübeleri varmış. Önünde sonunda karısı Ernest'i aldatacakmış!

Bu arada günler geçiyordu. Mme. Méringuet'nin faziletinden şüphe getirecek hiç bir hâdise de olmuyordu. Seyahate çıktıkça kocası, denemek için onu yalnız bırakıyor, uzaktan gözetliyor, ama hiçbir yolsuzluğunu yakalıyamıyordu.

Beri yandan, bunları duydukça Taupin, rekoru kırılmış şampiyon gibi, karalar bağlamaktaydı. Nihayet o da kendisinden şüphe etmeğe başlamıştı. Lâkin bu böyle devam edemezdi. Netekim etmedi de. Hakkındaki fikirlerini değiştirdiği için, Taupin'den yana pek hoşlanmıyan Solange'la alttan alta barıştılar. Kadın, kocasının eski arkadaşını, soğuk harple tepelemişti.

Bundan en çok sevinen, Méringuet'ydi. Arkadaşının haksızlığını anlaması, bir yandan da karısının faziletini gösteriyordu. Nasıl memnun olmasındı? Şu sevinç ve saadet ne kısa ömürlüdür! İşte tam o sırada, Méringuet'nin başına beklemediği, hiç ummadığı, bambaşka bir felâket geliverdi. Damdan düşercesine, tepeden inme bir felâket...

İşinden, beylik usûl, vakitsiz döndüğü bir gün, karısını, en eski arkadaşiyle kendi yatağında yakaladı. Taupin küstahı, kapıyı şaşırdım, kötü niyetim filân yoktu diyecek yerde, ne dese beğenirsiniz? Méringuet'yi suçlu çıkardı:

— Ne kızıyorsun be? dedi. Ben sana haber vermedim miydi? Benim içime doğdu mu bir kere, hiç mi hiç yanılmam!.

Bernard Gervaise

ANAHTAR

Bil Harding, Cabaret'de arkadaşı Tom Whiling'e tesadüf etti.

— Vay Tom? dedi, nerelerdeydin?

— Seyahatteydim. Cenupta.

— Döndün ya artık?

— Döndüm.

— Amanda nekadar sevinecek bilsen, seni görünce.

— Amanda mı? O da kim?

— Karım, Amanda Harding.

— Vay canına. Demek evlendin ha?

— Evet.

— Şerefine öyleyse.

— Şerefine, kardeş.

Tom'la Bil, içmeğe başladılar. Bu arada konuşuyorlardı:

— Kim bu Amanda?

— Karım dedik ya...

— Nerede buldun?

— «Haiti» de dansöz.

Ve yine içmeğe devam ettiler. Bil:

— Eve gidince görürsün! dedi.

İçmeğe devam ettiler. Tom:

— Ne zaman gideceğiz? diye sordu:

— Daha erken. Apartımanın tek anahtarı var. O da Amanda'da. Ben hep o işini bitirip eve gittikten sonra dönerim.

— Pekâlâ...

İçmeğe devam ettiler. Vakit geceyarısına geldi. Tom:

— E, daha gitmiyecek miyiz be? diye sordu. Bil'in adam akıllı dili dolaşıyordu:

— İstersen gidelim! dedi, saat kaç?

— Onbir buçuk.

— Eh, Amanda dönmüş olmalı.

Kalktılar. Birbirlerine dayanarak ancak ayakta durabiliyorlardı.

— Nerede oturuyorsun? diye sordu, Tom.

Bu sual, Bil'i fena halde düşündürdü. Nihayet güçlükle:

— Bu yakınlarda bir yerde olacak ama... diyebildi. Tom'un daha aklı başındaydı biraz.

— White Square'da mı?

— Hayır.

— Black Square'da mı?

— Hayır.

— Green Square'da mı?

— Hayır.

— Red Square'da mı?

— Galiba.

— Onuncu caddede mi?

— Hayır.

— Yirmici caddede mi?

— Hayır.

— Otuzuncu caddede mi?

— Hayır.

— Kırkıncı caddede mi?

— Galiba.

Sahiden yakındı evleri. Lâkin Bil, hangi binada oturduklarını kestiremiyecek kadar kendinden geçmiş durumdaydı. Tom sordu:

— Bina numarası kaç?

— Hatırlamıyorum.

— Bir mi?

— Hayır.

— İki?

— Hayır...

«55» te, Bil bermutad: «Galiba» dedi. Binaya girdiler. O saatten sonra asansör işlerdi ama, aksilik, o akşam bozulacağı tutmuştu. Tom sordu:

— Kaçıncı kattasın?

— Bilmem...

Ve sayma, yeniden başladı. Sıra «33» e gelince Bil yine bir: «Galiba» koyuverdi. Çıkmağa başladılar. Tom çoktan Bil'in ecdadını sıralamağa başlamıştı ama, ne yapsın? Arkadaşlık var... Nihayet 33. kata vardılar. Bir basamağa oturdular. Bil:

— Gördün mü işi? Dedi. Amanda gelmemiş. Gelse koridorun ampulü yanardı... Çaresiz bekliyeceğiz...

O, sersem sersem bunları söylerken, güzel bir sarışın, dipdiri adımlarla yanlarından geçip üst kata tırmanmağa başladı. Tom:

— Bil, dedi, sen burada bekleyedur. Şu karıda iş var, ben şimdi inerim...

Ve fırladı. Kadın, üst kattaki dairenin kapısını açmağa çalışıyordu. Tom sevimli bir tebessümle:

— Verin anahtarı bana, dedi, kilit öyle açılmaz, böyle açılır...

Ve kadının arkasından daldı. Ertesi sabah, kadına veda ederken sordu:

— Fena değilsin. Adın ne kuzum?

Kadın tatlı tatlı güldü:

— Çabuk ol sen şimdi. Nerdeyse benim sersem gelir. Kimbilir yine hangi kapı dibinde sızmıştır, seni görmesin.

— Kim?

— Kocam. Çok sarhoş olduğu zaman kapıyı şaşırır da...

Tom müphem bir endişeyle yine sordu:

— Adın ne kuzum?

— Pek mi lâzım söyliyeyim, Amanda... Amanda Harding...

William Wilmore

KÜÇÜK KIZIN DİLEĞİ

Meşhur Fransız komiği Fernandel son çevirdiği filmde, rahip rölünü almıştı. Stüdyonun holünde küçük bir kızla karşılaştı. Onu hakiki rahip sanan kız:

— Beni takdis ediniz muhterem peder, dedi.

Fernandel, meşhur gülümsemesiyle cevap verdi:

— Fakat, yavrum ben sahici bir rahip değilim ki...

Küçük kız:

— Peki öyleyse dedi, bebeğimi takdis edin!

— Fransız fıkrası —

BULUNMAZ HİND KUMAŞI

Mlle Suret, Wagram caddesindeki iş ve işçi bulma müessesesinin müdürüydü. Hizmetçinin verdiği kartviziti büyük bir ihtimamla elinde evirip çeviriyordu. Bir daha okudu:

Edgard Flapy du Bouquet

Champs-Elysées caddesi, 292.

— Buyur et bakalım, dedi.

Ziyaretçi, kalıptan çıkmış gibi, içeri girdi. Oturdu. Monoklünü pantalonunun ütüsünü düzeltti.

— Bir emriniz mi var efendim? diye sordu Mlle Suret.

— Estağfurullah efendim. Bir ricam var sadece. Bir oda uşağı istiyorum. Alıpabım madam Fryleuse için. Zaten hizmetçi kızla aşçıyı da sizden tutmuştuk.

— Bundan basit bir şey yok, ama...

— Masraf gözümde değil. İş ki bizim bayan memnun olsun. Pek güç insan beğenir. Bilmezsiniz siz onu. Hélène, sevgili mahlûk gayet ince hislidir. Kibardır. Çok iyi terbiye görmüş, hisleri pek incelmiştir. Hemen inciniverir. Ruhu da çok incedir. Bayağılıktan, kabalıktan nefret eder. Günlük işler, bu aşağılık meşguliyetler onun ruhunu incitir. Görüyorsunuz ya bayan, ev işleriyle de ben uğraşıyorum onu kırmamak için. Aslına bakarsanız, oda uşağı için gelip onun sizden bir adam istemesi lâzım.

— Öyle ya...

— Gayet mükemmel, âdeta kusursuz, işe yarar bir oda uşağı lâzım kendisine. Bilhassa gayet namuslu olmalı. Usa-

ğın haline, tavrına çok dikkat eder bizimki.

— Gustave'dan memnun olmamış mıydınız?

— Ben pek memnundum. İlle velâkin Mme Fryleuse istemedi. Gustave, beşinci kattaki hizmetçiyle işi pişirmiş. Madam Fryleuse için kendinden beş kat yukarıda bir hizmetçi için kafa yormak.. Tamam. Uşağa yol vermek daha ehven göründü, sizin anlıyacağınız. Doğrusu o, hizmetçilerle uğraşacak kadın değil. Marie Antoinette'in sarayında yaşamak için yaratılmış. Hulâsa bize gayet iyi yetişmiş, işinin ehli, zarafetli bir oda uşağı lâzım. Kısacası, Mlle Suret, ha cumhurbaşkanına bir uşak yollamışsınız, ha bize... İşi böyle tutun.

Mlle Suret bir ân düşündü.

— Bulurum öylesini de, dedi. Zile bastı. Gelen hizmetçiye:

— Guy'yi çağırın, diye emretti.

Tombulca, sinsi bakışlı, ama terbiyeli görünen bir uşak girdi. İş bulma bürosu sahibi:

— Baptiste, dedi, bizim en iyi adamlarımızdandır. Size her türlü tavsiye getirebilir. İhtiyar bir markizin yanında üç sene kalmıştır. Karısı da ayni yerde oda hizmetçisiydi. Karısı kaçınca üç yer daha değiştirdi. Efendileri memnundu ama, o bir türlü memnun olamadı.

— Derli toplusunuzdur ya Guy? Madam Fryleuse buna pek önem verir.

— Hiç merak etmeyin bayım. Benim gibi, pazartesi günü kasabın çırağiyle, salı günü bakkalın çırağiyle, çarşamba günü manavın çırağiyle, perşembe sütçünün, cuma balıkçının, cumartesi kömürcünün çırağiyle sizi aldatıp pazar güde ortadan sırrolan bir kadınla evlenirseniz, ister, istemez her işi kendiniz görür, derli toplu olursunuz...

— İyi. Öyleyse bizim bayan da herhalde memnun olur.

— Karınız mı efendim?

— Hayır. Değil ama, öyle farzedebilirsiniz.

Mlle Suret lâfa karıştı:

— Felâkete uğrayalıberi Guy, acı sözlü oldu. Kusuruna bakmayın.

— Hayhay madmazel. Zaten evde pek konuşmak fırsatını da bulamıyacak.

Guy selâm verdi ve çıktı.

Aradan birkaç saat geçmişti. İhmal edilmiş bir yatak kıyafetiyle, Madam Récamier gibi bir şezlonga kendini atıvermiş olan Mme Fryleuse, âşıkının dönmesini bekliyordu. Bay Bouquet onun odasına girdi. Guy'yi de getirmişti:

— İşte senin yeni uşak... diye takdim etti.

Guy, gözlerini kadına dikmişti. Birdenbire Mme Fryleuse'ün yanaklarında iki şiddetli tokat şakladı. Sonra Guy'nin sesi duyuldu:

— Affedersiniz bayım, kendime hâkim olamadım. Beni bütün mahalleyle aldattıktan sonra ortadan kaybolan bu karıyı buluverince, dayağı basmak içimden geldi. Mamafih, vazifemi unutmuş değilim. Hamfendinin bir emirleri var mı acaba?

Gerogres Dolley

ÖNCE DOLABI

«Selâmet» oteli sahibinin karısı gayet güzel bir kadındı; ama otel sahibi de iriyarı, dehşetli kıskanç bir herifti. Boitsec bunun için, kadının âşıkı olmuştu ama, ancak alelâde erkek kuvveti yerine zekâ ve incelik numaraları döktürmek sayesinde buna muvaffak oluyordu.

Bir akşam otel sahibi M. Destire bir arkadaşına yemeğe gitti. Otele bakmak üzere yalnız kalan karısı da, sevgili Boitsec'ini yatak odasına aldı. Tam, yediklerini hazım için İsveç usulü jimnastiğe kalkacakları sırada bitişik odadan ayak sesleri gelmez mi? Hemen kulakları diktiler. Ağır ağır atılan adımlar, otel sahibinin vakitsiz döndüğünü haber veriyordu. Allahtan oda kapısı içeriden kilitliydi. Kocanın iri yumruğu kapıyı gümletti.

Boitsec, bütün bu gibi ahvalde âşıkların yaptığı gibi, dondu kaldı. Nefesi daralıyor, eli ayağı kesiliyordu. Hele kalbinin motoru öyle çalışmağa başlamıştı ki... Hep, acaba şu koca olacak ayı iki dakika daha bekliyemez miydi diye düşünüyordu. Bereket suç ortağı tecrübeliydi. Hemen aklını başına topladı ve yataktan atlıyarak dolabı açtı. Esvabların arasında sevgilisine bir sığınak hazırladı. Önce elbiselerini ve arkasından kendisini dolaba tıktı.

Zavallı genç, elbette daha rahat bir yerde başını dinlemeği tercih ederdi. Ama yer beğenmek onun elinde değildi. Kapıda sabırsızlanıp gök gürlercesine böğüren herifin pençesine düşmektense «ne verseler ana şakir, ne kılsalar ana şad» deyip dolaba girmekten başka çare bulamadı. Dolap kapanınca kadının özürler diliyerek kocasına kapıyı açtığını duy-

du. «Henüz dalmışım da... Duyamadım da...» diyordu. Meğer yemekten sonra herifler erkenden sızmışlar. Otelci de böyle şeye fena sinirlendiğinden vurmuş kapıyı çıkmış...

Sesler hafifledi. Boitsec, bundan yatacaklarına hükmetti. «Adamı atlatacak sanıyordum. Bak sen başıma gelenlere» dedi kendi kendine. «İnşallah hemen zıbarır da tüyerim».

Otelci sahiden yattı ama hemen zıbarmadı. Karısiyle cilveleştiler, konuştular. Boitsec de bunları dinledi. Sonra sustular. Bir çeyrek sonra bed bir horultu duyuldu. Canavar uyuyordu. Boitsec sabırsızlanmağa başladı. Sonra karyolanında hafifçe gıcırdadığını duydu. Kadın kalkıyordu. Lâkin bu sevinci çok sürmedi. Çünkü horutular kesildi ve herif karısına sordu: «Ne kalkıyorsun? Hasta mısın?» Kadın cevap verdi: «Hayır şekerim! Hemen yatacağım». Ve hemen yattı da. Boitsec, «hoppala! Bir çeyrek daha burada bunalacağım... Amma çile» diye düşündü.

Bu sefer yarım saat geçti. Ses sada yok. Boitsec, dolabı açmağa uğraştı. İki kanatlıydı dolap. Üstelik tepeden çengelliydi de. O, bununla uğraşırken dolabın tahtaları öyle bir çatırdadı ki, herif sıçrıyarak bağırdı: «Kim o?..»

Boitsec sıfırı tüketti. «Tahtalar gıcırdamıştır» diyordu kadın. Ama adam bukadarla kalmadı. Karısını yatıştırmak için kibriti buldu. Baş ucundaki gece lâmbasını yaktı. Lâkin uyku sersemliğile kolunu lâmbaya çarptı. Lâmba yere devrildi, kırıldı. Gaz, her tarafa yayıldı ve alev aldı. Derhal yatak çarşafları, perdeler lâhzada parlayıverdi. Kadın korkudan bir çığlık atarak düştü bayıldı. Kocası hemen onu kucaklıyarak dışarı götürdü. Avaz avaz: «Yangın var! yetişin!» diye bağırıyordu.

Boitsec, dolap kapaklarının arasından bütün bunları görüyor, duyuyordu. Korkudan deli olacaktı. Diri diri kebap haline gelmek, zorla değil ya, oğlanın aklına dokunu-

yordu. Kapı da öyle sağlamdı ki, her şeyi göze alsa bile kırıp çıkamıyacaktı.

Odaya lâhzada insanlar dolmuştu. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Kimi «su getirin!» diye bağırıyor, kimi «itfaiyeye haber verin» emrini savuruyordu. Biri:

— Kül atalım kül... diye bağırdı. Bir başkası:

— Ulan ne duruyorsunuz, elmasları kurtarsanıza... diye gürledi.

O zaman, bir köşede herkesin unuttuğu kapısı iki kanatlı, hantal dolaptan canhıraş bir feryat yükseldi:

— Elmasları ne yapacaksınız hayvan herifler! Önce dolabı kurtarın, dolabı!.

André Michel

SONRADAN GÖRMELER

Yeni zenginin karısı her fırsatta mücevherlerini, elbiselerini ve kürklerini teşhir eder, onlarla öğünürdü. O sıralarda mücevherli bir kol saatı almış, onu göstermek arzusuyla yanıyordu. Arkadaşlarından biri bir kabul gününde ona bu fırsatı vermekte gecikmedi. Saatı sordu. Bizimki uzun uzun bileğine bakıp cevap verdi:

— *Hımm... Akrep elması, yelkovan zümrütü gösteriyor. Demek ki, üçe beş var.*

KIZINA BAK ANASINI...

Galfo, her kadınla düşüp kalkmağa insanın hakkı vardır, kabiliyeti de vardır ama, benim başıma gelen gibisini ne duydum, ne işittim, diyordu bize. Süt getiren kadının portresini tamamladıktan sonra Arcachon'a gitmiştim. Beyaz flânelden güzel bir takım kostüm giyerek daha ilk gittiğim gün, genç kızların dikkatini çektiğimi memnuniyetle gördüm. Bilhassa içlerinden biri aklımı aldı: Yol kenarındaki kanepelerden birine, iri kıyım bir kadının yanına oturmuş, gelip geçenlere bakıyordu. Bense artık ondan başkasına bakmıyordum. Ah, o anda kendimde nasıl bir gençlik kaynağı keşfettiğimi bir bilseniz birader... Sözde ilgisiz bir halle sıranın üstüne, onun yanına oturdum. Onun da bana tatlı tatlı baktığını anladım.

Derhal, benim sağ dirseğimle sol dirseği pek sıkı bir konuşmaya giriştiler. Annesi, tabii manevranın hiç mi hiç farkında değildi. «Anneniz mi?» dedim. Küçük hemen «Aman anneme dikkat» diye fısıldadı. Ah o tatlı fısıltı... Annesi kırk sekiz yaşlarında kadardı. Göğsü hürmetlice, bıyıkları yeni terlemiş, iri siyah gözlü, pek kırmızı ve etli dudaklı, hulâsa öyle alâlâde bir kadındı ki ondan böyle ince ve güzel bir kızın nasıl doğduğuna şaştım. «Suzanne, ben şimdi gelirim» dedi ve uzaklaştı. O birkaç adım atar atmaz benim dilim çözüldü: Suzanne:

— Bilmezsiniz, diye cevap verdi, bilmezsiniz, nasıl sıkıdayım. Önce annemin emniyetini kazanmalısınız. Sonra, herhalde benimle denize gelmek, yahut gezmek hakkını elde edersiniz...

— Sözleriniz güzelliğin dile gelmiş gerçekleri. Şu andan tezi yok, annenizi elde etmeğe çalışacağım.

İri kıyım kadın geri dönünce de dediğimi yaptım. Ustaca bir vesile bulup kendimi tanıttım. Artistleri pek sevdiğini söyliyerek bana adını verdi: Dul madam Boulicoque. İşi azıtarak, yemekte buluşmağa karar verdik. Dokuza doğru onları tekrar gördüm. Bu arada kendilerine çiçek ve şekerleme yollamıştım. Suzanne kulağıma fısıldamıştı: «Annemin üzerinde çok iyi bir tesir bıraktınız. Daha hoşlanmasına gayret edin. Bu akşam gayret edin ki yarın beni sizinle gezmeğe bıraksın...»

Madam Bouicoque'un teşebbüslerime kayıtsız kalmadığını görüyordum. Saat onu çalarken

— Suzanne, şekerim, dedi, artık yatma vaktin geldi. Mösyö Galfo herhalde bana biraz daha arkadaşlık eder...

Suzanne: «İyiye alâmet bunlar» diye mırıldandı. Söz dinleyerek çıktı, gitti. Otelin bahçesinde madam Boulicoque'la başbaşa kalmıştım.

— Ne sıcak, ne sıcak... diye içini çekti, plâja gidip serinlesek olmaz mı?

— Emredersiniz madam...

Kumların üzerinde daha rahat yürüyebilmek için de olanca kuvvetiyle kolumu sıkıyordu. Bana yıldızlardan mı bahsetmedi, şiirden mi, sevmek ihtiyaciyle dolup taşan boş kalbinden mi... Bense boyuna düşünüyordum. «Köprüyü geçinceye kadar...» Birdenbire bana dedi ki:

— Hadi gelin benim odama çıkalım da size bir bardak limonata ikram edeyim...

Vay anam vay. Toy bir çocuk değildim ya, bir bardak limonatanın ne demek olduğunu anlamıyacak kadar... Bir şart koştum:

— Madam, yarın denize kızınızla beraber gitmeme müsaade edeceksiniz ama...

— Elbette. Siz nazik bir insansınız, öyle değil mi?

— Kelimenin her mânasiyle, dedim, kurnaz kurnaz.

— Peki. Ama bu akşam sizi kendime alıkoymak istedim.

Daha başka ne diyebilirdim ki? Beni alakoydu kadın kendisine. Bu sevdalı yığına tahammül ederken «Cennete girmeden evvel Araftan geçmek gerek» diyordum kendi kendime. Gece yarısına doğru, ertesi günkü gezmeyi sağlam kazığa bağlamış olarak oradan ayrıldım.

Ertesi sabah elimden geldiği kadar şıklaştım. Belli saatte Suzanne'ı bekliyordum. Sonra vakit epey gecikti, ama kız gelmedi. Odasının kapısını çaldım. Cevap yoktu. Çıkmıştı. Ancak öğleden sonra, annesiyle rastladım: Bir delikanlı, sabırsız hareketler yaparak onlarla konuşuyordu. Hiddetle fıkır fıkır kaynadığını hissediyordum. Tam arkadaşa, Boulluche'e tesadüf ettim. Bir aydanberi Arcachon'da oturuyordu. Dalgamı tabiî ondan saklamıştım. Fakat şimdi inkisara uğradığım için anlattım. Bir kahkaha koyuverdi:

— İşte sana da ders verecek, seni de kafese koyacak biri çıktı desene. Daha önceden görüşmüş olsaydık sana bu bayanlar hakkında esaslı bilgi verirdim. Küçük, büyüğün yemliğidir. Ona âşıklar temin eder. Kendini kızı gibi gösterir. Anneye muhtaç olsunlar diye... Netekim sen de adamakıllı muhtaç olmuşsun işte...

Yakası yırtılmadık küfürler savuruyordum.

— Şimdi konuştukları genci tanıyorsan bâri akıl öğret de enayi gibi tuzağa düşmesin...

— Tanımıyorum, ama tanısam da kerataya haber vermem. Parayla değil ya, sırayla...

Henri FALK

GAZETE — OKUYUCU

Bir gazete nasıl çıkar?.. İşte kerkesin merak ettiği bir mesele... İstisnasız her gazete de bu merakı yenmeğe mütemayildir. Mağrur bir temayüldür bu... Müdür, ziyaretçileri dolaştırmak vazifesini muavinlerinden birine verir. Bütün matbaa yukardan aşağıya gezilecektir.

Başlangıç: yazı işlerine umumî bir bakış. Harp gemisindeki kumandan ne ise buradaki yazı işleri müdürü de odur. Sağa sola, çeşitli servislere emirler yağdırmaktadır. Dış politika, iç politika, dünya basınından özetler, tiyatro, sinema, güzel san'atlar, radyo ve spor haberleri. Yazı işleri müdürünün bütün bu konuları ilgilendiren direktifi biraz sonra daktiloda yazılmış olarak ona gelecek, o da bunu hava tazyiki ile çalışan boruya koyup tahrir odasına gönderecektir.

Tahrir odası: Birer satırla ifade edilen bu iptidaî madde, dokuma makinesine giren ipliklerin öbür taraftan kumaş olarak çıkması gibi, şekil ve hüviyet alarak ertesi günkü gazetenin muhteviyatını teşkil edecektir. Burada dokuma makinası insanlardır... Günlük hâdiseler de çeşitli renkte iplik...

Şimdi sıra arşivde. İnsana âdetâ hüzün veren sesiz ve loş bir oda. Duvarlar tavana kadar yükselen raflarla kaplı. Rafların içine kutular yerleştirilmiş. Kutular fotoğrafla dolu. Son elli senenin yaşayan ve yaşamayan meşhurlarına ait fotoğraflar... Memleket resimleri... Spor aktüaliteleri... Harp enstantaneleri... Kaza ve belâ sahneleri... Hâtıralar... Statistikler... Velhasıl, gelmişe geçmişe ait ne ararsanız bu-

rada var... Sizin haberiniz olmadan dedenizin bir portresi de girmiştir belki buraya?... Memleketin tanınmış simalarından biri son nefesini mi verdi?... Arşivdeki vesikalara istinaden hal tercümesi on dakika içinde çıkarılabilir. Hükûmet adamları, artistler, birinci sınıf sporcular, profesörler gibi çok mâruf kimselerin hal tercümesi ile beraber mersiyesi de her ihtimale karşı peşinen hazırlanmıştır. Tarafsız ve dedikodusuz bir hal tercümesidir bu... Bunları hazırlayan ne bir münekkittir, ne de bir edebiyatçı... Ansiklopedi sayfaları kadar bîtaraf, âdetâ zamanın üstünde yaşayan bir adam.

Vaktiyle siyasî bir adam tanımıştım. Gazeteye her ay hal tercümesine yapılacak ilâveyi getirirdi. Öldüğü zaman hal tercümesini bütün bu ilâvelerle neşretseydik gazeteyi otuz altı sayfa çıkarmak icabedecekti. Ölümü kâğıt buhranına rastladı. Hal tercümesini üç satıra indirmek mecburiyetinde kaldık.

Klişe Dairesi: Fotoğrafçının küvetinden yeni çıkmış ıslak bir fotoğraf sekiz on dakika içinde çinkoya aksettirilir. Ziyaretçi hayretler içinde kalmıştır. «Demek bizim gazetede gördüğümüz fotoğrafların hepsi çinko?... Allah Allah... Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi...»

Mürettiphane: Yukardan gelen yazıları kurşuna döken insan kadar zeki makineler. Bunlar makineden çıktıkça, mürettipler tarafından kendilerine verilen plâna göre sayfa haline getirilecektir. Ara yerde bu yazılar müsahhih tarafından dikkatle okunur... Bir yanlış bulana aşkolsun...

Son fasıl: Sayfalar hususî bir tertibatla yumuşak ve hafif nemli bir kartona alındıktan sonra tekrar kurşun kalıplara dökülecek, bu kalıplar da rotatife takıldıktan sonra baskı başlıyacaktır. Daha iki ay evvel Norveç ve Finlandiya ormanlarında koskocâ birer ağaçken şimdi bobin halinde

kurşun kalıplara sinesini açan şu kâğıt yığını saatte yüz bin nüsha olarak rotatifin öbür ucundan gazete şeklinde çıkacaktır. Hem de katlanmış, kesilmiş ve sayılmış olarak.

Bu teferruatı gördükten sonra, ziyaretçi bir gazetenin nasıl hazırlandığını hususunu öğrendiğine artık kanaat getirmiştir. Halbuki tamamiyle yanılıyor.

Gazetenin yazı işleri kısmına yabancıların girmesi yasaktır. Bu yasağı yerine getirmek üzere oraya müthiş bir adam dikilmiştir. Lâf dinlemez, halden anlamaz nemrut bir adam. Yazı işlerinin önü her gün bir sürü adamla dolup taşar. Kiracısını evden çıkaramayan evsahibi; bir paket sigara almak bahanesiyle evden çıktığı halde bir daha dönmeyen adamın karısı; matematikten altı alacağına, haksız yere beş aldığı için sınıfta kalan çocuğun babası; Avrupayı, Birleşik Devletler haline getirecek içtimaî hamlenin sırrını çözdüğünü söyleyen delikanlı; kapandığı zaman yelek cebine sığan, açıldığı zaman sekiz kişilik bir aileyi yağmurdan koruyan şemsiyesinin mucidi; yirmi senedir her türlü çareye başvurduğu halde Skala'nın müdürüne sesini dinletemeyen soprano; bütün emprezaryoların kendisine düşman olduğunu söyleyen «Zindancının Kızı» isimli manzum piyes müellifi; dört kelime ile anlatılamıyacak kadar mühim bir ifşaatta bulunmak istediğini söyleyen siyah gözlüklü adam; kırtasiyeciliği önledikten sonra mülkî ve askerî masrafları onda bir nisbetine indirecek hükûmetin gelirini yirmî misli arttıracak çareleri bulduğunu ileri süren ilkokul öğretmeni; adlî hatâya kurban gittiğini yana yakıla anlatan bir ihtiyar; şehirde başıboş uçan güvercinlerden müşteki bir yeni şapka sahibi, güvercinlere sürgün cezası veren ilmî makaleyi bizzat kaleme almıştır bile... Bu yazı virgülüne, noktasına bile dokunulmadan mürettiphaneye verilebilirmiş..

Şayet bu yazı gazetede çıkarsa, sahibi on nüsha birden alacakmış...

Ziyaretçinin görmediği diğer öteberi: yazı işleri müdürünün masasında dağ gibi yükselen mektuplar, sirküler, programlar, davetiyeler, beyanat suretleri, resmî ve gayri resmî tekzipler, amatör seyahat röportajları, roman müsveddeleri hikâyeler, tenkitler, ondört kilo geldiği söylenen bir kavunun fotoğrafı, P. T. T. başmüdürüne açık mektup vesaire.

Ziyaretçinin görmediği üçüncü bir şey de yazıldığı, dizildiği, tashih edildiği halde gazeteye girmeyen en aşağı üç bin kelimelik muhabir, radyo ve ajans haberleridir. Fakat okuyucu gazetede yer kalmadığı için bir gün evvel gönderdiği tekzibin ertesi günü niye neşredilmediğini bir türlü anlamak istemez. Yanlış yazılan bir soyadı, noksan çıkan bir havadis ona göre hayat memat meselesidir. «İki satırla bunu düzeltiverin» diye kaşlarını çatarak rica eden bu adama, dizildiği halde gazeteye girmeyen üç bin kelimelik haberler hikâyesini bir türlü anlatamazsınız...

Vaktiyle Mark Twain bir gazetenin müdürü iken bir adamcağız gelip şikâyette bulunmuş:

Bu günkü nüshanızda benim öldüğümden bahsediliyor. Bunu lütfen tekzib edin...

Mark Twain tekzib neşretmenin bir gazete için ayıp olduğunu söyledikten sonra adamı boş çevirmemek gayesiyle adını ve soyadını almış, ertesi gün de bunu yeni doğanlar sütununda neşretmiş.

Gazete... illetlerin mukadderatına bile tesir eden bu üstün kuvvet... Bu, satışa çıktıktan birkaç saat sonra futbol meraklıları ile seyyar satıcıların kafasında külâh, işportacıların elinde de paket kâğıdı olan gazete... Halk için daima meçhul, daima da hor görülen bir nesne olarak kalacaktır.

Çünkü herkes yalnız kendi görüşünü müspet, yalnız kendi başına geleni mühim, yalnız kendi buluşunu da çok ehemmiyetli bir icad zanneder... Şayet gece yarısı evinin civarından geçen lokomotif düdük öttürmek onun uykusunu kaçırıyorsa buna sebep gazetedir. Eğer o gazete yazdığı şikâyet mektubunu neşretseydi demir yolu idaresi hattı oradan kaldırıp on kilometre öteye kaldırabilirdi pekâlâ...

Pitigrilli

SEVGİLİYE ŞAKA!

Bir senedenberi Japonya'da idi ve New-York'taki sevgilisine körü körüne sadıktı; bütün arkadaşları gayşalarla keyfederken o oturur ve Mary'yi düşünürdü. Derken, Mary'den bir mektup aldı: Kız bu mektupta evleneceğini ve onda olan resmini göndermesini istiyordu.

Bizimki bu büyük darbe altında kederinden ölecek bir hale gelmişti ki... Birlikteki arkadaşları Mary'ye tatlı bir şaka yapmak istediler... Üstlerinde ne kadar kız resmi varsa toplayıp büyük bir paket yaptılar... Şöyle bir mektupla beraber New-York'lu dilbere gönderdiler:

"Lütfen bu resimler arasından kendinizinkini alın ve geri kalanları bana yollayın. Zira çok müteessirim ama; hangisinin size ait olduğunu nuttum".

— Amerikan fıkrası —

DEĞİŞ TOKUŞ...

Silvana gözlerini yarı araladı. Gelen Mario'ydu. Mahmur mahmur:

— Sen misin koca serseri? diye çıkıştı. Bu saatlere kadar nerdeydin?

Bu saatlere kadar demekte hakkı vardı. Çünkü vakit sabahın üçüydü. Mario, kıvırcık siyah saçlı başını metresinin göğsüne yasladı. Uykulu dudaklarını ağzına aldı. Bir an sonra nefes nefese:

— Sorma Silvana, dedi. Arkadaşlarla yine oyuna daldım...

— Peki ama hayatım, bundan o kadar keder edecek birşey yok...

Mario kolaylıkla ağlamağa başladı:

— Hayır, var Silvana... Ben üzülmiyeyim de kim üzülsün?

— Doğru, şekerim. Sana o kadar söylemişimdir. Kumar oynamasını bilmiyorsan, oynama. Sen yalnız güzel sevişirsin, o kadar...

— İşin aslı öyle değil, seni ebediyen kaybettim ben...

— Bunun için seni hırpalıyacak mıyım zannediyorsun? Üzülme şekerim...

— Hayır, hayır. İşin aslı öyle değil. Ben seni gerçekten kaybettim Silvana, Silvana'cığım... Ben seni kumarda kaybettim...

— Ne? Ne dedin? Kumarda mı kaybettin?

— — Evet. Leandro'yla oynuyorduk. Param bitmişti. Önce bankadaki hisseme, sonra saatime, en sonra da sana oy-

nadık. Gene kaybettim. Kumar borcu mukaddestir. Yarından tezi yok, Leandro'nun evine taşınmam lâzım...

— Kim bu Leandro kuzum?

— Hani uzun boylu, kumral, sert burunlu...

— Ha...

Bu «ha...» dan sonra Silvana düşündü kaldı. Sonra hararetle Mario'nun eline yapıştı:

— Peki, dediğini yapacağım. Senin için değişiklik olur. Senin şerefini kurtaracağım. Ama söyle bana, hiç değilse Leandro bana karşılık ne koydu?

— Alfa Romeo arabasını...

— Sakın beni onun elinde bırakma Mario, Massimo'ya git, sana kumar öğretsin, beni çabuk kurtar...

— Olur Silvana'cığım. Sensiz ben yaşıyamam zaten...

— Vakit geç, ama, gel öyleyse...

Ve iki sevgili vedalaştılar. Ertesi günü, kumar borcu mukaddes olduğu için, Silvana, pılısını pırtısını topladı, Leandro'nun evine gitti.

Leandro da doğrusu yakışıklı çocuktu ama, ne de olsa bir yabancıydı. Silvana'ya kumarda kazanılan bir kadın değil, şahane bir metres muamelesi yaptı. Bu çeşit muamelenin ne olduğunu herkes kolayca tahmin edebilir: ona ikram etti, el üstünde tuttu.

Bu arada Mario ortalarda görünmüyordu; sırrolmuştu sanki.

Dünya küçüktür. Bir gün, Mario'yla Leandro karşılaştılar. Mario kılığı kıyafeti adamakıllı düzmüştü.

— Nerelerdeydin Mario? dedi Leandro.

— Çalışıyordum. Şimdi zenginim. İstersen seninle küçük bir parti yapalım,

— Yapalım...

İki arkadaş Massimo'nun barına girdiler ve yeşil çuhalı

masa başına çöktüler. Mario zamanını boşuna geçirmemişti. Oynadıkça kazandı, kazandıkça oynadı. Bu tam mânasiyle bir intikam maçı oluyordu. O kadar ki, neticede Leandro sırtındaki güzel elbiseyi bile kaybetti. Mario:

— Tabii seni soyup üzerindeki elbiseyi de alarak seni çırılçıplak, Adembaba kılığında sokaklarda bırakamam, değil mi Leandro... Ama sana bir teklifim var. Gel bir el daha oynıyalım. Ya herşeyini kurtar, yahut metresini bana devret. Hani hatırlarsın ya? Vaktiyle nasıl sen bana yapmıştın?

— Olur, dedi Leandro bıyık altından güldü.

Herkesin heyecandan nefesi tutuluyordu az daha. Oynadılar ve Leandro, âdeta kasden kaybetti. Görenler anladılar: arkadaşına mukabele ediyor, ona iyi davranmak istiyordu sanki...

Mario muzaffer bir horoz edasiyle kumar masasından kalktı. Doğru eve koştu. Hemen ortalığa çeki düzen verdi. Çiçek ısmarladı. İçki hazırladı ve beklemeğe başladı. Leandro erken temizlendiği için, cok da beklemedi. Gecenin onuna doğru kapı çalındı. Mario koştu açtı ve... dondu kaldı. Kapıda esmer, ufak tefek bir kız vardı:

— Sinyor Mario? diye sordu.

— Benim, ne istiyorsunuz?

— Beni Leandro gönderdi. Onun metresiydim. Şimdi size aitmişim...

Yılışık kıza dehşetle bakan Mario kekeledi:

— Ya Silvana?

— Ohooo? dedi kız. Mario onu çoktaaan sepetledi!

— *Alessandro Vitaççi* —

— SON —

Kapak resmi: *Yalçın ÇETİN*

YENİ MATBAA — İSTANBUL — 1957

Bu Kitapta

- **Milletler Gülüyor... Adından da belli: Dünya milletlerinin en seçme mizah hikâyeleri bir arada...**

- **Fransız inceliği, İtalyan zarafeti, İngiliz nüktesi, Alman şakası, Çin esprisi... Yan yana, okuyuculara mukayese imkânı vererek bu kitapta toplanmıştır.**

- **Milletler Gülüyor'da, günlük mizaha değil, mizah edebiyatına mal olmuş sahici sanat eserlerini bir araya topladık.**

- **Akbaba Yayınevi, bu kitapla, mizah edebiyatımıza değerli bir eser kazandırmış olmanın zevkini duyuyor.**

Fiyatı: 2 Lira